

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง

สุพรรณิการั กล่อมเกลี้ยง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง

นางสาวสุพรรณิการ์ กล่อมเกลี้ยง
ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิลาสินี อโนมะศิริ,
วท.ด. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์วันนิพนธ์ มหาอาชา,
ปร.ด. (ประชากรศาสตร์)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา แสงเงิน,
ศษ.ด. (สิ่งแวดล้อมศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โทปิดิกส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิลาสินี อโนมะศิริ,
วท.ด. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล
วิทยานิพนธ์
เรื่อง
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม)
วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2556

นางสาวสุพรรณิการ์ กล่อมเกลี้ยง
ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิลาสินี อโนมะศิริ,
วท.ค. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชนันนา รอดสุทธิ,
วท.ค. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์วันิพพล มหาอาชา,
ปร.ค. (ประชากรศาสตร์)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุติมา แสงเงิน,
ศษ.ค. (สิ่งแวดล้อมศึกษา)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,
พ.บ., ว.ว. ออร์โทปิดิกส์
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์วริยา ชินวรรณ, Ph.D
คณบดี
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี โอนมะศิริ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา แสงเงิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ ดร.วนิพพล มหาอาชา และดร.ชนันนา รอดสุทธิ อาจารย์คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาช่วยแก้ไขให้คำแนะนำข้อคิดเห็นต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จและมีความถูกต้องสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่ให้ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้วิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์จิราพร จักรไผวงส์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ ที่ได้ให้ความอบอุ่นใจและคำปรึกษาทั้งในเรื่องการเรียนและการใช้ชีวิตทำให้ผู้วิจัยได้รับความสุขและกำลังใจทุกครั้งที่ได้เข้าพบ กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.คนางค์ คันธมธุรพจน์ สำหรับคำแนะนำและความช่วยเหลือที่รวดเร็วและเปี่ยมไปด้วยความเต็มใจมาโดยตลอด กราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านวิชาการแก่ผู้วิจัยเสมอมา กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.มนตรา เลี้ยวเส็ง ที่เป็นจุดกำเนิดในการเข้าศึกษาปริญญาโทครั้งนี้

ขอบพระคุณหน่วยงานราชการ องค์กรอิสระ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและคำแนะนำ ขอขอบพระคุณทุกท่านในชุมชนที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือผู้วิจัยอย่างเต็มที่ในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลรายละเอียดที่สำคัญต่างๆ

ขอขอบคุณความช่วยเหลือและกำลังใจจากเพื่อนๆทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จิตรวลัย ศรีแสงฉาย ขวัญชนก บวกเอี้ยว และคุณากร การชะวี รุ่นน้องทุกคน พี่หน้อย ภาณุกานต์ สนใจ และคุณจิตรกร ยิ่งยืน สำหรับการสนับสนุนและความเข้าใจที่มีให้เสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณสมจิต กล่อมเกลี้ยง ที่เป็นเสมือนแรงบัลดาลใจในทุกย่างก้าวของชีวิต ขอขอบคุณพี่หนึ่ง สุพรรณสิทธิ์ กล่อมเกลี้ยง สำหรับกำลังใจและการปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างของความขยัน อดทน และมีวินัย

สุพรรณิการ์ กล่อมเกลี้ยง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาสังคมศาสตร์

COMMUNITY PARTICIPATION IN PUBLIC HEARING IN ENVIRONMENTAL IMPACT
ASSESSMENT: CASE STUDY RAYONG PROVINCE

สุพรรณิการ์ กล่อมเกลี้ยง 5437770 SHEV/M

ศก.ม. (สิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วิลาสินี โอนะศิริ, วท.ค. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม), ชุตินา แสง
เงิน, ศษ.ด. (สิ่งแวดล้อมศึกษา), วณิพพล มหาอาชา, ปร.ด. (ประชากรศาสตร์)

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและเพื่อทดสอบความแตกต่างของ
ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น
ตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการศึกษากับประชาชนที่อาศัย
อยู่ในพื้นที่พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาตาพุด 200 คราวเรือนและประชาชนที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่นอกเขตควบคุม
มลพิษมาตาพุด 200 คราวเรือน ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่กำหนด เป็นระยะเวลาไม่น้อย
กว่า 1 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย
เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มและวิเคราะห์สถิติการผัน
แปรทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00 ปัจจัยเขตพื้นที่อาศัย อาชีพ สถานภาพทางสังคม
และการมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม
ในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.001 และปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตาม
กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม ควรให้
ความสำคัญกับการคัดกรอง (screening) และการทำขอบเขตการศึกษา (scooping) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
หลักให้ชัดเจน ควรมีเทคนิคและวิธีการของการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
หลักมากขึ้น ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีวิธีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ระบุเนื้อหารายละเอียดที่ชัดเจน และ
จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีความน่าสนใจ ด้านความมั่นใจต่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็น การนำเสนอข้อมูล
โครงการควรให้ข้อมูลที่เป็นผลกระทบทั้งทางลบและบวกเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสพิจารณา ในการประชุมรับ
ฟังความคิดเห็นเจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษาควรชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเซ็นชื่อทุกครั้งเพื่อความมั่นใจ
ของประชาชน ด้านการส่งเสริมความรู้ ควรมีการส่งเสริมความรู้เรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้
ประชาชนมากขึ้น เพื่อทราบถึงประโยชน์ วัตถุประสงค์ รูปแบบขั้นตอนการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อมและทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถร่วมแก้ปัญหา
ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม / การรับฟังความคิดเห็น / การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

COMMUNITY PARTICIPATION IN PUBLIC HEARINGS IN ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT: CASE STUDY RAYONG PROVINCE

SUPUNNIKA KLOMKLIANG 5437770SHEV/M

M.A. (ENVIRONMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WILASINEE ANOMASIRI, Ph.D. (ENVIRONMENTAL TECHNOLOGY), CHUTIMA SANG-NGURN, Ph.D. (ENVIRONMENTAL EDUCATION), WANIPPOL MAHAARCHA, Ph.D., (DEMOGRAPHY)

ABSTRACT

This research was to study the participation and to test differences of factors affecting community participation in public hearings in environmental impact assessment, including recommending approaches to promote community participation in public hearings in environmental impact assessment. Quantitative research was employed and conducted in individuals aged 18 and over and living in the area not less than a year, including 200 individuals who are residing in the pollution control area and 200 individuals who are residing outside the pollution control area. A questionnaire was used for data collection. Frequency, percentage, means, standard deviations, maximum value, minimum value, test of difference within groups and one-way ANOVA were used to analyze the data.

The results showed that all participants had low level of community participation in public hearings in environmental impact assessment. Residential areas, occupation, social status, and experience of community participation in public hearings have influenced people participation in public hearings in environmental impact assessment with statistical significance ($P=.001$). Monthly income have influenced community participation in public hearings in environmental impact assessment with statistical significance ($P=.01$).

There are several recommendations from this research. First, give importance to the proper model and the approach for screening and scooping of the stakeholders. There must be diverse techniques of participation to reach more major stakeholders. Second, public relation must be clear. Third, regarding trust on the environmental impact assessment, it needs both positive and negative impacts in the information for people to discrete. The project owner and the consultant companies should elucidate objective in every signing for people's trust. Finally, education should be more promoted on environmental impact assessment for the people to know rights and duties for the purpose of common understanding and enable people to solve the problem effectively together.

KEY WORDS: PARTICIPATION/ PUBLIC HEARINGS/ ENVIRONMENT IMPACT ASSESSMENT

190 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 ขอบเขตการวิจัย	5
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	7
1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
1.8 สมมติฐานการวิจัย	10
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	12
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	12
2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	27
มาตรา 67 วรรค 2	
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	29
2.4 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการวิจัย	39
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย
3.1	ประชากรเป้าหมาย
3.2	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
3.3	การสุ่มตัวอย่าง
3.4	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3.5	การสร้างเครื่องมือ
3.6	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3.7	การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.8	การวิเคราะห์ข้อมูล
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
4.1	ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม
4.2	ปัจจัยกระตุ้น
4.3	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตาม กระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
4.4	การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทาง เศรษฐกิจและปัจจัยกระตุ้นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟัง ความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม ตัวอย่างโดยใช้สถิติวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว (One – way Analysis of Variance) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test)
บทที่ 5	อภิปรายผลการวิจัย
5.1	อภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน
5.2	อภิปรายผลการวิจัยในภาพรวม

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	139
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	149
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	162
บรรณานุกรม	172
ภาคผนวก	180
ประวัติผู้วิจัย	190

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1.1	จำนวนรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2550 –30 พฤศจิกายน 2552	4
3.1	รายชื่อชุมชนและจำนวนครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุดและนอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด	60
3.2	แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา	63
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	74
4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม	77
4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	80
4.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารและความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	83
4.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนการรับรู้ข่าวสาร	85
4.6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ	86
4.7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	87
4.8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบของการเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	89
4.9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับผลกระทบจากโครงการ พัฒนาอุตสาหกรรม	89

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทและระดับความรุนแรงของการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม	91
4.11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนประสิทธิภาพการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม	93
4.12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น	96
4.13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการ รับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น	98
4.14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา	101
4.15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการ รับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา	103
4.16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน	104
4.17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการ รับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน	106

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.18	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ	
4.19	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการ รับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ	110
4.20	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการ รับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในภาพรวม	111
4.21	การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (t-test)	113
4.22	การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (One – way Analysis of Variance)	116
4.23	การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (t-test)	119
4.24	การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอาชีพกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé	121

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.25	การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตาม กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé	122
4.26	การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพทางสังคม กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตาม กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé	123

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ	หน้า
2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	17
2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	18
2.3 แสดงระดับการมีส่วนร่วม	19
2.4 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	20
2.5 ขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม	33
2.6 ขั้นตอนและหลักการเฉพาะในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ	35
2.7 กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสังคม	37
2.8 แผนที่จังหวัดระยอง	39
2.9 ขอบเขตพื้นที่เขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด จังหวัดระยอง	42
2.10 ขอบเขตการปกครองในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด จังหวัดระยอง	43
5.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	139

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี 2524 จังหวัดระยองเป็นหนึ่งในสามจังหวัดเป้าหมายของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program) ระยะที่ 1พ.ศ. 2524-2537 ที่กำหนดให้พื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นเมืองอุตสาหกรรมหลัก โดยมีกลยุทธ์การพัฒนา คือ การพัฒนาท่าเรือควบคู่ไปกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชนใหม่ และการควบคุมสภาพแวดล้อม จังหวัดระยองจึงมีความพร้อมทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคท่าเรือที่อยู่อาศัย และมีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆจำนวนมาก (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2550)

ปัจจุบันจังหวัดระยองมีนิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรมและสวนอุตสาหกรรม 19 แห่ง พื้นที่รวมประมาณ 40,000 ไร่ จังหวัดระยองมีโรงงานอุตสาหกรรม ณ เดือนธันวาคม 2554 ทั้งสิ้น 1,910 แห่ง เงินลงทุน ประมาณล้านล้านบาท การจ้างงานไม่ต่ำกว่า 130,000 คน(สำนักงานจังหวัดระยอง,2556)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน มาตรา 67 วรรคสองได้กำหนดให้ “การดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว” (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 19 วันที่ 24 สิงหาคม 2550)

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้อ้างอิง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548 (มูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552: 1) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาระบบว่า “โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมตลอดทั้งเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการของรัฐอย่างกว้างขวาง”

ในระเบียบนี้ “โครงการของรัฐ” หมายความว่า การดำเนินโครงการของหน่วยงานของรัฐอันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือโดยวิธีการให้สัมปทานหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ ทั้งนี้ บรรดาที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามีบทบาทสำคัญต่อการกระบวนการพัฒนาประเทศ กล่าวคือการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การ วิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบ ผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันเป็นการ แก้ไขปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555: 131)

ในปัจจุบัน มีการกำหนดโครงการหรือกิจการที่จะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามประกาศดังนี้

กลุ่มโครงการที่จะต้องมีการจัดทำรายงานอีไอเอ (EIA) มีจำนวนทั้งหมด 34 ประเภทโครงการ โดยทั้งนี้ ศึกษารายละเอียดได้จาก

(1)ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2552)

(2) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการประกาศบังคับใช้ในหลายพื้นที่แล้ว เช่น กระบี่ ภูเก็ต เป็นต้น

(3)มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับป้าอนุรักษ์เพิ่มเติม(วันที่ 13 กันยายน 2537 และ 26 เมษายน 2554)

(4)มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับโครงการที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ (วันที่ 3 พฤศจิกายน 2552)

กลุ่มโครงการที่จะต้องมีการจัดทำรายงานอีเอชไอเอ (EHIA)มีจำนวน 11 ประเภทโครงการโดยทั้งนี้ ศึกษารายละเอียดได้จาก

(1) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับ โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2553

(2) ประกาศฯ ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2553

นอกจากนี้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับสถาบันนโยบายศึกษา (2539) ได้ให้ความหมายการประเมินผลกระทบทางสังคมไว้ในคู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม ว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA) เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาผลกระทบ ของโครงการที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนและสังคม SIA จะคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ เพื่อประกอบการพิจารณาทางเลือกโครงการและปรับเปลี่ยนโครงการให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนและสังคมในพื้นที่และให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม รวมถึงลดผลกระทบทางลบแก่ชุมชนและสังคมให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ตัดสินใจโครงการพิจารณาผลกระทบที่ว่าจะเกิดขึ้นจะเป็นที่ยอมรับได้นั้น คำนึงกับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากโครงการหรือไม่

อย่างไรก็ตาม หลักการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม ดำเนินการภายใต้แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2549) และคู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม ของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ สถาบันนโยบายศึกษา (พ.ศ. 2539)

ดังนั้นการทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งในบริบทของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ผลกระทบทางสุขภาพ และการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม จะต้องดำเนินการภายใต้สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดำเนินการภายใต้แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากข้อมูลจำนวนรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการชำนาญการ ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ 1 มกราคม 2550 – 30 พฤศจิกายน 2552 (ตารางที่ .1)

ตารางที่ 1.1 จำนวนรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2550 –30 พฤศจิกายน 2552

ประเภทโครงการ	2550			รวม	2551			รวม	2552			รวม
	ระยอง		พื้นที่ จังหวัด อื่นๆ		ระยอง		พื้นที่ จังหวัด อื่นๆ		ระยอง		พื้นที่ จังหวัด อื่นๆ	
	ในเขตฯ	นอก เขตฯ			ในเขตฯ	นอก เขตฯ			ในเขตฯ	นอก เขตฯ		
1.เหมืองแร่และปิโตรเลียม	-	1	46	47	-	-	70	70	-	-	59	59
2.อุตสาหกรรม	12	9	20	41	27	9	33	69	20	4	29	53
3.บริการชุมชนและที่พักอาศัย	-	-	9	9	2	1	6	9	2	-	3	5
4.พลังงาน	1	1	10	12	4	1	20	25	2	9	16	27
5.ท่าเทียบเรือ	2	-	1	3	3	-	-	3	2	-	1	3
รวมทั้งหมด				284				391				312

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2555)

พบว่าโครงการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ วันที่ 30 เมษายน 2552 ประมาณ 260,660 ไร่ ครอบคลุม 6 ตำบล ใน 3 อำเภอ ได้แก่ ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ ตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง ตำบลมาบข่า อำเภอนิคมพัฒนา และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง และพื้นที่ต่อเนื่องจังหวัดระยอง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด และนอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะสามารถพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง

เพื่อทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง

เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยทำการวิจัยใน 2 พื้นที่ คือ

1.3.1.1 พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

1.3.1.2 พื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษ ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง ตำบลตะพง อำเภอเมือง ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนของครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ที่วิจัย เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการวิจัยคือ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 4 ขั้นตอนคือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ ขั้นตอนของกิจกรรมหรือโครงการ ได้แก่ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมติดตามประเมินผล

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การศึกษาเพื่อคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยรวมถึงผลกระทบด้านสุขภาพและด้านสังคม ทั้งในทางบวกและทางลบ จากการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่สำคัญ เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจพัฒนาโครงการหรือกิจกรรม โดยผลการศึกษาดังกล่าวจัดทำเป็นเอกสารเรียกว่ารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น บอกข้อปัญหาหรือสิ่งที่เป็นกังวล และข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อร่างรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตและรายละเอียดของแผนงานหรือโครงการ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ร่วมกัน ต่อร่างรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการ ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนงานหรือร่างรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลต่อร่างรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เขตพื้นที่อาศัย หมายถึง พื้นที่ที่อยู่อาศัยประกอบด้วย พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด และพื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง จำนวนเงินที่ประชาชนได้รับจากการประกอบอาชีพในระยะเวลา 1 เดือน ก่อนหักค่าใช้จ่าย

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ หมายถึง จำนวนปีที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือโครงการที่ดิน หมายถึง ประเภทของการครอบครองที่ดิน ได้แก่ การเป็นเจ้าของที่ดินหรือการเป็นผู้เช่าที่ดิน

สถานภาพทางสังคม หมายถึง การมีตำแหน่งที่เป็นทางการในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน หมายถึง การมีตำแหน่งหรือการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยสมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มสิ่งแวดล้อม กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่ประชาชนได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน ประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วารสาร นิตยสาร อินเทอร์เน็ต แผ่นพับ โปสเตอร์ เอกสารของหน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือเอกชน ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน

การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเคยหรือไม่เคยเข้าร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม หมายถึง การเคยหรือไม่เคยได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ในด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เขตพื้นที่อาศัย

ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดิน สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน

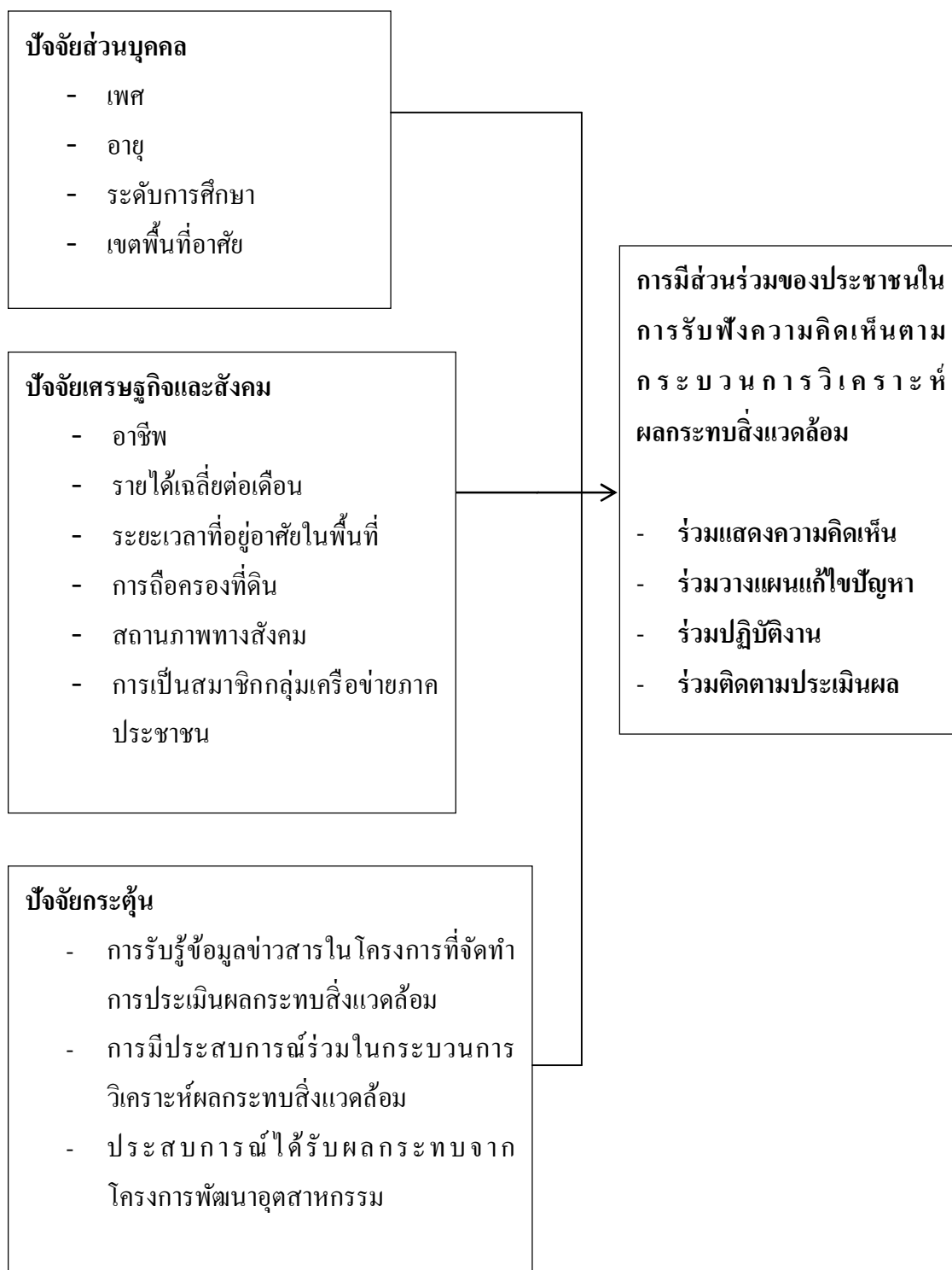
ปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

1.5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.6 ตัวแปรและระดับการวัด

ตัวแปร	ระดับการวัด
ตัวแปรอิสระ	
ปัจจัยส่วนบุคคล	
เพศ	Nominal
อายุ	Ratio
ระดับการศึกษา	Nominal
เขตพื้นที่อาศัย	Nominal
ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม	
อาชีพ	Nominal
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	Ratio
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่	Ratio
การถือครองที่ดิน	Ratio
สถานภาพทางสังคม	Nominal
การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน	Nominal
ปัจจัยกระตุ้น	
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	Interval
การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	Interval
ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม	Interval
ตัวแปรตาม	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	Interval

1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.8 สมมติฐานการวิจัย

1.8.1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับสูง

1.8.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

1. เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
2. อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
3. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
4. เขตพื้นที่อาศัยที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

1.8.3 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

1. อาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
2. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
3. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
4. การถือครองที่ดินที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
5. สถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
6. การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

1.8.4 ปัจจัยกระตุ้นของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน
2. การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมี
3. ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ทำให้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด และที่อยู่นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 วรรคสอง
- 2.3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- 2.4. ข้อมูลทั่วไปของเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด จังหวัดระยอง
- 2.5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

แมทธีบอร์ (Mathbor, 2008) (อ้างใน World Bank Learning Group on Participatory Development, อ้างในสุณีย์ มัลลิกะมาลย์และ พราวพรรณราย มัลลิกะมาลย์, 2555: 11) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องมีอิทธิพลและแบ่งอำนาจควบคุมไปยังโครงการพัฒนาต่างๆ รวมถึงการตัดสินใจและทรัพยากรที่มีผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (A process through which stakeholders influence and share control over development initiatives and the decisions and resources which affect them.)

วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin, 1976) (อ้างอิงใน สถาบันวิจัยสังคม และ สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544: 2-1) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของ บุคคลแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2538: 1-3) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมที่เน้นกระบวนการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปแบบของ ส่วนบุคคลและกลุ่มต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลาย กิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เข้าร่วมเพราะหวังสิ่งตอบแทนและที่สำคัญ การมีส่วนร่วมจะต้องสอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ด้วย

วันชัย วัฒนศัพท์ (2552) ได้ให้ความเห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะชน คือ กระบวนการที่นำเอาความห่วงกังวลของสาธารณะชน ความต้องการและค่านิยมผนวกเข้าไปกับการดำเนินการตัดสินใจของรัฐ กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะชน จึงเป็นการสื่อสารสองทางโดยมีจุดมุ่งหมายนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีกว่าที่สาธารณะชนโดยส่วนกลางสนับสนุน

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี (อ้างในสุณีย์ มัลลิกะมาสและ พราวพรรณราย มัลลิกะมาส, 2555: 11) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การมีส่วนร่วม” เอาไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการกระจายโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่รัฐ

อรทัย กักพล (อ้างใน มุลนิธิปริญญาโท นักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2552:16) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

สรุปความหมายการมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการอย่างเต็มที่ เพื่อร่วมแสดงข้อกังวลใจ

และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆและเพิ่มมุมมองทัศนคติในการมองปัญหาและแก้ไขได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุม อันจะนำไปสู่การลดปัญหาความขัดแย้งและสามารถอยู่ร่วมกันได้ และเป็นการส่งเสริมสิทธิตามระบอบประชาธิปไตย

2.1.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2544: 20) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ
3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้
6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนและเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

2.1.3 ขั้นตอนและกระบวนการของการมีส่วนร่วม

United Nation (1978: 4) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาไว้ว่า หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในระดับต่างๆ คือ

1. กระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดการจัดสรรทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมาย
2. การปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ โดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในกรณีต่อไปนี้

2.1 เอื้อให้เกิดความพยายามพัฒนา

2.2 การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียม

2.3 การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผน และการดำเนินโครงการการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ไม่ว่าระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติจะช่วยให้เกิดความเชื่อโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ดิน

4. ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแตกต่างกันไปตามเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายและโครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมของประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527: 16) ได้ให้ความเห็นของขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบ วิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย วางแผนโครงการ กิจกรรมเพื่อจัดและแก้ปัญหาความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย
8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการหรือกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ศิริพร ศรีสินธุ์โร และคณะ (2552: 6) ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการมี 4 ลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกัน ได้แก่

1. การให้ข้อมูลแก่ประชาชน คือ การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบข้อมูลของโครงการ โดยไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่การให้ข้อมูลเฉพาะในวันที่จัดประชุมแต่หมายรวมถึง การให้ข้อมูล รายละเอียดต่างๆ ของโครงการในช่วงก่อนการจัดเพื่อนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นร่วมกันในลำดับต่อไป
2. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน คือ การเปิดช่องทางหรือโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา คือ การนำความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาพิจารณา และปรับปรุงโครงการเพื่อลดผลกระทบหรือปัญหาที่จะตามมา

4. การพัฒนาข้อตกลงร่วมกัน คือ การค้นหาข้อตกลงร่วมระหว่างผู้พัฒนาโครงการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการสร้างช่องทางที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงโครงการในอนาคต เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้ง และนำไปสู่การอยู่ร่วมกันระหว่างโครงการและชุมชน

เสนห์ จามริก (2540: 20) แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหา
2. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกันในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ที่มาของปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการ และวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหา
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ

อकिन รพีพัฒน์ (อ้างใน วรางคณา วัฒนโย, 2527: 104-114) ประชาชนอาจเข้าร่วมในขั้นตอนต่างๆของการพัฒนา 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นตอนการค้นหาปัญหา กำหนดสาเหตุของปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. แนวทางแก้ไขปัญหา
3. ขั้นตอนการตัดสินใจ และวางแผนแก้ไขปัญหา
4. ขั้นตอนการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
5. ขั้นตอนประเมินผลงานของกิจกรรมการพัฒนาเพื่อค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง ซึ่งจะนำมาแก้ไขปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

จากนิยามที่กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้นอาจสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1. การร่วมแสดงความคิดเห็น 2. การร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหา 3. การร่วมในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 4. การร่วมติดตามและประเมินผล และนำไปใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2.1.2 ระดับของการมีส่วนร่วม

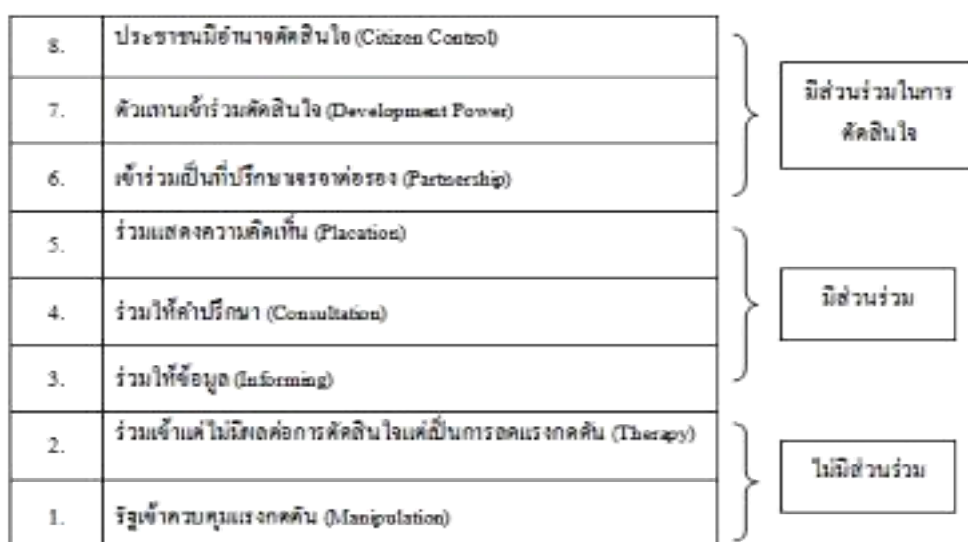
อาร์นสไตน์ Arnstein (1995: 358-373) (อ้างใน สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสถานะแวดล้อม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544: 2-3) แบ่งลำดับขั้นตอนการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ลำดับขั้นคือ

ขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของการจัดการให้มีส่วนร่วมเป็นเพียงการให้ความรู้แก่ประชาชนเท่านั้น

ขั้นกลาง กลุ่มคนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา แต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

ขั้นสุดท้าย เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการ (รูปภาพ 2.1)

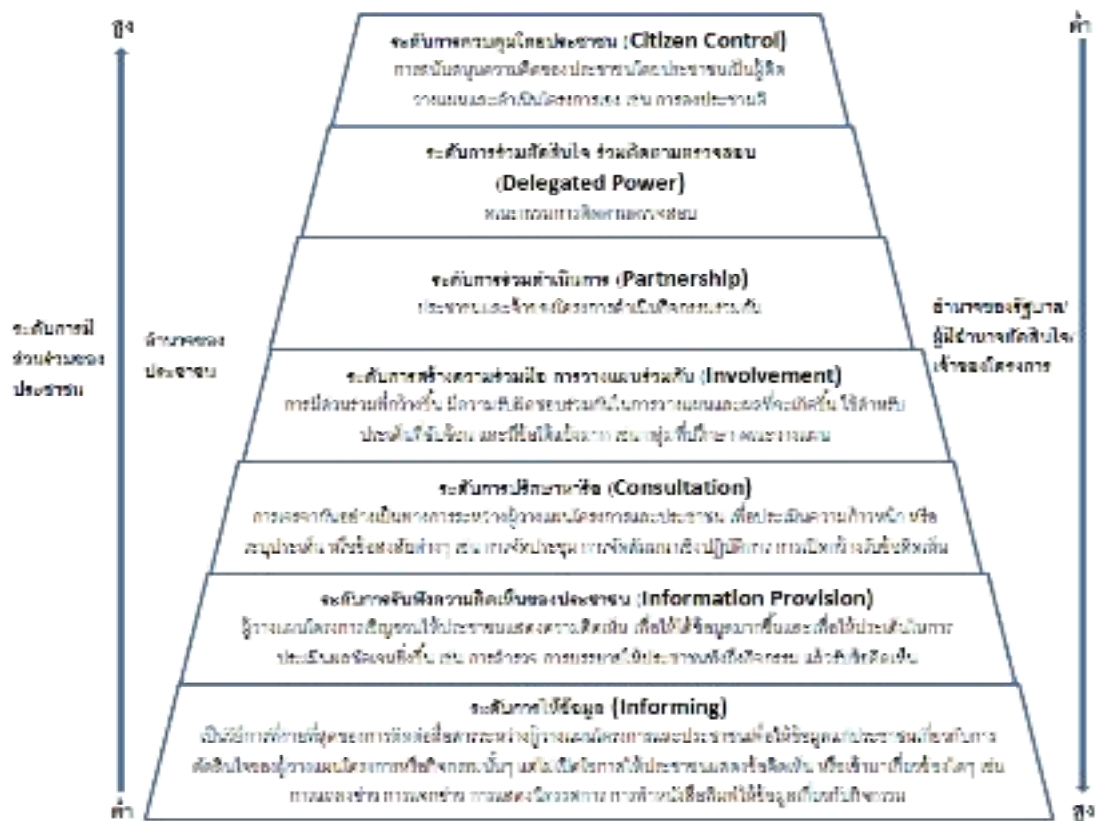

รูปภาพที่ 2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา : สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถาบันวิจัยสถานะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)

จุฬารัตน์ ชมพันธุ์ (2555: 133) ได้อธิบายถึงระดับการมีส่วนร่วมไว้ว่าจะสังเกตได้ว่าการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมนั้นในแต่ละระดับมีนัยของการกระจายอำนาจของภาครัฐที่มีต่อภาคประชาชน บทบาทของประชาชนจะเพิ่มขึ้นตามระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น นอกจากนี้ การที่ประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นได้นั้น จะต้องมีการมีส่วนร่วมในระดับล่างอย่าง

เหมาะสมก่อน เนื่องจากหากประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน สมบูรณ์แล้ว ประชาชนย่อมไม่สามารถคิด วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมในการแสดงความคิดเห็น การร่วมปรึกษาหารือ การร่วม ตัดสินใจ ติดตามและตรวจสอบ ตลอดจนการปฏิบัติตามนโยบาย หรือดำเนินโครงการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

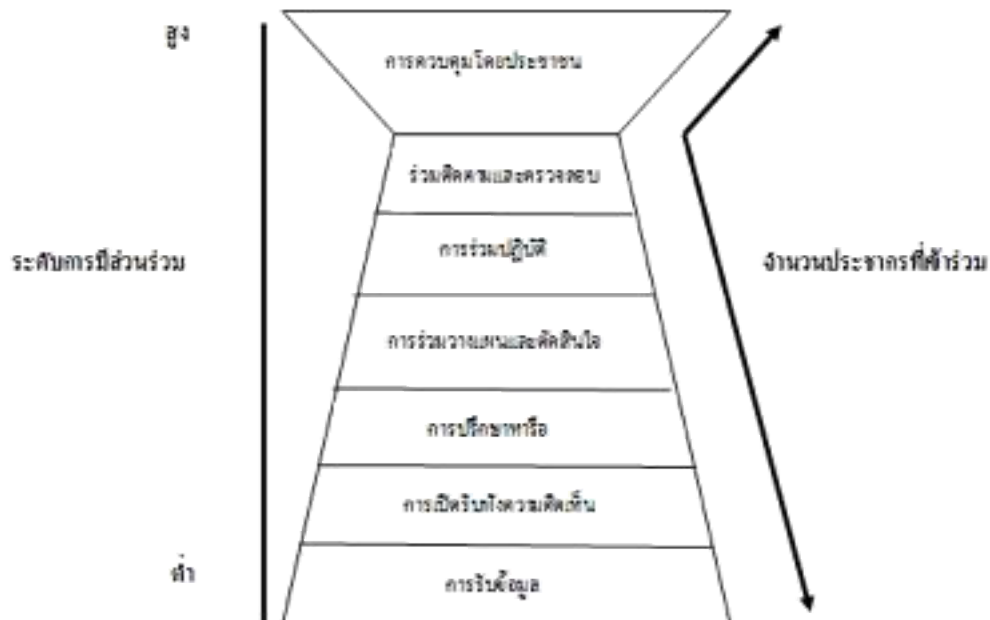

รูปภาพที่ 2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา: คัดแปลงจาก Arnstein (1969), Burikul (2009), Petts (1999) และ Sinclair & Diduck (1995)
วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2555

ถวิลวดี บุรีกุล (2550: 2) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับ จะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับซึ่งลำดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงลำดับจากต่ำสุดไปสูงสุด เช่นระดับการให้ข้อมูล ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของ

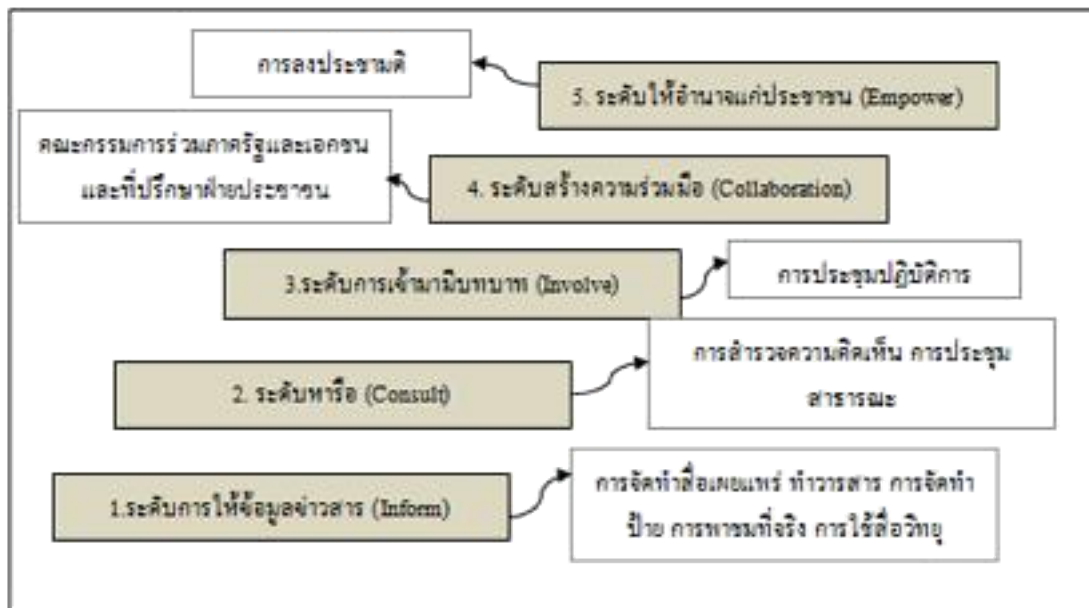
ประชาชน ระดับการปรึกษาหารือ ระดับการวางแผนจนถึงระดับการตัดสินใจร่วมกัน ระดับร่วมปฏิบัติ ระดับติดตามตรวจสอบ จนสูงสุดคือระดับการควบคุมโดยประชาชน (รูปภาพที่ 2.2)

รูปภาพที่ 2.3 แสดงระดับการมีส่วนร่วม

ที่มา: ถวิลวดี บุรีกุล (2550: 2)

วิลาสินี อโนมะศิริ (2555: 106) ได้อธิบายถึงระดับการมีส่วนร่วมไว้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 5 ระดับดังนี้ (รูปภาพที่ 2.3)

รูปภาพที่ 2.4 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา: หนังสือสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา Social Science for development ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2555: 106)

จากนิยามของระดับการมีส่วนร่วมข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมนั้นแบ่งได้ 3 ระดับคือ ไม่มีส่วนร่วม มีส่วนร่วมบางส่วน และมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ โดยวิธีการมีส่วนร่วมจะเป็นตัวแสดงถึงระดับการมีส่วนร่วม หากในวิธีการมีส่วนร่วมประชาชนไม่ได้มีการเข้าร่วมในฐานะพลเมืองที่มีสิทธิในการร่วมตัดสินใจในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อตนเองและคนส่วนใหญ่ของประเทศจะถือได้ว่าไม่มีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมบางส่วนเท่านั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดระดับการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1995: 358-373) ประกอบการวิจัย เพื่ออธิบายถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2.1.5 ปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

World Health Organization (อ้างใน ไชยชนะ สุทธิวรชัย, 2535: 19-20) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทจะเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากรหรืออื่นๆนั้น จะมีเหตุผล 2 ประการคือ การ

มองเห็นว่าตนจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดถึงจุดใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมแม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมในกิจการพัฒนา แต่ไม่อาจเข้ากิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการเข้าร่วมหรือเข้าร่วมไปแล้วไม่ได้รับผลดังที่คาดหวังไว้ เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมกันนั้น มิได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบ แบบแผน ลักษณะการทำงาน เงื่อนไขการเข้าร่วมเป็นต้น ดังนั้นโครงสร้างพื้นฐานในการเข้าร่วมจึงควรมีลักษณะดังนี้

2.1 เปิดโอกาสให้ทุกคน และทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีตัวแทนหรือการเข้าร่วมโดยตรง

2.2 ควรมีเวลากำหนดที่ชัดเจน เพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนได้ตามสภาพเป็นจริงของตน

2.3 กำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

วิลเลียม ดับบลิว รีคเดอร์ (William W. Reeder, 1974: 49-60) (อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2553: 75-79) ได้อธิบายถึงปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมีความเชื่อว่าปัจจัยภายนอก คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจ แต่บุคคลจะแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหล่านั้นมาสู่ตัวบุคคลในรูปของความเชื่อ (Beliefs) และความไม่เชื่อ (Disbeliefs) ซึ่งจะเป็นเหตุผลที่จะทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านคือ

1.ปัจจัยที่ดึงดูดให้เกิดการกระทำ

1.1 เป้าประสงค์ (Goals) การกระทำทุกอย่างต้องมีเป้าหมายหรือ

วัตถุประสงค์อาจเป็นความเชื่อ ความรู้สึก แลงการณ์ของทางราชการ และอาจจะเป็นจากเงื่อนไขที่ตนเองหรือคนอื่นเป็นผู้กำหนดให้เป็นไปตามแนวทางความปรารถนา

1.2 ความเชื่อ (Belief Orientation) เป็นความคิดหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองโดยปราศจากการอ้างอิงใดๆ ความเชื่อนี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เพราะคนส่วนมากจะเลือกกระทำตามเชื่อพื้นฐานที่เขาเคยมีอยู่เดิม

1.3 ค่านิยม (Value Standards) เป็นระบบหนึ่งของความเชื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆจะต้องสร้างเงื่อนไขในการดำรงชีวิต การที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งหนึ่ง มีพื้นฐานมาจากสังคมนั้นตัดสินว่าดีหรือเลว

1.4 นิสัยและขนบธรรมเนียม (Habits and Custom) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาจากความรับผิดชอบภายในกลุ่ม ซึ่งคนในสังคมจะยอมรับด้วยความเต็มใจเป็นแบบอย่างที่ดีงามและมีเหตุผล การกระทำที่แสดงออกมาเช่นนี้เป็นเพราะความเคยชินและเป็นประเพณีดั้งเดิมยึดถือมานานปราศจากการอ้างอิงใดๆ ความเชื่อนี้อาจจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เพราะคนส่วนมากจะเลือกกระทำตามความเชื่อพื้นฐานที่เขามีอยู่ดั้งเดิมจากความรับผิดชอบภายในกลุ่ม ซึ่งคนในสังคมจะยอมรับด้วยความเต็มใจเป็นแบบอย่างที่ดีงามและมีเหตุผล การกระทำที่แสดงออกมาเช่นนี้เป็นเพราะความเคยชิน และเป็นประเพณีดั้งเดิมยึดถือมานาน 2 ปัจจัยหลักให้เกิดการกระทำ

1.5 ความคาดหวัง (Expectations) เป็นความรู้สึกภายในตัวเราหรือที่เกิดจากตัวบุคคลกลุ่มหรือสังคมที่ได้คิดหรือหวังให้ ตัวเราควรมีความเชื่อ มีความรู้สึกหรือแสดงการกระทำออกมาตามที่ต้องการ

1.6 ข้อผูกพัน (Commitments) เมื่อมีการรวมกลุ่มกิจกรรมพิเศษขึ้นในสังคม ก็จะมีข้อผูกพันที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องทำตามสัญญาหรือข้อผูกพันตามที่กลุ่มได้ตั้งขึ้น

1.7 การบังคับ (Force) เป็นความรู้สึกของคนที่จะต้องกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่มีทางเลือก อาจจะถูกบังคับโดยกฎหมายหรือกฎหมายก็ได้การบังคับนี้จะรุนแรงกว่าการสมัครใจทำเอง

2. ปัจจัยสนับสนุน

1.8 โอกาส (Opportunity) เป็นความเชื่อของคน que คิดว่า ตนเองอยู่ในสถานการณ์ที่จะเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ตามโอกาสที่ตนมีอยู่ แต่บางคนก็ไม่มีโอกาสที่จะเลือกกระทำได้ เพราะสถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย

1.9 ความสามารถ (Ability) การที่คนยอมรับว่าตนเองมีขีดความสามารถที่จะสามารถกระทำสิ่งที่ตนต้องการให้สำเร็จลุล่วงไปได้

1.10 การสนับสนุน (Support) เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือหรือต่อต้าน ซึ่งเกิดจากตัวบุคคลหรือกลุ่มให้ความสนับสนุนด้านความคิดเห็น หรือเป็นแรงกระตุ้นให้คนกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป เนื่องจากเขารู้สึกว่ามีผู้สนับสนุนให้เขาทำ

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977: 17-19) เสนอว่าบุคคล 4 ฝ่ายมีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบทประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอกสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว

3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ
8. ที่ ดิ น ถี อ ค ร อ ง แ ลະ ส ถ า น ภ า พ แร ง ง า น

ประยูร ศรีประสาธน์ (2542: 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม
3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

โรเจอร์ (Roger อังใน อภิรักษ์ ช่างเกวียน, 2540: 34) กล่าวว่าปัจจัยอีกตัวหนึ่งที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมใหม่ๆ ในชุมชนหรือยอมรับสิ่งใหม่ๆ คือ การติดต่อสื่อสารและลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้นๆ

1. การสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารใน 2 ลักษณะคือ
 - 1.1 ช่องทางสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) เป็นวิถีทางในการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และสื่อประเภทอื่นๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ แพร่กระจายข่าวสาร และสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้
 - 2.1 ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ
2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว (Personal Characteristic) ประกอบด้วย อายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ ขนาดที่ดิน การถือครองที่ดินและความสามารถเฉพาะอย่าง รวมถึงระดับการศึกษานอกจากนี้มีปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นอื่นๆ ดังนี้
 - 2.1 ปัจจัยเกี่ยวกับกลไกของภาครัฐ ทั้งในระดับนโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติที่เอื้ออำนวยในการสร้างหรือเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

จำเป็นที่จะต้องทำให้การพัฒนาเป็นระบบเปิด มีความเป็นประชาธิปไตย มีความโปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและมีการตรวจสอบได้

2.2 ปัจจัยด้านประชาชน ที่มีสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วม มีสำนึกต่อความสามารถและภูมิปัญญาในการจัดการปัญหาซึ่งเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่มองค์กรเครือข่ายและประชาสังคม

2.3 ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการส่งเสริมกระตุ้น สร้างจิตสำนึกและผู้เอื้ออำนวยกระบวนการพัฒนาสนับสนุนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากร และร่วมเรียนรู้กับสมาชิกชุมชน

สรุปปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เขตพื้นที่อาศัย ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดิน สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน และปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประสิทธิภาพที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

2.1.6 หัวใจหรือหลักการพื้นฐานของการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้บริหารโครงการต้องยึดถือ ประกอบด้วย 4S คือ (สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2549: 24-25)

1. การเริ่มต้นเร็ว (Starting Early) กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่วะยะแรก มีการให้ข้อมูลกระตุ้นให้เกิดความคิดเห็น และให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการตัดสินใจ นอกจากนี้การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่ต้น มีประโยชน์ช่วยให้ประชาชนมีเวลาคิดถึงทางเลือกหรือแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนที่เหมาะสมมากขึ้นและเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการ

2. ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมอีกประการหนึ่งคือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการการมีส่วนร่วม แต่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอาจถือว่าต้องรับฟังข้อมูลหรือปรึกษาหารือเป็นอันดับแรกๆ

3. ความจริงใจ (Sincerity) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อนและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมและประชาชนถือว่ามิติที่มีความสำคัญในการบริหารการมีส่วนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือผู้มีอำนาจอนุมัติต้องจัดกระบวนการอย่างจริงใจ เปิดเผย และซื่อสัตย์ ปราศจากอคติ และมีการสื่อสารสองทางอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะ การให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอตอบสนองต่อความสงสัยของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งแจ้งความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงของโครงการอย่างต่อเนื่อง

4. วิธีการที่เหมาะสม (Suitability) การเลือกเทคนิคหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากประเภทและขนาดของโครงการ ความหลากหลายและลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่และของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดจนความแตกต่างด้านวัฒนธรรม สังคม และค่านิยม ระดับความสนใจของชุมชนในประเด็นหรือโครงการ ความสามารถและความพร้อม รวมทั้งข้อจำกัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม

2.1.7 ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

เบรน อี อัดัม (Brian E. Adam, 2007) กล่าวว่าปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การที่ประชาชนจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนขึ้นอยู่กับ 4 ประเด็นดังนี้

1. การขาดสถานภาพทางสังคม
2. ขาดการเปรียบเทียบผลกระทบของตนเองกับผลกระทบของชุมชน
3. ถูกจำกัดทางด้านเวลาและเงิน
4. ขาดการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วม
5. ไม่มั่นใจว่าตนมีความสามารถพอที่จะทำการมีส่วนร่วมสำเร็จได้

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์(2527: 144-152) พบว่าอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. อุปสรรคด้านการเมือง เกิดจากการไม่ได้กระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ประชาชน โครงสร้างอำนาจทางการเมือง การปกครอง การบริหาร เศรษฐกิจ ตกอยู่ในกำมือของทหาร นายทุนและข้าราชการ
2. อุปสรรคด้านเศรษฐกิจเกิดจากการขาดความสามารถในการพึ่งตนเอง อำนาจการต่อรองมีน้อย กระบวนการการผลิต ปัจจัยการผลิตอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

3. อุปสรรคด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในแต่ละพื้นที่ที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ เนื่องจากขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน/เผ่าฯ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2527: 23-24) กล่าวว่าปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างทางสังคมเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ 1.ความแตกต่างทางสังคมด้านรายได้ อำนาจและฐานทางเศรษฐกิจ 2. ระบบการเมืองถูกควบคุมโดยคนกลุ่มน้อย 3. ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการแจกแจงทรัพยากร

โกวิท พวงงาม (2553: 80-82) ได้กล่าวสรุปปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้

1. ปัญหาด้านนโยบายและองค์กรภาครัฐมี 2 ระดับคือ

1.1 ระดับนโยบาย พบว่า นโยบายของรัฐไม่เอื้อต่อการพัฒนา เพราะอำนาจการตัดสินใจรวมศูนย์ที่ส่วนกลาง ไม่มีการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะโครงสร้างอำนาจทางการเมือง การบริหาร และระบบเศรษฐกิจอยู่ในกลุ่มนายทุน

1.2 ระดับปฏิบัติพบว่าเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนขาดการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความล่าช้าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และขาดการประสานงาน การติดตาม/ประเมินผลที่เป็นระบบ

2. ปัญหาเกี่ยวกับประชาชนแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

2.1 พบว่ามีการครอบงำความคิดของประชาชนเพราะต้องการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนทำให้ขาดความศรัทธาจากประชาชน

2.2 พบว่าประชาชนมีกระดานการประกอบอาชีพ ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพร่างกายประชาชน ขาดทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางด้านความคิดเห็น/ผลประโยชน์การแบ่งพรรคแบ่งพวก ส่งผลทำให้ขาดความสามัคคี ขาดการศึกษา ขาดความรู้ด้านวิทยาการต่างๆ ขาดความเชื่อมั่น ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จึงทำให้ไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม อีกทั้งยังไม่ศรัทธาในตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ และที่สำคัญ คือการขาดการยอมรับในสิทธิและบทบาทสตรี

3. ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองการปกครอง

3.1 ด้านการเมืองพบว่าขาดการกระจายอำนาจเพราะระบบการเมืองถูกควบคุมโดยคนกลุ่มน้อย

3.2 ด้านเศรษฐกิจพบว่ากระบวนการผลิต/ปัจจัยการผลิตอยู่ภายใต้ระบบทุนนิยมซึ่งมีกลไกของรัฐควบคุมระบบเศรษฐกิจอย่างเข้มงวดทำให้ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากร

3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่ามีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ อันเกิดจากความไม่รู้เพราะขาดการศึกษา มีการครอบงำของผู้นำและการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวทำให้ความยากจนตกอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีและการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการพัฒนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆขั้นตอนตามที่ได้มีการกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานราชการเอาไว้ โดยการเข้าร่วมนั้นจะต้องเข้ามาอย่างอิสระมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เปิดโอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เพื่อเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่ประชาชนในชุมชนเพื่อลดความขัดแย้งและนำมาสู่การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สังคมและสุขภาพร่วมกันและการอยู่ร่วมกันได้ระหว่างชุมชนและโครงการพัฒนา โดยชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสามารถดำรงอัตลักษณ์ของชุมชนได้ดั้งเดิมและนักวิจัยได้ปรับใช้แนวคิดและทฤษฎีของ Arnstein (1995: 358-373) มาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการศึกษาครั้งนี้

2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 วรรค 2

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน มาตรา 67 วรรคสอง คือ

ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน

มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

“การดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชนและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนรวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว” (ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ 2554: 34)

อภิชาติ สถิตนิรามัย (2555: 22) ได้กล่าวถึงทิศทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 โดยสรุปว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มีทิศทางในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นโดยการเพิ่มอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดอำนาจส่วนกลางยกระดับการบริหารงานบุคคลสร้างความโปร่งใสและเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2.1.เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67

วรรค สอง

คณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (2550) ได้กำหนดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 วรรค 2 ไว้ว่า เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะเข้าร่วมกับรัฐหรือชุมชนหรือชุมชนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา การได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ หรือในการคุ้มครองและส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติสุขและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิต และห้ามหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมของบุคคลใดหรือธุรกิจใด หรือองค์กรของรัฐ มิให้ก่อผลกระทบต่อคุณภาพแวดล้อมทางกายภาพหรือทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสุขภาพ สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบรอบด้านต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ โดยก่อนการดำเนินโครงการหรือดำเนินกิจกรรมดังกล่าวต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียที่จะได้รับผลกระทบ โดยตรง รวมทั้งต้องรับฟังความคิดเห็นขององค์การอิสระที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง ตลอดจน

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นประกอบก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(2551) ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 วรรค 2 ไว้ว่า องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ถือได้ว่าเป็นองค์กรใหม่ที่จะเป็นกลไกให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางสิ่งแวดล้อม ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์บำรุงรักษา และได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

เจตนารมณ์ของมาตรา 67 วรรค 2 ต้องการให้องค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มีความอิสระและเป็นกลางอย่างแท้จริง คือสามารถให้ข้อคิดเห็นได้อย่างอิสระ ไม่มีการครอบงำจากหน่วยงานภาครัฐหรือนักการเมือง ข้าราชการระดับสูง ซึ่งการให้ข้อคิดเห็นกันจะเป็นประโยชน์ต่อการที่หน่วยงานอนุมัติหรืออนุญาตจะใช้ประกอบการตัดสินใจว่าโครงการนั้นๆ จะอนุมัติหรืออนุญาตหรือไม่ (มูลนิธิโลกสีเขียว, 2552)

อาจกล่าวสรุปเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 67 วรรค 2 ได้ว่าเป็นมาตราที่ต้องการให้เกิดกลไกในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนและให้องค์กรอิสระเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและลดความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการและประชาชนผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ โดยคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจที่ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ใช่เพื่อการจำกัดขอบเขตของการเพิ่มจำนวนของภาคอุตสาหกรรม

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2.3.1 ความหมายของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

อำนาจ วงศ์บัณฑิต(2545:112) กล่าวว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหมายถึง กระบวนการในการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจเกิดจากการตัดสินใจในการริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้ที่ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ได้ตัดสินใจอย่างรอบคอบก่อนดำเนินการ ด้วยเหตุนี้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนในการศึกษาความเป็นไป

ได้ของโครงการ(Feasibility study) ซึ่งเป็นการเพื่อประกอบในการตัดสินใจว่า ควรจะจัดทำโครงการนั้นหรือไม่ โดยผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจะนำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาพิจารณาประกอบกับปัจจัยอื่นๆแล้วจึงตัดสินใจ

สนธิ วรรณแสง และคณะ (อ้างใน สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,2554: 8)นิยามว่า การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment : EIA) หมายถึงการใช้หลักวิชาการในการทำนายหรือคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งทางบวกและทางลบของการดำเนินโครงการพัฒนาที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้าน ทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติและทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อจะได้หาทางป้องกันผลกระทบในทางลบที่จะเกิดขึ้นให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อย่างมีประโยชน์ มีประสิทธิภาพสูงสุดและคุ้มค่าที่สุด นอกจากนี้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้บริหารที่เกี่ยวข้องว่าสมควรดำเนินการหรือไม่

อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์ (2554: 196-197) การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน จะทำการศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมใน 4 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลกระทบด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อสภาพทางธรรมชาติของบริเวณที่ตั้งโครงการและพื้นที่โดยรอบ โดยศึกษาถึงลักษณะของดิน น้ำ พืชดิน น้ำใต้ดิน น้ำทะเล อากาศ เสียง และตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านกายภาพว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

2. ผลกระทบด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพเป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรชีวภาพทั้งนิเวศวิทยาทางบกและนิเวศวิทยาทางน้ำ สำหรับทรัพยากรทางนิเวศวิทยาทางบกจะทำการศึกษารอบคลุมทั้งพืชและสัตว์ในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง โดยศึกษาถึงชนิดปริมาณ และการแพร่กระจายของพืชและสัตว์ที่พบในพื้นที่ที่ศึกษา การอพยพย้ายถิ่นของประชากรสัตว์ รวมทั้งพืชและสัตว์ที่หายาก สำหรับทรัพยากรนิเวศวิทยาทางน้ำจะทำการศึกษาถึงรายละเอียดของพืชและสัตว์ในน้ำ ครอบคลุมถึงชนิดและความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์น้ำในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง

3. ผลกระทบด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งทางกายภาพและชีวภาพของมนุษย์ โดยจะทำการสำรวจและศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆ เช่น การใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค การประมง การขนส่ง และนันทนาการอื่น

4. ผลกระทบด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่มี

ต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ โดยจะศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การสาธารณสุข อาชีวอนามัย ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ รวมทั้งความปลอดภัยในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง

ในการศึกษาถึงผลกระทบในด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตนั้น จัดเป็นเรื่องของผลกระทบสิ่งแวดล้อมในทางสังคม โดยเป็นการมุ่งศึกษาถึงปัจจัยทางสังคมที่มีผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมนั้น เช่นการอพยพย้ายถิ่น การตั้งถิ่นฐาน การรวมกลุ่มของคนในชุมชน ความเจริญเติบโตของชุมชน รวมทั้งการกำหนดคุณค่าในทางศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดีอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมบางประเภท ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เช่น โครงการถมทะเล ทำเหมืองแร่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี โรงไฟฟ้าหรือเขื่อน เป็นต้น

2.3.2 กระบวนการและขั้นตอนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กระบวนการและขั้นตอนที่สำคัญในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ผ่านการพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาเป็นระยะเวลานาน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ (สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 : 2-8)

1. การเลือกที่ตั้งโครงการ (Site selection) เป็นการพิจารณาถึงความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อมและความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งโครงการมากที่สุด

2. การกลั่นกรองโครงการ (Screening Process) เป็นการให้ผู้มีอำนาจอนุมัติพิจารณารายละเอียดของโครงการว่าโครงการที่เสนอมาส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงไร และจะต้องทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่

3. การทำขอบเขตการศึกษา (Scooping process) เป็นการพิจารณาถึงประเด็นที่จะศึกษาให้ครอบคลุมผลกระทบทุกด้านที่คาดว่าจะเกิดจากการดำเนินการของโครงการ

4. การทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Report preparation) เป็นการศึกษารายละเอียดผลกระทบ โครงการตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1) รายละเอียดของโครงการ

4.2) รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ได้แก่ ทรัพยากรแวดล้อมทางกายภาพ ทรัพยากรแวดล้อมทางชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.3) การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งทางบวกและทางลบ ตั้งแต่ในปัจจุบันก่อนมีโครงการกับเมื่อมีโครงการ วิเคราะห์ในช่วงเวลาขณะที่มีการก่อสร้างและเมื่อก่อสร้างเสร็จจนกระทั่งได้เปิดดำเนินโครงการแล้ว โดยพิจารณาจากหัวข้อรายละเอียดโครงการ

5. การเผยแพร่สู่สาธารณะ (Public) หลังจากที่ได้มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว จะต้องมีการเผยแพร่ผลการศึกษาสู่สาธารณะ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการในการเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมในกรณีที่เกิดผลกระทบต่อชุมชน

6. การทำการตัดสินใจ (Decision making) หลังจากที่ทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณารายงาน เจ้าของโครงการจะได้รับใบอนุญาตเพื่อประกอบการ ซึ่งเจ้าของโครงการสามารถเริ่มก่อสร้างได้ทันที

7. การติดตามและประเมินผล (Monitoring) หลังจากที่มีการก่อสร้างหรือดำเนินการโครงการแล้ว จะต้องมีการติดตามตรวจสอบว่าเจ้าของโครงการได้ดำเนินการตามที่เสนอไว้ในการศึกษาหรือไม่ โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลเป็นผู้ตรวจสอบ

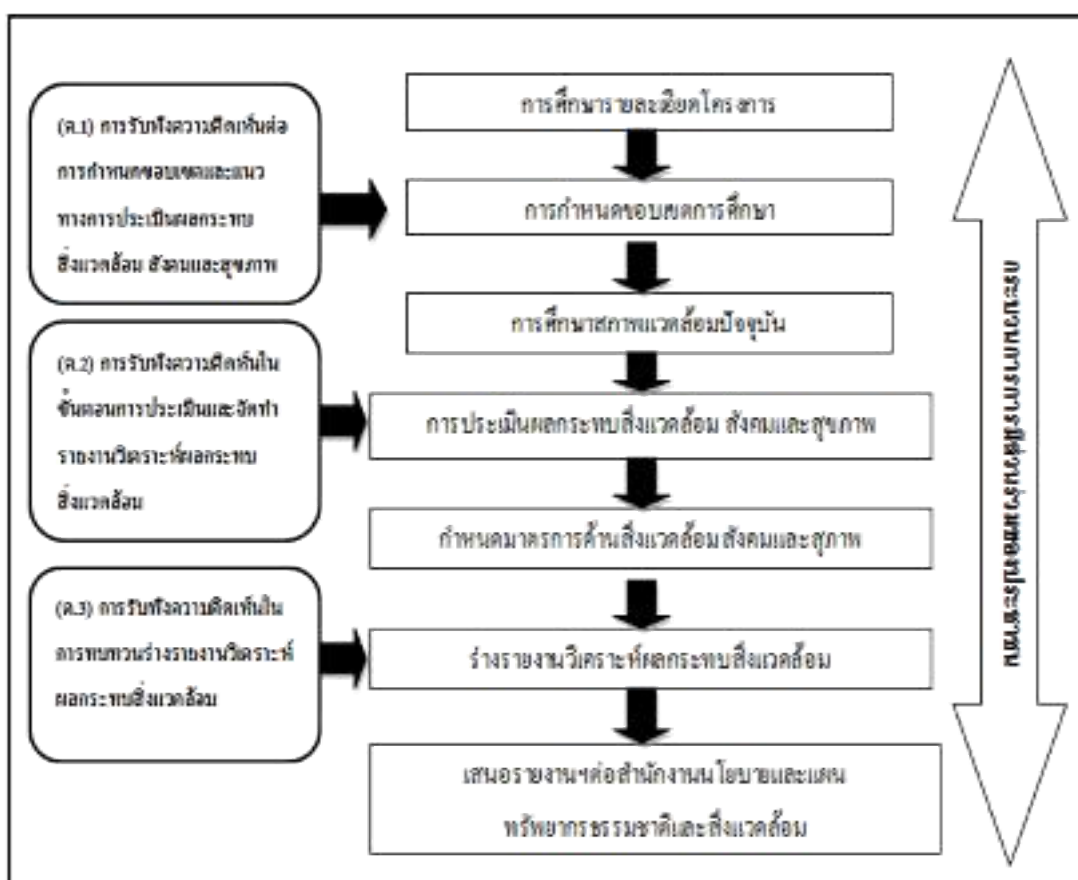
2.3.3 ขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนของการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ

1. การรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 (ค.1) เป็นการแจ้งข้อมูลให้กับประชาชนเกี่ยวกับการสร้างโครงการในเบื้องต้นว่ามีรายละเอียดอย่างไร และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการ

2. การรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 (ค.2) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้ง 4 ด้านพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงข้อกังวลเกี่ยวกับโครงการหรือให้ศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆเพิ่มเติม

3. การรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 3 (ค.3) เป็นการแสดงความคิดเห็นเพื่อทบทวนร่างรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะส่งไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเห็นชอบ (รูปภาพที่ 2.4)

รูปภาพที่ 2.5 ขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ที่มา: วิลาสินี อโนมะศิริ เอกสารประกอบการสอน รายวิชาการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA) ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.3.4 การประเมินผลกระทบทางสุขภาพในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Health Impact Assessment: HIA)

2.3.4.1 ความหมายของทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Health Impact Assessment: HIA)

WTO/IAIA, 2006 (อ้างในคู่มือหลักการแนวคิดพื้นฐานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของสภาภิบาลชุมชนและการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ หมายถึง กระบวนการวิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลาย ที่ใช้เพื่อการคาดการณ์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบาย แผน แผนงานหรือโครงการที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และการกระจายของผลกระทบในกลุ่มประชากรและการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจะกำหนดถึงกิจกรรมที่เหมาะสมในการจัดการผลกระทบเหล่านั้น

Scott-Samuel (1998) ได้ให้นิยามของการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพไว้ว่า การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ คือการประมาณการณ์ผลกระทบของการกระทำใดการกระทำหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

เดชรัช สุขกำเนิดและคณะ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมโดยมีการประยุกต์ใช้แนวทางและเครื่องมือที่หลากหลายในการระบุ คาดการณ์และพิจารณาถึงผลกระทบทางสุขภาพ ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้ว กับประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เนื่องมาจากข้อเสนอหรือการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยหวังผลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ในทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการสร้างเสริม และคุ้มครองสุขภาพสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติให้คำจำกัดความไว้ว่าการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment – HIA) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันพิจารณาถึงผลกระทบทางสุขภาพ โดยมีการประยุกต์ใช้แนวทางและเครื่องมือที่หลากหลายในการระบุ คาดการณ์ และพิจารณาถึงผลกระทบด้านสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วกับประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เนื่องจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยหวังผลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการสร้างเสริมและคุ้มครองสุขภาพของทุกคนในสังคมการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เป็นความพยายามในการพัฒนาชุดของคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะที่มีข้อมูลหลักฐานยืนยันที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทาง และคุณค่าหรือความสำคัญของการมีสุขภาพที่ดีร่วมกันของสังคม เพื่อประกอบการตัดสินใจในเชิงนโยบายสาธารณะ โดยคำแนะนำเหล่านั้นต้องมุ่งสนับสนุนผลกระทบทางด้านบวกต่อ

สุขภาพที่เกิดขึ้นจากข้อเสนอเชิงนโยบาย (หรือข้อเสนอโครงการ) และมุ่งจัดผลกระทบทางด้านลบต่อสุขภาพจากข้อเสนอดังกล่าวให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ดังนั้น การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจึงเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญในการคุ้มครองและส่งเสริมสุขภาพของประชาชนจากการดำเนินการต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และเอกชน

2.3.4.2 แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Health Impact Assessment: HIA)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรแห่งชาติและสิ่งแวดล้อม(2554: 87) ได้พิจารณาขั้นตอนของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพซึ่งจะบูรณาการอยู่ในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ (รูปภาพที่ 2.5)

ขั้นตอน	หลักการเฉพาะ
1) การกลั่นกรองโครงการ	การระบุสิ่งที่คุกคามสุขภาพ พื้นที่และประชากรที่อ่อนไหว
2) การกำหนดขอบเขตของการศึกษา	การมีดุลยภาพระหว่างหลักฐานทางวิชาการของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความกังวลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้เห็นประเด็นชัดเจนขึ้นว่าควรประเมินอะไร รวมทั้งกลไกการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดดุลยภาพ
3) การประเมินผลกระทบ	1) ต้องครอบคลุมสุขภาพทั้ง 4 มิติ โดยใช้หลักฐานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมทั้งควรมีการคาดการณ์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้การประเมินผลกระทบทางกายภาพและจิตใจ ควรให้น้ำหนักกับหลักฐานเชิงปริมาณ ขณะที่การประเมินผลกระทบทางสังคมและปัญญาควรให้น้ำหนักกับหลักฐานเชิงคุณภาพ 2) ในกรณีที่ไม่มีข้อมูลและองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยในประเทศควรใช้ข้อมูลและองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศ
4) การพิจารณารายงานและการตัดสินใจ	การพิจารณาให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนให้ครบ ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมควรมีการเตรียมการไว้ก่อน เช่น การได้รับความรู้พื้นฐานและการเข้าถึงข้อมูลพื้นฐาน
5) การติดตามและตรวจสอบ	1) การติดตามและตรวจสอบมาตรการ เจริญใจ เพื่อการป้องกันและลดผลกระทบได้ถูกนำไปปฏิบัติ 2) การคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบและมาตรการเพื่อลดผลกระทบและป้องกันที่จัดเตรียมไว้นั้นมีความถูกต้องและเหมาะสม 3) ผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบเป็นไปตามการคาดหมาย

รูปภาพที่ 2.6 ขั้นตอนและหลักการเฉพาะในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรแห่งชาติและสิ่งแวดล้อม (2554)

2.3.5. การประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA)

2.3.5.1 ความหมายของการประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA)

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรแห่งชาติและสิ่งแวดล้อม(2549: 32) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม เป็นการศึกษาและคาดการณ์ผลกระทบทางสังคมของโครงการที่จะเกิดขึ้นกับคน ชุมชนและวิถีชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งรวมถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของคนในชุมชนนั้นๆ พร้อมทั้งนำเสนอมาตรการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การทำการศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบมีวัตถุประสงค์หลักใน 4 ด้านด้วยกันคือ

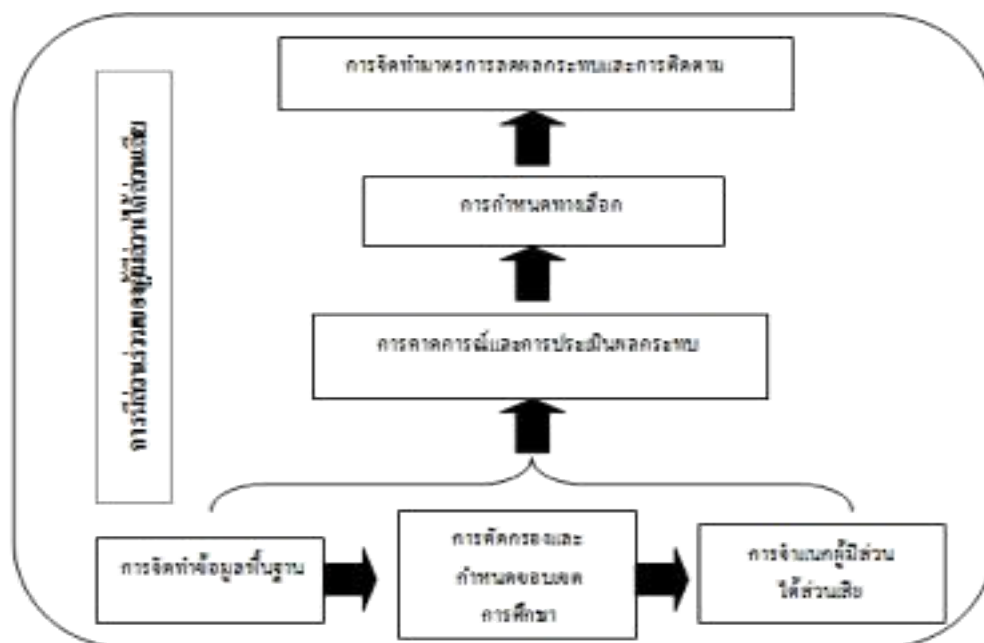
1. เพื่อป้องกันและลดผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการต่อชุมชนและวิถีชีวิตของชุมชนโดยเฉพาะกับชุมชนเดิม ชนเผ่า หรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเช่น คนยากจน ผู้หญิง เด็ก ผู้สูงอายุและคนพิการ ผลกระทบที่โครงการจะต้องศึกษาให้ครอบคลุมคือผลกระทบที่อาจมีขึ้นในด้านสาธารณะสุข วัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยม และด้านจรรยาของชุมชน โดยเฉพาะในกรณีของชุมชนในเมือง ประเด็นการศึกษาที่โครงการจะต้องให้ความสำคัญค่อนข้างมากคือการลดผลกระทบอันเนื่องมาจากการโยกย้ายถิ่นฐาน การเวนคืนที่ดินและการจ่ายค่าชดเชย การหาทางป้องกันหรือการลดผลกระทบในทางลบนี้จะสามารถช่วยลดช่องว่างและความเสี่ยงต่อการเกิดความขัดแย้งหรือการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย
2. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาทางเลือกของโครงการและการปรับเปลี่ยนโครงการให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนและสังคมในพื้นที่
3. เพื่อให้ผู้ตัดสินใจโครงการพิจารณาว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นที่ยอมรับได้และคุ้มค่างับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากโครงการหรือไม่
4. ผลการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในโครงการได้มากขึ้น

องค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อม(United Nation and Environmental Program: UNEP) (อ้างใน วิลาสินี อโนมะศิริ, 2555:103) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทางสังคม ไว้ว่าเป็นผลกระทบที่จะตามมาสู่คน ผลที่ได้มานี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการทำงาน ตลอดจนความสัมพันธ์กับองค์กรที่เกี่ยวข้องและโครงสร้างหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมความหมายนี้รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมจิตวิทยา ตัวอย่างเกี่ยวกับค่านิยม ทศนคติ และการรับรู้ของเขาเกี่ยวกับชุมชนและสิ่งแวดล้อม

World Bank (2009) (อ้างใน วิลาลินี อโนมะศิริ, 2555:103) ธนาคารโลกได้พูดถึงการประเมินผลกระทบทางสังคม ว่าเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบ โดยเฉพาะผลกระทบทางตรงที่เกิดจากโครงการจากผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลายกลุ่ม การประเมินผลกระทบทางสังคมวิเคราะห์บนพื้นฐานของการจำแนกผู้มีส่วนได้เสียและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่สำคัญ เช่น การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

2.3.5.2 กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA)

กระบวนการประเมินผลกระทบมีขั้นตอนที่สำคัญคือ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานเป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการศึกษาทางสังคมในเบื้องต้น การคัดกรองและกำหนดขอบเขตการศึกษา เป็นขั้นตอนเพื่อการคัดกรองและกำหนดประเด็นตัวแปรในการศึกษา การจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการศึกษาผู้เกี่ยวข้องอันได้แก่บุคคล กลุ่ม องค์กรหรือระบบที่อาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการพัฒนาโครงการ หลังจากนั้นนำข้อมูลทางสังคมเพื่อทำการคาดการณ์และประเมินผลกระทบและติดตามผล โดยกระบวนการทั้งหมดจัดทำภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (รูปภาพที่ 2.6)

รูปภาพที่ 2.7 กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสังคม

ที่มา: วิลาลินี อโนมะศิริ หนังสือสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา Social Science for development ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2555: 105)

2.3.6. ประโยชน์การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544: 2-8) ได้ทำสรุปประโยชน์ของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

1. เพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเพื่อพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากการมองผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว
2. เพื่อการพิจารณาว่าโครงการที่จะเกิดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับใด เพื่อให้ผู้ประกอบการเตรียมมาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบอย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยคาดการณ์ประเด็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอย่างถูกหลักวิชาการ เพื่อจะได้เตรียมการป้องกันและแก้ไขตั้งแต่ขั้นเตรียมโครงการ
4. ช่วยคัดเลือกมาตรการที่มีค่าใช้จ่ายน้อย และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
5. เป็นข้อมูลในการสนับสนุนการตัดสินใจในการลงทุนหรือการพัฒนาโครงการ และเตรียมแผนด้านการเงินในการจัดการสิ่งแวดล้อม
6. เป็นแนวทางในการติดตามแผนการตรวจสอบผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการดำเนินโครงการไปแล้วเห็นได้ว่าประโยชน์หลักของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การคาดการณ์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบและใกล้เคียงกับโครงการ ดังนั้นการให้ประชาชนได้มีสิทธิในการมีส่วนร่วมในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงถือได้ว่าเป็นสิทธิของประชาชนโดยชอบธรรม

2.3.7. ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่ามีปัญหาเกิดขึ้น ดังนี้ (นฤมล อรุโณทัย, 2544)

1. ความไม่เข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือมีความเข้าใจที่ต่างกันของเจ้าของโครงการกับประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น
2. ความไม่เพียงพอในการศึกษาผลกระทบทางสังคม มิติทางสังคมในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมขาดหายไป ไม่ได้นำข้อมูลทางสังคมมาใช้ประโยชน์เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
3. เจ้าของโครงการยังไม่ให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านของประชาชน เมื่อมีการพูดถึงการมีส่วนร่วมของสาธารณะชนเพิ่มมากขึ้น เจ้าของ

โครงการมักยกให้เป็นความรับผิดชอบของบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งอาจมีการกล่าวถึงเฉพาะผลกระทบทางบวกและประชาชนอาจเกิดความไม่เชื่อถือได้

4. การเปิดเผยข้อมูลด้านธุรกิจของประชาชนมีข้อจำกัด เนื่องจากการแข่งขันทางด้านธุรกิจ แต่เพื่อความโปร่งใสและเป็นการแสดงความจริงใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมีการเปิดเผยข้อมูลให้ครบทุกด้านทั้งด้านบวกและลบ ในทุกขั้นตอนของโครงการ

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปในลักษณะการเผชิญหน้ามากกว่าการรับฟังความคิดเห็นและการประนีประนอม ทำให้การรับฟังความคิดเห็นถูกมองในแง่ลบ เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก และมักจะปฏิเสธข้อมูลของฝ่ายตรงข้ามอย่างสิ้นเชิงขั้นตอนของกระบวนการจะต้องมีการจัดทำข้อตกลง ลงนามสัญญา อนุมัติโครงการ หรือจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนจึงจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นวางแผนนโยบาย การวางแผน

2.4 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ทำการวิจัย

รูปภาพที่ 2.8 แผนที่จังหวัดระยอง

ที่มา: รายงานการศึกษาและพัฒนาทางเลือกในการพัฒนาชุมชนอยู่อาศัยเพื่อรองรับผู้ได้รับผลกระทบจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง, 2554

2.4.1. ข้อมูลทั่วไปของเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 2 พื้นที่ คือ ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด และนอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด จังหวัดระยอง

2.4.1.1. ความเป็นมาของเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง

จากการที่รัฐบาลได้กำหนดแนวทางการพัฒนา โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (Eastern Seaboard) ให้เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นศูนย์กลางบริการมาตรฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยี เพื่อเป็นประตูทางออกในการส่งสินค้าออกไปยังต่างประเทศ และไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร รัฐบาลได้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกำหนดพื้นที่บริเวณมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมหนักต่างๆ ส่งผลให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้มหาศาลให้แก่จังหวัดระยองและประเทศ

อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมก็เป็นต้นเหตุสำคัญ ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษรูปแบบต่างๆ ที่ส่งผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชนรวมถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ดังที่ชาวบ้านในจังหวัดระยองได้รวมตัวกันเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อศาลปกครองระยอง และศาลได้มีคำพิพากษาให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษ ตามบทบัญญัติในมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้ลงนามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ 32 (พ.ศ.2552) และประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดต่อไป คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2553 (อ้างในรายงานการศึกษาและพัฒนาทางเลือกในการพัฒนาชุมชนอยู่อาศัยเพื่อรองรับผู้ได้รับผลกระทบจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง, 2554)

2.4.1.2 ลักษณะของเขตควบคุมมลพิษ

1) ความหมายของเขตควบคุมมลพิษ

เกิดจากบทบัญญัติตามมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดว่าในกรณีที่มีปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อมให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศใน

ราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้ (กฤษฎา จรุงกิจอนันต์, 2552)

2) มาตรการที่ใช้ดำเนินการในเขตควบคุมมลพิษ

มาตรการที่ใช้ดำเนินการในเขตควบคุมมลพิษแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ มาตรการด้านกฎหมาย และมาตรการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ (สารสนเทศเพื่อการจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน เขตอุตสาหกรรมมาบตาพุด, 2555)

2.1) มาตรการด้านกฎหมาย จะต้องมีการกำหนดประเภท

ของแหล่งกำเนิดมลพิษ กำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเขตควบคุมมลพิษ กำหนดให้มีการติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดมลพิษ รวมทั้งสามารถจัดส่งมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษไปบำบัด หรือกำจัดในระบบมลพิษรวมที่ท้องถิ่นจัดสร้างขึ้น รวมทั้งดำเนินการติดตามตรวจสอบเพื่อให้การปล่อยทิ้งมลพิษจากแหล่งกำเนิดเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยอำนาจตามกฎหมายที่มาจากการประกาศเขตควบคุมมลพิษ 1) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สูงกว่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดโดยทั่วไป 2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจกำหนดมาตรการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งที่บัญญัติไว้ในมาตรา 44 3) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจ กำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด สูงกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดโดยทั่วไปได้ และ 4) เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อใช้เป็นแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

2.2) มาตรการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ

จัดให้มีการทำแผนการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด แผนการจัดหาและให้ได้มาซึ่งที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการก่อสร้าง ติดตั้ง ปรับปรุง ดัดแปลง ซ่อมแซม และบำรุงรักษา และดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวม แผนการจัดเก็บค่าบริการเพื่อการดำเนินการและบำรุงรักษาระบบบำบัด แผนการตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการปล่อยน้ำเสียและของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ และแผนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิด หรือฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ

2.4.1.3 ขอบเขตและที่ตั้ง

ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ 32 (พ.ศ.2552) ขอบเขตของพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง ประกอบด้วย เขตท้องที่ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ ตำบลทับมา ในอำเภอเมืองตำบลมาบข่า ในอำเภอนิคมพัฒนา และตำบลบ้านฉางใน

ตำบลบ้านฉาง จังหวัดระยอง รวมทั้งทะเลภายในแนวเขต รวมพื้นที่ 417.057 ตารางกิโลเมตร (รูปภาพที่ 2.8)

รูปภาพที่ 2.9 ขอบเขตพื้นที่เขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด จังหวัดระยอง

ที่มา: ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 32 พ.ศ.2552 กรมควบคุมมลพิษ

2.4.1.4 การปกครอง

พื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง ครอบคลุมพื้นที่การปกครองทั้งหมด 6 ตำบล ใน 3 อำเภอ (ตารางที่ 2.5) เทศบาลเมืองมาบตาพุด เป็นองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งรับผิดชอบดูแลพื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง โดยได้รับการยกระดับเป็นเทศบาลเมืองมาบตาพุดในปี พ.ศ.2544 โดยเทศบาลเมืองมาบตาพุด แบ่งพื้นที่การปกครอง

ออกเป็น 33 ชุมชนใน 5 ตำบล จากข้อมูลกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองมาบตาพุด (มกราคม, 2553)

อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ขอบเขตพื้นที่
เมือง	เทศบาลนครระยอง	เฉพาะตำบลเนินพระ (บางส่วน)
เมือง	เทศบาลเมืองมาบตาพุด	ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ (บางส่วน) ตำบลทับมา (บางส่วน) ตำบลมาบข่า (บางส่วน)
	เทศบาลตำบลเนินพระ	ตำบลเนินพระ
	เทศบาลตำบลทับมา	ตำบลทับมา
นิคมพัฒนา	เทศบาลตำบลมาบข่า	ตำบลมาบข่า
	เทศบาลตำบลมาบข่าพัฒนา	ตำบลมาบข่า
บ้านฉาง	เทศบาลเมืองบ้านฉาง	เฉพาะตำบลบ้านฉาง
	เทศบาลตำบลบ้านฉาง	ตำบลบ้านฉาง

รูปภาพที่ 2.10 ขอบเขตการปกครองในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด จังหวัดระยอง

ที่มา: ดัดแปลงจากตารางขอบเขตการปกครองและจำนวนประชากรในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด, ศูนย์บริหารการทะเบียน สาขาจังหวัดระยอง (มิถุนายน, 2553)

2.4.1.5.ผลกระทบจากการพัฒนา

คณะแห่งชาติ และสถาบันอาศรมศิลป์ (2554) ได้สรุปผลกระทบจากโครงการพัฒนา ในเขตพื้นที่มาบตาพุดไว้ว่า จุดเริ่มต้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program) ในช่วงแรกมีการวางแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่สมเหตุสมผล มีการจัดพื้นที่แนวกั้นชนระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชนชัดเจนเพื่อที่จะไม่ก่อปัญหาต่างๆและสร้างเศรษฐกิจ-สังคมที่ดีขึ้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปการขยายตัวของอุตสาหกรรมเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเกินกว่าศักยภาพรองรับของพื้นที่ รวมทั้งบุกรุกขยายอาณาเขตของโรงงานอุตสาหกรรมภายใต้นโยบายส่งเสริมการลงทุนภาครัฐ โดยชุมชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางอุตสาหกรรมแม้แต่น้อย การขาดความตระหนักในการจัดการที่ดี และมุ่งเป้าการพัฒนาทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว ก่อให้เกิด

ปัญหาที่ตามมามากมาย โดยผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดแบ่งออกได้เป็น 4 มิติ คือ

1. ผลกระทบต่อปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

1.1) มลพิษทางอากาศและสารอินทรีย์ระเหยง่าย

เนื่องจากภูมิประเทศที่มีภูเขาสูงตั้งขนานแผ่นดินริมทะเล ทำให้บริเวณมาบตาพุดเป็นแอ่งกระทะ พื้นที่บริเวณชายฝั่งซึ่งเป็นที่ตั้งโรงงานขนาดใหญ่หลายแห่ง เมื่อลมพัดการระบายอากาศที่ดี จึงพัดพามลพิษให้กระจายไปได้อย่างรวดเร็วและยากแก่การวิเคราะห์แหล่งกำเนิดมลพิษที่แน่ชัด การวัดปริมาณมลพิษทางอากาศในช่วง พ.ศ.2549-2552 พบปริมาณสารปนเปื้อนมากกว่า 40 ชนิดซึ่งสารเหล่านี้เป็นสารก่อมะเร็งที่มีค่าเกินระดับการเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ และเหตุการณ์การล้มป่วยของประชาชนในพื้นที่ครั้งสำคัญหลายครั้ง เช่น ปี พ.ศ.2540 นักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารกว่า 40 คนและชาวบ้านอีก 20,000 คนป่วยจากการได้รับกลิ่น เกิดอาการแน่นหน้าอกและหมดแรง แทบทุกวัน โดยชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางกลิ่นจะอยู่

1.2) มลพิษทางน้ำและการปนเปื้อนโลหะหลัก

มลพิษทางน้ำในพื้นที่มาบตาพุด แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.2.1) น้ำเสียทางเคมี เกิดจากสารเคมี

ปนเปื้อนและโลหะหนักที่ปนอยู่ในน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมในนิคม ทั้งที่มาจากการรั่วไหลของสารเคมี การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมหรือแม้กระทั่งการที่โรงงานปล่อยน้ำทิ้งตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่เมื่อมีปริมาณรวมกันทุกโรงงาน ก็ยังส่งผลกระทบต่อคนและระบบนิเวศน์หรือเกินความสามารถในการรองรับรวมของพื้นที่ (Area Carrying Capacity)

1.2.2) น้ำเสียทางชีวภาพ เป็นของเสียอินทรีย์

และเชื้อก่อโรคต่างๆ มาจากชุมชนรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเป็นหลัก ในพื้นที่นิคมปัญหาน้ำเสียทางชีวภาพไม่ปรากฏชัดและเป็นปัญหามากนัก

1.2.3) น้ำเสียทางกายภาพ เช่น อุณหภูมิที่

สูงขึ้น(น้ำร้อน)เกิดผลกระทบให้สัตว์น้ำหลายชนิดและสัตว์หน้าดินปรับตัวไม่ทันตายไป เป็นต้น

1.3) กากของเสียอันตรายและอุบัติภัยสารเคมี

อุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี

ในขณะที่การจัดการเกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุมีพิษของโรงงานต่างๆกลับต่ำกว่ามาตรฐาน แหล่งรองรับและบำบัดกากของเสียมีจำกัดทำให้พื้นที่มาบตาพุดเสี่ยงภัยจากอุบัติภัยสารเคมีและเป็นที่ล้นหลอมทิ้งของเสียอันตรายมากเป็นอันดับหนึ่ง ของประเทศ

2. ผลกระทบของมลพิษที่มีต่อสุขภาพกระทรวงสาธารณสุขได้รายงานว่าในปี พ.ศ.2544-2549 ในจังหวัดระยองมีผู้ป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจสูงกว่าระดับของประเทศ และเป็นกลุ่มโรคที่ประชาชนเข้ารับการรักษาส่งสุดเป็นอันดับหนึ่ง และมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยจะเพราะในโรงพยาบาลมาตาพุดในขณะที่ยอดปีละมีแนวโน้มลดลง จากการสรุปสถานการณ์ด้านสุขภาพของประชาชนในจังหวัดระยองปี พ.ศ.2550-2551 โดยกรมควบคุมโรค ระบุสถิติอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆของประชาชนในพื้นที่มาตาพุด ยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าเป็นผลมาจากการปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมโดยตรง แต่อาจเกิดจากการสัมผัสสารพิษจากแหล่งกำเนิดขนาดเล็กและกิจกรรมในชุมชน

3. ผลกระทบต่อปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติในอดีตจังหวัดระยองเป็นแหล่งทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่ชายฝั่งทะเลที่ชาวประมงเคยใช้ทำมาหากิน เปลี่ยนบทบาทไปเป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบอุทยานแห่งชาติ คุณภาพแหล่งอาหาร สัตว์น้ำลดลง เกิดการปนเปื้อนของมลพิษ และเกิดการเปลี่ยนแปลงพันธุกรรมที่ผิดปกติในฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้อาชีพประมงที่เคยเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านได้รับผลกระทบอย่างมาก

4. ผลกระทบต่อปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในอดีตก่อนปี พ.ศ.2524 ระยองเป็นจังหวัดที่มีโครงการทางเศรษฐกิจที่สมดุล ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรม หรือเรียกว่า เศรษฐกิจสามขา แต่ผลจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่สภาพการถือครองที่ดินของแต่ละครอบครัวมีขนาดเล็กลง การอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากต่างถิ่นเพื่อมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด ระบบการจ้างงานเข้ามาแทนที่การช่วยเหลือพึ่งพากัน มีผลทำให้ความเข้มแข็งของชุมชนลดลง และเกิดความขัดแย้งทางสังคมอันเนื่องมาจากการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการมลพิษจากโรงงาน

2.4.2. ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการวิจัยนอกเขตควบคุมมลพิษมาตาพุด ประกอบด้วย 3 ตำบล ได้แก่

2.4.2.1 ตำบลปลวกแดง

1) ประวัติชุมชน

ตำบลปลวกแดงเดิมที่เป็นกลุ่มบ้านเล็ก ๆ ตั้งอยู่ในเขตตำบลตาสีห์ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง สภาพทั่วไปเป็นป่าไม้คงเดิมอุดมสมบูรณ์ ชุกชุมด้วยสัตว์ป่า ประมาณปี พ.ศ. 2449มีราษฎรจากบ้านหนองละลอก อำเภอบ้านค่ายอพยพเข้ามาตั้งรกราก และประกอบ

อาชีพทำไร่มันสำปะหลังและทำนํ้ามันยาง ต่อมาประมาณ ปี พ.ศ. 2476 จึงมีประชาชนทั้งในจังหวัดระยองและจังหวัดอื่นมาอยู่มากขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น หมู่ที่ 7 “บ้าน ปลวกแดง” ตำบลตาสีห์ และมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2513 ประกอบด้วย ตำบลตาสีห์ ตำบลแม่น้ำคู้ และยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2522

2) อาณาเขต

ประกาศกระทรวงมหาดไทยเพื่อกำหนดเขตตำบลในท้องที่อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ลงวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2541 ได้กำหนดเขตตำบลปลวกแดงให้มีเขตการปกครองรวม 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านปลวกแดง หมู่ที่ 2 บ้านมาบลูกจันทร์ หมู่ที่ 3 บ้านระเวิง หมู่ที่ 4 บ้านวังตาผิน หมู่ที่ 5 บ้านวังแขยง หมู่ที่ 6 บ้านทับตอง และให้มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลตาสีห์ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง และตำบลบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี รวมระยะทางด้านทิศเหนือประมาณ 6 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดต่อดำบล มาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง รวมระยะทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 8 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลตาสีห์และตำบลละหาร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยองรวมระยะทางด้านทิศตะวันออก 26.4 กิโลเมตร

ทิศใต้ ติดต่อดำบลละหาร ตำบลแม่น้ำคู้ และตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง รวมระยะทางด้านทิศใต้ ประมาณ 18.7 กิโลเมตร ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตั้งอยู่ในเขตตำบลปลวกแดงอีก 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลบ้านปลวกแดง ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ 1 บ้านปลวกแดง มีพื้นที่ 2,866 ตารางกิโลเมตรหรือ 1,500 ไร่

3) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ภาพรวมของโครงสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปลวกแดงประชาชนส่วนใหญ่มีพื้นฐานด้านการเกษตร เนื่องจากเป็นอาชีพดั้งเดิมในชุมชนโดยพืชที่ปลูกส่วนใหญ่ได้แก่ สับปะรด ยางพารา และมันสำปะหลัง บางส่วนเป็นพืชผสมผสาน นอกจากนี้ยังมีการทำประมงน้ำจืดในอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลและการเลี้ยงสัตว์นอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้ว อาชีพรองลงมา ได้แก่ อาชีพรับจ้างทั้งการรับจ้างเป็นแรงงานภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมและยังมีอาชีพการบริการ ที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปลวกแดงมีนิคมอุตสาหกรรม 1 แห่ง คือ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด มีเนื้อที่ประมาณ 6,588 ไร่และปัจจุบันอยู่ระหว่างการขยายกิจการ นอกจากนี้ยังมีเขตประกอบ

อุตสาหกรรม 1 แห่ง คือ เขตประกอบการอุตสาหกรรม จี.เค.แลนด์ มีเนื้อที่ประมาณ 395 ไร่ โดยมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้นจำนวน 156 แห่ง

2.4.2.2 ตำบลนิคมพัฒนา

1) อาณาเขต

ที่ตั้งเลขที่ 99 หมู่ 6 ถนนทางหลวงหมายเลข 3371 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ห่างจากอำเภอ 5 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัด 12 กิโลเมตร อยู่ห่างทิศตะวันตก ของจังหวัดระยอง การปกครองแบ่งเป็น 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านก.ม. 12 หมู่ที่ 2 บ้านนิคม 1 หมู่ที่ 3 บ้านใหม่สามัคคี หมู่ที่ 4 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 5 บ้านซากผักกูด หมู่ที่ 6 บ้านคลองตาชัย หมู่ที่ 7 บ้านมาบข่มินพัฒนา

หมู่บ้านอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมทั้งหมู่บ้าน จำนวน 5 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 3,4,5,6,7 หมู่บ้านอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นบางส่วน จำนวน 2 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 1,2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในตำบล มีเทศบาลตำบล จำนวน 3 แห่ง คือ เทศบาลตำบลมาบข่า ,เทศบาลตำบลมาบข่าพัฒนา , เทศบาลตำบลมะขามคู่ และมี องค์การบริหารส่วนตำบลพนานิคม ทิศเหนือ จด ตำบลพนานิคม ทิศตะวันออก จด ตำบลหนองละลอก ทิศใต้ จดตำบลมาบข่า ทิศตะวันตก จด ตำบลมะขามคู่

2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของประชากรคือ เกษตรกรรม เช่น ทำไร่สับปะรด, ทำสวนยางพารา, และ ทำไร่มันสำปะหลัง อาชีพรองลงมา คือ อาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และ อาชีพค้าขาย และมีอาชีพเลี้ยงสัตว์บ้างเล็กน้อย

2.4.2.3 ตำบลตะพง

1) อาณาเขต

ตั้งอยู่เลขที่ 153/29 หมู่ที่ 12 ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองจังหวัดระยอง ประมาณ 12 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทาง ประมาณ 15 นาที ในการเดินทางจากอำเภอเมือง ระยองมีอาณาเขตดังนี้ ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบ้านแลง ทิศใต้ ติดกับ ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลเพและตำบลกะเจ็ด ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพงมีเนื้อที่ประมาณ 55.93 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 34,955 ไร่ โดยมีพื้นที่เกษตรกรรม 15,850 ไร่ สถานภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของตำบลตะพง โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มสลับกับที่ดอนลูกฟูกมีภูเขาอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของตำบลมีชื่อเรียกว่า เขายายดา และเขาพระบาทซึ่งเป็นต้นกำเนิดของคลองหลายสาย อาทิ เช่นคลอง

ตะพง คลองยายดา คลองตะเคียน ตำบลตะพงมีชายหาดที่สวยงาม คือหาดมีรำพึง นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลตะพงประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยแบ่งเป็นทำสวนร้อยละ 47 ประมงร้อยละ 13 ทำไร่ ร้อยละ 1 ทำนาร้อยละ 1 อาชีพรองลงมาคือค้าขายร้อยละ 30 รับราชการร้อยละ 3 และพนักงานโรงงาน ร้อยละ 5

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิไลพร สมบูรณ์ชัย (2534: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดลำปาง พบว่า ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในท้องถิ่น การมีตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์ (2535: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่าประชาชนมีทัศนคติและเห็นควรให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาเป็นขั้นตอนหนึ่งในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากประชาชนทั่วไปยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมน้อยมาก จึงเห็นควรที่จะปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การประสานงาน การพิจารณารายงานและกฎหมายรองรับเพื่อให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

พิสันต์ ธนะสารสมบูรณ์ (2542: 126-130) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ศึกษากรณี เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในระดับต่ำ อายุภูมิปัญญาเดิม การให้คุณค่าสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าประชาชนในท้องถิ่นที่มีอายุ 52 ปีขึ้นไปมีภูมิปัญญาบนเกาะสีชัง มีการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมและมีความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมระดับสูง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมมากกว่าประชาชนท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ

วิไลพร จันทรสุวรรณ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมสร้างตนเองในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในนิคมสร้างตนเองท้ายเมือง จังหวัดพังงา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านทรัพยากรป่าไม้ น้ำ และดินของสมาชิกนิคมสร้างตนเองท้ายเมือง อยู่ในระดับปานกลาง และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในด้านการร่วมศึกษาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมติดตามผล และร่วมบำรุงรักษา คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการเข้ารับการอบรม

ณัฐพิชา ลิ้มปกาญจน์วัฒน์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า 1.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 2.ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเหนือได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ประสบการณ์การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ความคาดหวังผลประโยชน์ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 ทักษะคติต่อการมีส่วนร่วมและกิจกรรมที่เข้าร่วม การรับรู้สิทธิตามกฎหมายและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 3.ปัญหาและอุปสรรคในการ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร

เพศ

วิไลพร สมบูรณ์ชัย (2535: 78) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดลำปาง พบว่า ประชากรที่ศึกษาที่เป็นเพศชายมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติมากกว่าเพศหญิง โดยความแตกต่างของเพศมีความแตกต่างกันในเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

ชัยวัฒน์ กาวิวัน (2544: 88) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟป่า กรณีศึกษา: ป่าสงวนแห่งชาติแม่ลาน-แม่กาง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่ามากกว่าเพศหญิง จากการทดสอบทางสถิติพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีการมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีค่าเฉลี่ยที่ 14.23 และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยที่ 11.43

สุชาวลี ชูเอน (2555:101) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาตำบลวังมะปราง อำเภอวังพิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง โดยเพศชายมีคะแนนเฉลี่ย 29.86 และเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ย 17.40

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

อายุ

เพ็ญศรี รัตนะ (2536: 120) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในงานพัฒนาชุมชนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 24-45 ปี มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ร้อยละ 5.17 รองลงมาคือ 46-60 ปี ร้อยละ 4.06 และ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 2.41 ตามลำดับ

วิไลพร จันทรสุวรรณ (2544: 136) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมสร้างตนเองในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในนิคมสร้างตนเองท้ายเหมือง จังหวัดพังงา พบว่า อายุของสมาชิกนิคมสร้างตนเองท้ายเหมือง จังหวัดพังงา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผล และการมีส่วนร่วมบำรุงรักษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จริยา ชุมรักษา (2550: 134) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานและการมีส่วนร่วมในงานบริหารของบุคลากร เทศบาลนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าอายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ร้อยละ 3.12 รองลงมาคือ อายุ 36-54 ปี ร้อยละ 3.01 อายุระหว่าง 25-32 ปี ร้อยละ 2.83 อายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 2.75 ตามลำดับ

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา

จริยา ชุมรักษา (2550: 134) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานและการมีส่วนร่วมในงานบริหารของบุคลากรเทศบาลนครปฐม ผลการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในงานบริหารของบุคลากรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่า มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 3.13 รองลงมาคือ ปวส.และอนุปริญญา ร้อยละ 2.84 มัธยมศึกษาตอนปลายและปวช. ร้อยละ 2.76 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 2.55 ตามลำดับ

ณัฐนิชา ลิ้มปีกาญจน์วัฒน์ (2550: 129) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และต่ำกว่ามีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 3.55 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา 1-6 ร้อยละ 3.09 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.78 ปริญญาตรี ร้อยละ 2.50 อื่นๆ ร้อยละ 2.31 ตามลำดับ

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

พื้นที่อาศัย

วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533: 63) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแหล่งที่พักอาศัยในหมู่ที่ 2 ตำบลขุนทะเลมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเลมากกว่ากลุ่มอื่นๆ รองลงมาได้แก่กลุ่มที่พักอาศัยในหมู่ที่ 1 ตำบลขุนทะเล หมู่ที่ 6 ตำบลวัดประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลขุนทะเล และหมู่ที่ 3 ตำบลมะขามเตี้ย ตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติพบว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีแหล่งที่พักอาศัยในหมู่ที่ 2 ตำบลขุนทะเลมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเลมากกว่ากลุ่มอื่นๆที่ค่าเฉลี่ย 10.16 และรองลงมาคือกลุ่มที่พักอาศัยในหมู่ที่ 1 ตำบลขุนทะเล หมู่ที่ 6 ตำบลวัดประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลขุนทะเล และหมู่ที่ 3 ตำบลมะขามเตี้ย ที่ค่าเฉลี่ย 7.88 7.78 7.16 และ 5.74 ตามลำดับ

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่อาศัยแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

อาชีพ

วิไลพร จันทรสุวรรณ (2544: 136) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมสร้างตนเองในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในนิคมสร้างตนเองท้ายเมือง จังหวัดพังงา พบว่าอาชีพของสมาชิกนิคมสร้างตนเองท้ายเมือง จังหวัดพังงา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา และติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กวีณา จงฐิตินันท์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ณัฐพิชา ลิ้มปกาณจนวัฒน์ (2550:128) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่าอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ร้อยละ 3.34 รองลงมาคือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 2.84 บริษัทเอกชน ร้อยละ 2.71 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 2.39 ตามลำดับ

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

เอี่ยมพร พูนขวัญ (2543: 87) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษา องค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม พบว่าการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านบุคคล คือ รายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จริยา ชุมรักษา (2550: 135) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานและการมีส่วนร่วมในงานบริหารของบุคลากรเทศบาลนครปฐม ผลการศึกษาพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในงานบริหารของบุคลากรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ย 20,001ขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 3.42 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 3.30 มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 10,001 - 15,000 ร้อยละ 2.90 และน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 2.75 ตามลำดับ

ณัฐพิชา ลิ้มปกาณจนวัฒน์ (2550:130) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 8,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 3.33 รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ยระหว่าง 8,001-13,000 บาท ร้อยละ 3.11 รายได้เฉลี่ยระหว่าง 13,001-18,000 บาท ร้อยละ 2.83 รายได้เฉลี่ยระหว่าง 18,001-23,000 บาท ร้อยละ 2.72 และ 30,000 ขึ้นไป ร้อยละ 2.23 ตามลำดับ

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

วิมลรัตน์ ศรีสิงห์ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มสตรีกาญจนบุรี พบว่าระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มสตรีกาญจนบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอี่ยมพร พูนขวัญ (2543: 87) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษา องค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมองค์พระปฐมเจดีย์ของประชากรท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่พักอาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าประชากรท้องถิ่นที่พักอาศัยอยู่ 1-5 ปี มีส่วนร่วมในระดับปานกลางคิดเป็น ร้อยละ 57.1 ระดับต่ำคิดเป็น ร้อยละ 28.6 และระดับสูง ร้อยละ 12.7 ประชากรที่พักอาศัย 11-15 ปี มีส่วนร่วมในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 71.1 มีส่วนร่วมในระดับต่ำ ร้อยละ 15.8 และมีส่วนร่วมในระดับสูง ร้อยละ 13.2 ประชากรที่พักอาศัย 16-20 ปี มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.4 ระดับต่ำ ร้อยละ 67.6 ระดับสูง ร้อยละ 25.9 ระดับต่ำร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

กวีณา จงฐิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การถือครองที่ดิน

วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ(2533: 63) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินถือครองจำนวนสูงกว่า 20 ไร่ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเลมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินถือครองจำนวน 11-20 ไร่ และ 10 ไร่ และต่ำกว่าตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติพบว่าความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินถือครองจำนวนสูงกว่า 20 ไร่ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเลที่ค่าเฉลี่ย 9.34 กลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินถือครองจำนวน 11-20 ไร่ และ 10 ไร่ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเลที่ค่าเฉลี่ย 8.73 และ 6.55 ตามลำดับ

เพ็ญศรี รัตนะ (2536: 57) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมของกรมการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าประชาชนที่มีการถือครองที่ดิน มีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์สาธารณะสูงกว่าประชาชนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ และเมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ประชาชนที่มีการถือครองที่ดินต่างกันมีส่วนร่วมในการปรับปรุงท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์สาธารณะที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่มีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์สาธารณะที่ ร้อยละ 7.51 และประชาชนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์สาธารณะที่ ร้อยละ 6.62

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

สถานภาพทางสังคม

พนิดา วิมานรัตน์ (2543: 77) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า กลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการเลือกตั้งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดมากกว่ากลุ่มที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จากการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการเลือกตั้งและ

กลุ่มที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยที่ 18.02 และกลุ่มที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งมีค่าเฉลี่ยที่ 13.94

ชัยวัฒน์ กาวิวัน (2544: 88) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า กรณีศึกษา: ป่าสงวนแห่งชาติแม่ลาน-แม่กาง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งทางสังคมมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งทางสังคมและไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งทางสังคมมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยที่ 16.96 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยที่ 12.45

สุชาวดี ชูเอน (2555:103) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาตำบลวังมะปราง อำเภอวังพิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ร้อยละ 30.21 มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพในชุมชน ที่มีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ร้อยละ 19.90 และเมื่อทำการทดสอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพในชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การเป็นสมาชิกเครือข่ายภาคประชาชน

ชัยโรจน์ ธนสันติ (2535: 103) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ: ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีตำแหน่ง จากการศึกษา การมีตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและไม่มีตำแหน่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เพ็ญศรี รัตนะ (2536: 59) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมของกรมการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าประชาชนที่เป็น

สมาชิกกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์สาธารณะสูงกว่าประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม และเมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์สาธารณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม 2 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ร้อยละ 11.00 รองลงมาคือประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม 1 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ร้อยละ 4.36 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 3.45 ตามลำดับ

อนุพงษ์ เพียรไพรงาม (2543: 107) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดปัญหาด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนมีส่วนร่วมในการลดปัญหาด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน มีส่วนร่วมในการลดปัญหาด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนมีค่าเฉลี่ยที่ 74.82 และ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนมีค่าเฉลี่ยที่ 70.93

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเป็นสมาชิกเครือข่ายภาคประชาชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

พนิดา วิมานรัตน์ (2543: 77) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า กลุ่มที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารสูงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารต่ำ จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า กลุ่มประชากรที่ได้รับรู้ข่าวสารในระดับต่ำและระดับสูงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มประชากรที่ได้รับรู้ข่าวสารในระดับต่ำมีค่าเฉลี่ยที่ 13.93 และกลุ่มประชากรที่ได้รับรู้ข่าวสารในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยที่ 22.47

ชัยวัฒน์ กาวิวน (2544: 89) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า กรณีศึกษา: ป่าสงวนแห่งชาติแม่ลาน-แม่กาง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารในระดับสูง มีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามากกว่ากลุ่มอื่นๆ รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารในระดับปานกลางและต่ำมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยที่ 14.82 และกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารในระดับปานกลางและต่ำมีค่าเฉลี่ยที่ 13.04 และ 11.50 ตามลำดับ

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ประสบการณ์จากการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

เพ็ญศรี ผูกกลิ่น (2543: 77) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา: ตำบลสบป่าด อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะในระดับมาก จะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศสูงสุดมีค่าเฉลี่ยที่ 30.13 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ร้อยละ 29.15 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบในระดับน้อย ร้อยละ 26.29 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ร้อยละ 23.79

ปฐมพร งามขำ (2555: 164) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: โรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยที่ 25.11 กลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลในระดับมากมีค่าเฉลี่ยที่ 15.50 และกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยที่ 8.19

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์จากการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ณัฐพิชา ลิ้มปกาณจนวัฒน์ (2550:131) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่าประสบการณ์เข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์เข้า

ร่วมจัดทำแผนพัฒนามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์เข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนา ร้อยละ 2.78 และ ร้อยละ 2.77 ตามลำดับ

ปฐมพร งามขำ (2555: 164) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: โรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยที่ ร้อยละ 12.03 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยที่ ร้อยละ 7.00

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมศึกษากรณี จังหวัดระยองมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรเป้าหมาย
- 3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การสุ่มตัวอย่าง
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การสร้างเครื่องมือ
- 3.6 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายในงานวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและพักอาศัยอยู่พื้นที่ที่กำหนดในขอบเขตการวิจัย เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1. พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ ชุมชนที่ตั้งอยู่ในตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่งตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง(กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองมาบตาพุด, 2553)

3.1.2. พื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง ตำบลตะพง อำเภอเมือง ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนาจังหวัดระยอง(สำนักงานกลางกรมการปกครอง, 2554)

ตาราง 3.1 รายชื่อชุมชนและจำนวนครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุดและนอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด

ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด			นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด		
ตำบล	หมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวนครัวเรือน	ตำบล	หมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวนครัวเรือน
ตำบลมาบตาพุด	1.ชุมชนมาบข่า-มาบใน	807	ตำบลตะพง	1. หมู่ 1	273
	2.ชุมชนบ้านเนินพยอม	649		2. หมู่ 2	290
	3.ชุมชนบ้านบน	545		3. หมู่ 3	232
	4.ชุมชนบ้านพลง	203		4. หมู่ 4	910
	5.ชุมชนวัดโสภณ	264		5. หมู่ 5	1,758
	6.ชุมชนซอยร่วมพัฒนา	1,925		6. หมู่ 6	696
	7.ชุมชนบ้านล่าง	693		7. หมู่ 7	638
	8.ชุมชนหนองแฟบ	255		8. หมู่ 8	277
	9.ชุมชนตากวน-อ่าวประดู่	350		9. หมู่ 9	1,610
	10.ชุมชนสำนักกะบาก	180		10. หมู่ 10	632
	11.ชุมชนมาบยา	357		11. หมู่ 11	271
	12.ชุมชนวัดมาบตาพุด	1,933		12. หมู่ 12	690
	13.ชุมชนตลาดมาบตาพุด	469		13. หมู่ 13	347
	14.ชุมชนอิสลาม	353		14. หมู่ 14	240
ตำบลห้วยโป่ง	1.ชุมชนห้วยโป่งใน 1	972		15. หมู่ 15	352
	2.ชุมชนห้วยโป่งใน 2	1,508		16. หมู่ 16	199
	3.ชุมชนห้วยโป่งใน 3	689	ตำบลนิคมพัฒนา	1. หมู่ 1	204
	4.ชุมชนเจริญพัฒนา	136		2. หมู่ 2	154
	5.ชุมชนซอยคีรี	173		3. หมู่ 3	844
	6.ชุมชนหนองหวายโสม	788		4. หมู่ 4	1,578
	7.ชุมชนชากลูกหญ้า	598		5. หมู่ 5	1,190
	8.ชุมชนตลาดห้วยโป่ง	1,488		6. หมู่ 6	878
	9.ชุมชนมาบชูด	531		7. หมู่ 7	243

ตาราง 3.1 รายชื่อชุมชนและจำนวนครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาและนอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด (ต่อ)

ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด			นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด		
ตำบล	หมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวนครัวเรือน	ตำบล	หมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวนครัวเรือน
ตำบลเนินพระ	1.ชุมชนโชคหิน	3,477	ตำบลปลวกแดง	1. หมู่ 1	1,973
	2.ชุมชนซอยปะปา	249		2. หมู่ 2	168
	3.ชุมชนคลองน้ำหนู	162		3. หมู่ 3	282
	4.ชุมชนหนองบัวแดง	515		4. หมู่ 4	4,314
	5.ชุมชนเกาะกก	212		5. หมู่ 5	1,518
	6.ชุมชนเกาะกก-หนองแดงเม	407		6. หมู่ 6	1,280
	7.ชุมชนหนองน้ำเย็น	209			
	8.ชุมชนกรอกยายชา	329			
รวมทั้งสิ้น	31	21,426		29	24,041

3.2 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด 45,467ครัวเรือน จากสูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973:725) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ

n แทนขนาดของตัวอย่าง

N แทนขนาดของประชากร

e แทนค่าความคลาดเคลื่อน (กำหนดไว้ที่ 0.05)

แทนค่า

$$n = \frac{45,467}{1 + 45,467(0.05)^2}$$

$$= 400$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในครั้งนี้เท่ากับ 400 ครัวเรือน

3.3 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างในระดับพื้นที่ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในตำบลที่อยู่ในเขตควบคุมควบคุมมลพิษฯ และนอกเขตควบคุมมลพิษฯ

2. กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

- พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด 200 ครัวเรือน
- พื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด 200 ครัวเรือน

3. การสุ่มตัวอย่างในระดับตำบล ใช้วิธีการจับฉลากเลือกตำบล ในอัตราส่วนร้อยละ 50 จากตำบลทั้งหมดที่กำหนดไว้ ดังนี้

- พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด 3 ตำบล (จาก 6 ตำบลในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ)

- 1.ตำบลมาบตาพุด
- 2.ตำบลห้วยโป่ง
- 3.ตำบลเนินพระ

- พื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด 3 ตำบล (จากเขตพื้นที่ที่ติดกับเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด)

- 1.ตำบลปลวกแดง
- 2.ตำบลตะพง
- 3.ตำบลนิคมพัฒนา

4. การสุ่มตัวอย่างในระดับหมู่บ้าน ใช้วิธีการจับฉลากเลือกหมู่บ้าน ในอัตราส่วน ร้อยละ 50 จากหมู่บ้านทั้งหมดที่กำหนดไว้ ดังนี้

- พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษฯ 16 หมู่บ้าน ได้แก่ ชุมชนมาบตาพุดชุมชนหนองแฟบชุมชนบ้านเนินพยอมชุมชนซอยร่วมพัฒนาชุมชนบ้านพลงชุมชนบ้านล่างในตำบลมาบตาพุด ชุมชนห้วยโป่งใน 2 ชุมชนเจริญพัฒนาชุมชนซอยศิริชุมชนตลาดห้วยโป่งชุมชนมาบชลูดในตำบลห้วยโป่ง ชุมชนเกาะกกชุมชนเกาะกก-หนองแดงเมชุมชนหนองน้ำเย็นชุมชนโชคหินในตำบลเนินพระ

- พื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษฯ 16 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 3 หมู่ 5 ในตำบลปลวกแดง หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 4 หมู่ 6 หมู่ 7 หมู่ 8 หมู่ 9 หมู่ 13 ในตำบลตะพง หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 4 หมู่ 5 ในตำบลนิคมพัฒนา

5. การสุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือนผู้วิจัยได้ใช้การคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง (Probability Proportional to size: PPS)

ตาราง 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

ตำบล	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด (ครัวเรือน)	จำนวนตัวอย่างระดับครัวเรือน (ครัวเรือน)
พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษฯ		
ตำบลมาบตาพุด		
ชุมชนมาบตาพุด-มาบใน	807	12
ชุมชนเนินพยอม	649	10
ชุมชนบ้านพลอง	203	3
ชุมชนซอยร่วมพัฒนา	1,925	29
ชุมชนบ้านล่าง	693	11
ชุมชนหนองแฟบ	255	4
ชุมชนตลาดมาบตาพุด	469	7
ตำบลห้วยโป่ง		
ชุมชนห้วยโป่งใน 2	1,508	23
ชุมชนเจริญพัฒนา	136	2
ชุมชนซอยศิริ	173	3
ชุมชนตลาดห้วยโป่ง	1,488	23
ชุมชนมาบชุลุด	531	8
ตำบลเนินพระ		
ชุมชนโชคหิน	3,477	53
ชุมชนเกาะกก	212	3
ชุมชนเกาะกก-หนองแดงเม	407	6
ชุมชนหนองน้ำเย็น	209	3

ตาราง 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา (ต่อ)

ตำบล	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด (ครัวเรือน)	จำนวนตัวอย่างระดับครัวเรือน (ครัวเรือน)
พื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษฯ		
ตำบลปลวกแดง		
หมู่ 1	1,973	33
หมู่ 2	168	3
หมู่ 3	282	4
หมู่ 5	1,518	25
ตำบลตะพง		
หมู่ 1	273	4
หมู่ 2	290	5
หมู่ 4	910	15
หมู่ 6	696	11
หมู่ 7	638	10
หมู่ 8	277	5
หมู่ 9	1,610	27
หมู่ 13	347	6
ตำบลนิคมพัฒนา		
หมู่ 1	204	3
หมู่ 2	154	3
หมู่ 4	1,578	26
หมู่ 5	1,190	20
รวมทั้งหมด	25,250	400

3. การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Approach) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling) โดยยึดข้อมูลประชากรจากสำนักบริการทะเบียน กรมการปกครอง (2554) โดยทำการเก็บจากหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการวิจัยไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยเก็บข้อมูล 1 บ้านเว้น 9 บ้านในกรณีที่ไม่มีคนอยู่บ้านหรือไม่สามารถหาผู้แทนครัวเรือนได้ ผู้วิจัยจะทำการเข้าไปเก็บข้อมูลในบ้านเลขที่ถัดไปหรือบ้านหลังที่อยู่ถัดไป จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามกำหนด

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาเขตพื้นที่อาศัย อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่การถือครองที่ดิน สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดคำถามเป็นลักษณะปลายปิด (Close-ended Questions) มีตัวเลือก 6 ตัวเลือก ตามวิธีการวัดแบบประเมินค่า(Rating Scale) โดยมีการให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 1 ครั้งต่อเดือน	5	คะแนน
1 ครั้งต่อเดือน	4	คะแนน
1-2 ครั้งต่อ 3 เดือน	3	คะแนน
1-2 ครั้งต่อ 6 เดือน	2	คะแนน
1-2 ครั้งต่อปี	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	0	คะแนน

คะแนนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะถูกรวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2544: 34อ้างใน, สุขawali ชูเอน 2554: 63) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60	มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับต่ำ
คะแนนระหว่างร้อยละ 60-75	มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง
คะแนนสูงกว่าร้อยละ 75	มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับสูง

นำมาเทียบคะแนนได้ดังนี้

คะแนนต่ำกว่า 30 คะแนน	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 30 – 38 คะแนน	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง
คะแนนสูงกว่า 38 คะแนน ขึ้นไป	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับสูง

ส่วนที่ 3 ประสพการณ์มีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดคำถามเป็นลักษณะปลายปิด (Close-ended Questions) ที่มีตัวเลือกให้ตอบ และให้ระบุจำนวนครั้งที่มีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแบ่งเป็น

ประสพการณ์เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1 เพื่อให้ความเห็นต่อการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สังคม สุขภาพ

ประสพการณ์เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 ในขั้นตอนการประเมินและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งแยกเป็น ประสพการณ์การตอบแบบสอบถาม ประสพการณ์สัมภาษณ์เชิงลึก ประสพการณ์เวทีสาธารณะ และประสพการณ์สัมภาษณ์กลุ่มย่อย

ประสพการณ์เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 3 เพื่อให้ความเห็นในการทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 ประสพการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยกำหนดคำถามเป็นลักษณะปลายปิด (Close-ended Questions) ที่มีตัวเลือกให้ตอบ และให้ระบุจำนวนครั้งที่ได้รับผลกระทบโดยผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ได้แก่ เสียง ฝุ่นละออง น้ำเสีย และกลิ่นมีตัวเลือก 6 ตัวเลือก โดยมีการให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน
ไม่เกี่ยวข้อง	0	คะแนน

คะแนนการประสพการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมกับการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะถูกรวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544: 34อ้างใน, สุชาวดี ชูเอน 2554: 63) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60		มีประสบการณ์ได้รับผลกระทบในระดับต่ำ
คะแนนระหว่างร้อยละ 60-75		มีประสบการณ์ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง
คะแนนสูงกว่าร้อยละ 75		ประสบการณ์ได้รับผลกระทบในระดับสูง
นำมาเทียบคะแนนได้ดังนี้		
คะแนนต่ำกว่า 21 คะแนน	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ได้รับผลกระทบในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 21-26	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง
คะแนน 26 ขึ้นไป	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ได้รับผลกระทบในระดับสูง

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดคำถามเป็นลักษณะปลายปิด (Close-ended Questions) มีตัวเลือก 6 ตัวตามวิธีการวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีการให้คะแนนดังนี้

มีส่วนร่วมมากที่สุด (มากกว่า 12 ครั้ง/ปี)	5	คะแนน
มีส่วนร่วมมาก (10-12 ครั้ง/ปี)	4	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง (7-9 ครั้ง/ปี)	3	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย (4-6 ครั้ง/ปี)	2	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด (1-3 ครั้ง/ปี)	1	คะแนน
ไม่เคยมีส่วนร่วม(ไม่เคยเข้าร่วม)	0	คะแนน

คะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะถูกรวมและจัดโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544: 34 อ้างใน, สุชาวลี ชูเอน 2554: 63) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60	การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ
คะแนนระหว่างร้อยละ 60-75	การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
คะแนนสูงกว่าร้อยละ 75	การมีส่วนร่วมในระดับสูง
นำมาเทียบคะแนนได้ดังนี้	
คะแนนต่ำกว่า 54 คะแนน	หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่มีการมีส่วนร่วมในระดับต่ำในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 54 – 68 คะแนน	หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่มีการมีส่วนร่วมในระดับต่ำในระดับปานกลาง
คะแนนสูงกว่า 68 คะแนน ขึ้นไป	หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่มีการมีส่วนร่วมในระดับต่ำในระดับสูง

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

3.5 การสร้างเครื่องมือ

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย รวมถึงเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ทำการสร้างแบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. กำหนดเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมรายละเอียดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารและงานวิจัยต่างๆ
2. จัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยให้อยู่ในขอบเขตและกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์จากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ยื่นต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน โดยได้รับการพิจารณาอนุมัติ เมื่อ 2 เมษายน 2556

5. นำแบบสอบถามไปทดสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อหาความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) โดยทำการทดสอบกับกลุ่มประชากรที่อยู่อาศัยในตำบลบ้านค่ายในเขตควบคุมมลพิษฯ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ซึ่งมีลักษณะสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา

6. นำแบบทดสอบนั้นมาทำการปรับปรุงและให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

3.6 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยการค้นคว้า ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงขอคำปรึกษาจากผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง และได้นำไปให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพร้อมทั้งนำคำแนะนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องของเนื้อหา(Content Validity) แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขอพิจารณาอนุญาตในการดำเนินงาน

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา โดยไปทำการทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและอาศัยอยู่ในตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง จำนวน 40 คน หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการทดสอบของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson formula: K-R20) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.6.1 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านประสบการณ์การได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (สินพันธุ์พินิจ, 2551: 192) มีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ \frac{1 - \sum S^2_i}{S^2_x} \right\}$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k = จำนวนข้อทั้งหมด

$\sum S^2_i$ = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

k = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านประสบการณ์การได้รับ

ผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.766 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ค่อนข้างสูงและสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

3.6.2 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Popham, 1981: 145) มีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ \frac{1 - \sum S^2_i}{S^2_x} \right\}$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k = จำนวนข้อทั้งหมด

$\sum S^2_i$ = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

k = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.903 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ค่อนข้างสูงและสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลด้วยตนเอง รวม 400 ชุด ไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ที่ทำการวิจัย
2. ผู้วิจัยทำการอบรมผู้ช่วยนักวิจัยให้เข้าถึงแบบสอบถามที่จะใช้และวิธีการที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่

3. ประสานงานติดต่อหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ที่ทำการวิจัยเพื่อแจ้งประชาชนรับทราบ

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดนั้นมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science) โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาเขตพื้นที่อาศัย ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดิน สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

2. วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความถี่ (Frequency) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรที่แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยใช้สถิติ t-test ส่วนตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติการผันแปรทางเดียว (One – way Analysis of Varian: One – way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้สถิติตามวิธีของ Scheffé

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาจังหวัดระยอง ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยกับหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและพักอาศัยอยู่พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ ชุมชนที่ตั้งอยู่ในตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่งตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยองและพื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง ตำบลตะพง อำเภอเมือง ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนาจังหวัดระยองจำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 5 ส่วนดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา เขตพื้นที่อาศัย อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดิน สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ความถี่ (Frequency) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.2 ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในลักษณะทางจิตวิทยาประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ความถี่ (Frequency) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ความถี่ (Frequency) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.4 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยกระตุ้นกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test)

4.5 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม

4.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ครัวเรือน ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ดังตาราง 4.1)

เพศ

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.50 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 44.50

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.50 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 49.50

อายุ

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี ร้อยละ 24.00 มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ร้อยละ 22.00 และมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี ร้อยละ 29.00 มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ร้อยละ 18.50 และมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 40 ปี มีอายุสูงสุด 65 ปี และมีอายุน้อยสุด 21 ปี

ระดับการศึกษา

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาประถมศึกษา/ต่ำกว่า ร้อยละ 52.50 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 35.50 มีระดับการศึกษาอนุปริญา/ปวส. ร้อยละ 6.50 และมีระดับการปริญาตรี/สูงกว่าร้อยละ 5.50 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาประถมศึกษา/ต่ำกว่า ร้อยละ 63.50 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 34.00 มีระดับการปริญาตรี/สูงกว่าร้อยละ 2.00 และมีระดับการศึกษาอนุปริญา/ปวส. ร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

เขตพื้นที่อาศัย

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีเขตพื้นที่อาศัยในเขตควบคุมมลพิษ ร้อยละ 50.00 และนอกเขตควบคุมมลพิษ ร้อยละ 50.00

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีเขตพื้นที่อาศัยในนอกเขตควบคุมมลพิษ ร้อยละ 50.00 และนอกเขตควบคุมมลพิษ ร้อยละ 50.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จำนวน 400 คน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ในเขตควบคุม		นอกเขตควบคุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	89	44.50	99	49.50	188	47.00
หญิง	111	55.50	101	50.50	212	53.00
อายุ						
อายุต่ำกว่า 31 ปี	44	22.00	37	18.50	81	20.30
31 – 45 ปี	100	50.00	100	50.00	200	50.00
46 – 60 ปี	48	24.00	58	29.00	106	26.50
อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป	8	4.00	5	2.50	13	3.20
$\bar{x} = 40.59$ S.D. = 10.13 Max = 65 Min = 21						

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

จำนวน 400 คน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ในเขตควบคุม		นอกเขตควบคุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา/ต่ำกว่า	105	52.50	127	63.50	232	58.00
มัธยมศึกษา/ปวช.	71	35.50	68	34.00	139	34.80
อนุปริญญา/ปวศ.	13	6.50	1	0.50	14	3.50
ปริญญาตรี/สูงกว่า	11	5.50	4	2.00	15	3.80
เขตพื้นที่อาศัย						
ในเขตควบคุมมลพิษ	200	100.00	200	100.00	200	50.00
นอกเขตควบคุมมลพิษ	200	100.00	200	100.00	200	50.00

4.1.2 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ครั้วเรือน ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ดังตาราง 4.2)

อาชีพ

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท ร้อยละ 37.50 รองลงมาอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 30.50 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 18.50 อาชีพเกษตรกร/ประมง ร้อยละ 12.50 และไม่ประกอบอาชีพ ร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท ร้อยละ 35.50 รองลงมาอาชีพเกษตรกร/ประมง ร้อยละ 31.50 อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 26.00 และอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 7.00 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 8,000 – 12,000 บาท ร้อยละ 37.50 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 8,000 บาท ร้อยละ 30.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อ

เดือนระหว่าง 12,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 18.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 13.50 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 8,000 บาท ร้อยละ 40.50 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 8,000 – 12,000 บาท ร้อยละ 39.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 12,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 16.00 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

โดยกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 11,643 บาท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงสุด 150,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำสุด 1,000 บาท

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 10 -45 ปี ร้อยละ 60.50 รองลงมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 20.50 และอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 19.00 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 10 -45 ปี ร้อยละ 59.00 รองลงมาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 24.00 และอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 17.00 ตามลำดับ

โดยกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่เฉลี่ย 32 ปี อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงสุด 65 ปี และอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่ำสุด 1 ปี

การถือครองที่ดิน

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีการถือครองที่ดินในลักษณะเป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 81.50 และเป็นผู้เช่าที่ดิน ร้อยละ 18.50

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีการถือครองที่ดินในลักษณะเป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 83.50 และเป็นผู้เช่าที่ดิน ร้อยละ 16.50

สถานภาพทางสังคม

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 86.00 มีสถานภาพเป็นคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน ร้อยละ 6.50 มีสถานภาพเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ร้อยละ 6.50 และมีสถานภาพอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยชุมชน ดำรงชุมชน ร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 88.50 มีสถานภาพเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ร้อยละ 9.00 และมีสถานภาพเป็นคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน ร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 98.00 และเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 2.00

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 89.50 และเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 10.50

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม

จำนวน 400 คน

ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม	ในเขตควบคุม		นอกเขตควบคุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ						
ไม่ประกอบอาชีพ	2	1.00	-	-	2	0.40
เกษตรกร/ประมง	25	12.50	63	31.50	88	22.00
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ พนักงานบริษัท	75	37.50	71	35.50	146	36.50
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	61	30.50	52	26.00	113	28.30
รับจ้างทั่วไป	37	18.50	14	7.00	51	12.80
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน						
ต่ำกว่า 8,000 บาท	61	30.50	81	40.50	142	35.50
8,000 - 12,000 บาท	75	37.50	78	39.00	153	38.20
12,001 – 15,000 บาท	37	18.50	32	16.00	69	17.30
15,000 บาท ขึ้นไป	27	13.50	9	4.50	36	9.00
$\bar{X} = 11,642.50$ S.D. = 11,320 Max = 150,000 Min = 1,000						

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม (ต่อ)

จำนวน 400 คน

ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม	ในเขตควบคุม		นอกเขตควบคุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่						
ต่ำกว่า 10 ปี	41	20.50	34	17.00	75	18.70
10 – 45 ปี	121	60.50	118	59.00	239	59.80
มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	38	19.00	48	24.00	86	21.50
$\bar{X} = 32.40$ S.D. = 16.46 Max = 65 Min = 1						
การถือครองที่ดิน						
เป็นเจ้าของที่ดิน	163	81.50	167	83.50	330	82.50
เป็นผู้เช่าที่ดิน	37	18.50	33	16.50	70	17.50
สถานภาพทางสังคม						
ไม่มีสถานภาพทางสังคม	172	86.00	177	88.50	349	87.20
คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน	13	6.50	5	2.50	18	4.50
อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	13	6.50	18	9.00	31	7.80
อื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่บรรเทา สาธารณภัยชุมชน ตำรวจชุมชน	2	1.00	-	-	2	0.50
การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน						
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน	196	98.00	179	89.50	375	93.80
เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน	4	2.00	21	10.50	25	6.30

4.2 ปัจจัยกระตุ้น

ผลการศึกษาปัจจัยกระตุ้นในทางจิตวิทยาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครั้วเรือน พบรายละเอียดดังนี้

4.2.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจำนวน 400 ครั้วเรือน สามารถอธิบายผลการศึกษาดังนี้

1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.50 และไม่เคยรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 80.50 โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ดังตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
รวม	400	100.00
เคย	78	19.50
ไม่เคย	322	80.50

2) ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามประเภทสื่อที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ

การศึกษาการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.50 กลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่าได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ โดยมีความถี่ดังนี้ (ดังตารางที่ 4.4)

ผู้นำชุมชน

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2 ครั้ง/3 เดือน ผ่านทางผู้นำชุมชน ร้อยละ 36.40 รองลงมาได้รับข่าวสาร 1-2 ครั้ง/ปี ร้อยละ 23.60 ได้รับ

ข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือน ร้อยละ 18.20 ได้รับข่าวสาร1ครั้ง/เดือน ร้อยละ16.40 ได้รับข่าวสาร1-2 ครั้ง/6 เดือน ร้อยละ 5.50 และไม่ปรากฏการไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2 ครั้ง/ปีผ่านทางผู้นำชุมชน ร้อยละ 52.20 รองลงมาได้รับข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือน 1ครั้ง/เดือน และ 1-2 ครั้ง/3 เดือน ในร้อยละที่เท่ากันคือ 13.00 และได้รับข่าวสาร1-2ครั้ง/6 เดือนร้อยละ 8.70 และไม่ปรากฏการไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ตามลำดับ

วิทยุโทรทัศน์

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 83.60 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้งต่อปี ร้อยละ 7.30 และได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือนและมากกว่า1ครั้ง/เดือนในร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 3.60 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/6 เดือน ร้อยละ 1.80 และไม่ปรากฏการได้รับข้อมูลข่าวสาร1ครั้ง/เดือน ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 100.00

แผ่นพับประชาสัมพันธ์

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 58.20 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2ครั้ง/ปี ร้อยละ 25.50 ได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2ครั้ง/6 เดือน ร้อยละ 9.10 ได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2ครั้ง/3 เดือน ร้อยละ 3.60 ได้รับข้อมูลข่าวสาร 1ครั้ง/เดือน และมากกว่า1ครั้ง/เดือน ร้อยละที่เท่ากันคือ 1.80 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 91.30 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2ครั้ง/ปี และ 1-2ครั้ง/6 เดือน ร้อยละที่เท่ากันคือ 4.30 ไม่ปรากฏการได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2ครั้ง/3 เดือน ได้รับข้อมูลข่าวสาร 1ครั้ง/เดือน และมากกว่า1ครั้ง/เดือน ตามลำดับ

เอกสารจากทางราชการ

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 89.10 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2ครั้ง/ปี ร้อยละ 5.50 ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือน ได้รับข้อมูลข่าวสาร1ครั้ง/เดือน และได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2 ครั้ง/6 เดือน ร้อยละที่เท่ากันคือ 1.80 และไม่ปรากฏการได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือน ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 100.00

เจ้าหน้าที่ของทางราชการ

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 85.50 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือน และ 1-2ครั้ง/ปี ร้อยละที่เท่ากันคือ 5.50 ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือน ร้อยละ 3.60 ไม่ปรากฏได้รับข้อมูลข่าวสาร1ครั้ง/เดือนและ 1-2 ครั้ง/6 เดือน ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 100.00

องค์กรอิสระ (NGOs)

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 76.40 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/ปี ร้อยละ 10.90 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/6 เดือนร้อยละ 7.30 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1ครั้ง/เดือน ร้อยละ 3.60 ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือนร้อยละ 1.80 ไม่ปรากฏการได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือน ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 100.00

เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 45.50 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/ปี ร้อยละ 23.60 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/6 เดือนร้อยละ 20.00 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือน ร้อยละ 5.50 ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือนร้อยละ 3.60 และได้รับข้อมูลข่าวสาร1ครั้ง/เดือน ร้อยละ 1.80 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 78.30 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/ปี และ 1-2ครั้ง/6 เดือน ในร้อยละที่เท่ากันคือ 8.70 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือนร้อยละ 4.30 ไม่ปรากฏการได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือนและ 1ครั้ง/เดือน ตามลำดับ

เสียงตามสาย

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 43.60 รองลงมา ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือนร้อยละ 16.40 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1ครั้ง/เดือนร้อยละ 12.70 ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือนและ 1-2ครั้ง/6 เดือน ในร้อยละที่เท่ากันคือ 10.90 และได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/ปี ร้อยละ 5.50 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 69.60 รองลงมา ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือนร้อยละ 13.00 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือนและ 1-2ครั้ง/6 เดือน ในร้อยละที่เท่ากันคือ 8.70 ไม่ปรากฏการได้รับข้อมูลข่าวสาร1ครั้ง/เดือน และ 1-2ครั้ง/ปี ตามลำดับ

ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 60.00 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือน ร้อยละ 16.40 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/ปี ร้อยละ 9.10 ได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2ครั้ง/6 เดือน ร้อยละ 7.30 ได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือน ร้อยละ 5.50 และได้รับข้อมูลข่าวสาร1ครั้ง/เดือน ร้อยละ 1.80 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 91.30 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือนและ 1-2ครั้ง/6 เดือนในร้อยละที่เท่ากันคือ 4.30 ไม่ปรากฏการได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือน 1ครั้ง/เดือน และ1-2ครั้ง/ปี ตามลำดับ

อื่นๆ คือ อินเทอร์เน็ต ข้อความทางโทรศัพท์จากโรงงาน

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 96.40 รองลงมา ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า1ครั้ง/เดือน และ 1ครั้ง/เดือน ในร้อยละที่เท่ากันคือ 1.80 ไม่ปรากฏการได้รับข้อมูลข่าวสาร1-2ครั้ง/3 เดือน 1-2ครั้ง/6 เดือน และ1-2ครั้ง/ปี ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 100.00

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารและความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จำนวน 78 คน

แหล่ง ข่าวสาร	ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากกว่า 1 ครั้ง/ เดือน	1 ครั้ง/ เดือน	1-2 ครั้ง/ 3 เดือน	1-2 ครั้ง/ 6 เดือน	1-2 ครั้ง/ปี	ไม่เคยเลย	มากกว่า 1 ครั้ง/ เดือน	1 ครั้ง/ เดือน	1-2 ครั้ง/ 3 เดือน	1-2 ครั้ง/ 6 เดือน	1-2 ครั้ง/ปี	ไม่เคยเลย
1. ผู้นำชุมชน	18.20 (10)	16.40 (9)	36.40 (20)	5.50 (3)	23.60 (13)	-	13.00 (3)	13.00 (3)	13.00 (3)	8.70 (2)	52.20 (12)	-
2. โทรทัศน์ วิทยุ	3.60 (2)	-	3.60 (2)	1.80 (1)	7.30 (4)	83.60 (46)	-	-	-	-	-	100.00 (23)
3. แผ่นพับประชาสัมพันธ์	1.80 (1)	1.80 (1)	3.60 (2)	9.10 (5)	25.50 (14)	58.20 (32)	-	-	-	4.30 (1)	4.30 (1)	91.30 (21)
4. เอกสารจากทางราชการ	1.80 (1)	1.80 (1)	-	1.80 (1)	5.50 (3)	89.10 (49)	-	-	-	-	-	100.00 (23)
5. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	3.60 (2)	-	5.50 (3)	-	5.50 (3)	85.50 (47)	-	-	-	-	-	100.00 (23)
6. องค์กรอิสระ (NGO's)	1.80 (1)	3.60 (2)	-	7.30 (4)	10.90 (6)	76.40 (42)	-	-	-	-	-	100.00 (23)
7. เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม	3.60 (2)	1.80 (1)	5.50 (3)	20.00 (11)	23.60 (13)	45.50 (25)	-	-	4.30 (1)	8.70 (2)	8.70 (2)	78.30 (18)
8. เสี่ยงตามสาย	10.90 (6)	12.70 (7)	16.40 (9)	10.90 (6)	5.50 (3)	43.60 (24)	13.00 (3)	-	8.70 (2)	8.70 (2)	-	69.60 (16)
9. ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	16.40 (9)	1.80 (1)	5.50 (3)	7.30 (4)	9.10 (5)	60.00 (33)	4.30 (1)	-	-	4.30 (1)	-	91.30 (21)
10. อื่นๆคืออินเตอร์เน็ต/ข้อความทางโทรศัพท์จากโรงงาน	1.80 (1)	1.80 (1)	-	-	-	96.40 (53)	-	-	-	-	-	100.00 (23)

3) ระดับคะแนนการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาระดับคะแนนการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างสามารถจำแนกระดับการรับรู้ข่าวสาร โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนต่ำกว่า 30 คะแนนจัดเป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 30 – 38 คะแนน จัดเป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนมากกว่า 38 คะแนนจัดเป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับสูง

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 97.40 รองลงมามีคะแนนการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 2.60 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 7.99 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.11 คะแนน คะแนนสูงสุด 34 และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ดังตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนการรับรู้ข่าวสาร

ระดับคะแนนการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
รวม	78	100.00
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 30 คะแนน)	76	97.40
ระดับปานกลาง (30 – 38 คะแนน)	2	2.60
ระดับสูง (มากกว่า 38 คะแนนขึ้นไป)	-	-
$\bar{X} = 7.99$ S.D. = 7.11 Max = 34 Min = 1		

4) แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความเห็นต่อโครงการ

ในการศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในประเด็นเรื่อง แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ครัวเรือน มีผลการศึกษา ดังนี้ ดังตารางที่ 4.6

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ

ในเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการจากแหล่งข่าวสารทางผู้นำชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 73.50 รองลงมาได้แก่ อื่นๆ เช่น รถกระจายเสียง ป้ายโฆษณา จดหมายส่งถึงบ้าน ตัวแทนโรงงานเข้ามาพูดคุย ร้อยละ 13.50 แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 5.00 เสียงตามสาย ร้อยละ 4.50 เอกสารจากทางราชการ ร้อยละ 1.50 โทรทัศน์/วิทยุ เจ้าหน้าที่ทางราชการ เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และญาติพี่น้อง ในร้อยละที่เท่ากันคือ 0.50

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการจากแหล่งข่าวสารทางผู้นำชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 80.50 รองลงมาได้แก่ อื่นๆ เช่น รถกระจายเสียง ป้ายโฆษณา จดหมายส่งถึงบ้าน ตัวแทนโรงงานเข้ามาพูดคุย ร้อยละ 11.00 แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 5.50 เสียงตามสาย ร้อยละ 2.50 เอกสารจากทางราชการ ร้อยละ 0.50

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ

จำนวน 400 คน

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ทำการ ประชาสัมพันธ์	ในเขตควบคุม		นอกเขตควบคุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ผู้นำชุมชน	147	73.50	161	80.50	308	77.00
2.โทรทัศน์/ วิทยุ	1	0.50	-	-	1	0.30
3. แผ่นพับประชาสัมพันธ์	10	5.00	11	5.50	21	5.30
4. เอกสารจากทางราชการ	3	1.50	1	0.50	4	1.00
5. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	1	0.50	-	-	1	0.30
6. องค์กรอิสระ(NGOs)	-	-	-	-	-	-
7. เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชนฯ	1	0.50	-	-	1	0.30

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ (ต่อ)

จำนวน 400 คน

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ทำการ ประชาสัมพันธ์	ในเขตควบคุม		นอกเขตควบคุม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. เสี่ยงตามสาย	9	4.50	5	2.50	14	3.50
9. ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	1	0.50	-	-	1	0.30
10. อื่นๆ เช่น รถกระจายเสียง ป้ายโฆษณา จดหมายส่งถึงบ้าน ตัวแทนโรงงานเข้ามาพูดคุย	27	13.50	22	11.00	49	12.30

4.2.2 การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 400 ครั้วเรือน สามารถอธิบายผลการศึกษาคิดดังนี้

1) การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 81.00 และกลุ่มตัวอย่างเคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.00 (ดังตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จำนวน 400 ครั้วเรือน

ประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	76	19.00
ไม่เคย	324	81.00
-ไม่มีเวลา	264	66.00
-ไม่สนใจ	24	6.00

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

จำนวน 400 ครั้วเรือน		
ประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
-คิดว่าตนเองไม่มีบทบาทในกระบวนการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	33	8.30
-ไม่ทราบเรื่องว่ามีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น	3	0.80

2) เหตุผลที่ไม่เคยเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 324 ครั้วเรือน มีเหตุผลที่ไม่เคยเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ ไม่มีเวลา ร้อยละ 66.00 รองลงมาเป็น คิดว่าตนเองไม่มีบทบาทในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 8.30 ไม่สนใจ ร้อยละ 6.00 และ อื่นๆ คือ ไม่ทราบเรื่องว่ามีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ร้อยละ 0.80 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.8)

3) รูปแบบของการเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 76 ครั้วเรือน มีรูปแบบของการเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แบบการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นมากที่สุด ร้อยละ 51.30 รองลงมาเป็นการตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 37.00 เวทีประชาชน ร้อยละ 5.90 การสนทนากลุ่ม ร้อยละ 4.20 และอื่นๆ เช่น พาไปดูโรงงานในต่างประเทศ ร้อยละ 1.70 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบของการเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จำนวน 76 ครั้วเรือน		
รูปแบบของการเข้าร่วมในกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น	61	51.30
ตอบแบบสอบถาม	44	37.00
เวทีประชาชน	7	5.90
การสนทนากลุ่ม	5	4.20
อื่นๆ เช่น พาไปดูโรงงานในต่างประเทศ	2	1.70

4.2.3 ประสิทธิภาพที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

จากการศึกษาประสิทธิภาพการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครั้วเรือน สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

1) ประสิทธิภาพที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ร้อยละ 66.00 และกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ร้อยละ 34.00 (ดังตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

ประสิทธิภาพที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ พัฒนาอุตสาหกรรม	จำนวน	ร้อยละ
รวม	400	100.00
เคย	136	34.00
ไม่เคย	264	66.00

2) ประเภทและระดับความรุนแรงของผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

จากการศึกษาประเภทและระดับความรุนแรงของผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ได้รับ จากกลุ่มตัวอย่าง 136 ครัวเรือน

ในเขตควบคุมมลพิษฯ

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละประเภทของผลกระทบ ในระดับความรุนแรงมากที่สุด คือ มลภาวะทางกลิ่น ร้อยละ 6.20 รองลงมา คือ มลภาวะทางอากาศ (เช่น ฝุ่นละออง เขม่าควัน) ร้อยละ 4.90 มลภาวะทางเสียง ร้อยละ 3.70 มลภาวะจากของเสียอันตราย (เช่น กากสารเคมี สารไวไฟ สารกัดกร่อน สารวัตถุระเบิด สารพิษ สารกัมมันตรังสี) และ อื่นๆ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว การจราจรติดขัด ในระดับที่เท่ากันคือ ร้อยละ 1.20 ตามลำดับ

ส่วนระดับของผลกระทบที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับมากที่สุด คือ อื่นๆ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว การจราจรติดขัด ร้อยละ 93.80 รองลงมาคือ มลภาวะของเสียอันตราย (เช่น กากสารเคมี สารไวไฟ สารกัดกร่อน สารวัตถุระเบิด สารพิษ สารกัมมันตรังสี) ร้อยละ 70.40 มลภาวะจากของเสียธรรมดา (เช่น มูลฝอยสด เศษอาหาร กระดาษ โฟม พลาสติก แก้ว) ร้อยละ 64.20 มลภาวะทางน้ำ (เช่น น้ำเน่าเสีย การปนเปื้อนสารพิษในน้ำ) ร้อยละ 56.80 มลภาวะทางเสียง ร้อยละ 27.20 มลภาวะทางกลิ่นและมลภาวะทางอากาศ (เช่น ฝุ่นละออง เขม่าควัน) ในร้อยละที่เท่ากัน คือ 21.00 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.10)

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละประเภทของผลกระทบ ไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างในระดับความรุนแรงมากที่สุด แต่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับความรุนแรงมาก คือ มลภาวะทางกลิ่น ร้อยละ 1.80

ส่วนระดับของผลกระทบที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับมากที่สุด คือ มลภาวะทางน้ำ (เช่น น้ำเน่าเสีย การปนเปื้อนสารพิษในน้ำ) ของเสียอันตราย (เช่น กากสารเคมี สารไวไฟ สารกัดกร่อน สารวัตถุระเบิด สารพิษ สารกัมมันตรังสี) อื่นๆ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว การจราจรติดขัด ในระดับที่เท่ากันคือ ร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ มลภาวะจากของเสียธรรมดา (เช่น มูลฝอยสด เศษอาหาร กระดาษ โฟม พลาสติก แก้ว) ร้อยละ 98.20 มลภาวะทางเสียง ร้อยละ 83.60 มลภาวะทางอากาศ

(เช่น ฝุ่นละออง เขม่าควัน) ร้อยละ 61.80 และมลภาวะทางกลิ่นร้อยละ 14.50 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทและระดับความรุนแรงของการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

จำนวน 136 คน

ประเภทผลกระทบ	ระดับความรุนแรงของการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ได้ได้รับ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ได้ได้รับ
1.มลภาวะทางน้ำ (เช่น น้ำเน่าเสีย การปนเปื้อนสารพิษในน้ำ)	-	3.70 (3)	12.30 (10)	16.00 (13)	11.10 (9)	56.80 (46)	-	-	-	-	-	100.00 (55)
2.มลภาวะทางเสียง	3.70 (3)	7.40 (6)	28.40 (23)	27.20 (22)	6.20 (5)	27.20 (22)	-	-	3.60 (2)	9.10 (5)	3.60 (2)	83.60 (46)
3.มลภาวะทางกลิ่น	6.20 (5)	3.70 (3)	27.20 (22)	27.20 (22)	14.80 (12)	21.00 (17)	-	1.80 (1)	27.30 (15)	49.10 (27)	7.30 (4)	14.50 (8)
4.มลภาวะทางอากาศ (เช่น ฝุ่นละออง ฯ)	4.90 (4)	23.50 (19)	29.60 (24)	14.80 (12)	6.20 (5)	21.00 (17)	-	-	12.70 (7)	20.00 (11)	5.50 (3)	61.80 (34)
5.มลภาวะจากของเสียธรรมชาติ (เช่น มูลฝอยสด เศษอาหาร กระดาษ ฯ)	-	1.20 (1)	12.30 (10)	9.90 (8)	12.30 (10)	64.20 (52)	-	-	-	-	1.80 (1)	98.20 (54)

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทและระดับความรุนแรงของการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม(ต่อ)

จำนวน 136 คน

ประเภทผลกระทบ	ระดับความรุนแรงของการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยได้รับ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยได้รับ
6.มลภาวะจากข อ ง เ ลี ย อันตราย(เช่น กากสารเคมี สารฯ)	1.20 (1)	1.20 (1)	8.60 (7)	8.60 (7)	9.90 (8)	70.40 (57)	-	-	-	-	-	100.00 (55)
7. อื่นๆ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว การจราจรติดขัด	1.20 (1)	1.20 (1)	2.50 (2)	1.20 (1)	-	93.80 (76)	-	-	-	-	-	100.00 (55)

3) ระดับคะแนนประสบการณ์การได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

เมื่อผู้วิจัยได้นำคะแนนประสบการณ์การได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมมาจัดระดับคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนต่ำกว่า 21 คะแนนจัดเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์การได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับต่ำ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 21 – 26 คะแนน จัดเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์การได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนมากกว่า 26 คะแนนจัดเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์การได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับสูง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบในระดับน้อย ร้อยละ 98.50 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ร้อยละ 1.50 และไม่ปรากฏกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบในระดับมาก ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ย 6.56 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.25 คะแนนสูงสุด 26 คะแนน และคะแนนต่ำสุดที่ 0 คะแนน ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนประสบการณ์การได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

ระดับคะแนนประสบการณ์การได้รับ ผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม	จำนวน	ร้อยละ
รวม	136	100.00
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 21 คะแนน)	134	98.50
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 21 – 26 คะแนน)	2	1.50
ระดับสูง (มากกว่า 26 คะแนนขึ้นไป)	-	-
$\bar{X} = 6.56$ S.D. = 5.25 Max = 26 Min = 0		

4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบวัดซึ่งเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 18 ข้อ สามารถสรุปผลการศึกษา ตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน แก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ร่วมแสดงความคิดเห็น

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่าง 400 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ในเขตควบคุมมลพิษ จำนวน 200 ครัวเรือน และนอกเขตควบคุมมลพิษ จำนวน 200 ครัวเรือน สามารถอธิบายผลการศึกษาได้ดังนี้ (ดังตารางที่ 4.12)

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น

ข้อความที่ 1 “ท่านได้ร่วมรับทราบรายละเอียดของโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 74.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 19.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 2.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 2.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 1.00 และกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด ร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 91.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 8.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 1.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

ข้อความที่ 2 “ท่านได้เคยซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 91.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 6.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 2.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากในร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 96.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 4.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

ข้อความที่ 3 “ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความกังวลใจที่มีต่อโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 90.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 6.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 2.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 1.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 99.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

ข้อความที่ 4 “ท่านเคยแสดงความคิดเห็น เห็นด้วย ต่อโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 87.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 8.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 2.50 กลุ่มตัวอย่างมี

ส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 1.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 5 “ท่านเคยแสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 87.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 9.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 2.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 1.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 6 “ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเพื่อขอให้โครงการการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆที่ท่านมีความกังวลใจ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 87.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 9.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 2.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 1.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น

จำนวน 400 คน

ร่วมแสดง ความคิดเห็น	การมีส่วนร่วม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม
1.ท่านได้ร่วม รับทราบ รายละเอียดของ โครงการ	0.50 (1)	2.00 (4)	1.00 (2)	2.50 (5)	19.50 (39)	74.50 (149)	-	-	-	1.00 (2)	8.00 (16)	91.00 (182)
2.ท่านได้เคย ซักถามเกี่ยวกับ รายละเอียดของ กิจกรรม โครงการ	-	0.50 (1)	0.50 (1)	2.00 (4)	6.00 (12)	91.00 (182)	-	-	-	-	4.00 (8)	96.00 (192)
3.ท่านเคยแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับความ กังวลใจที่มีต่อ โครงการ	-	0.50 (1)	1.50 (3)	2.00 (4)	6.00 (12)	90.00 (180)	-	-	-	-	0.50 (1)	99.50 (199)
4.ท่านเคยแสดง ความคิดเห็น <u>เห็นด้วยต่อ</u> โครงการ	-	0.50 (1)	1.50 (3)	2.50 (5)	8.00 (16)	87.50 (175)	-	-	-	-	-	100.00 (200)
5.ท่านเคยแสดง ความคิดเห็น <u>ไม่</u> <u>เห็นด้วยกับ</u> โครงการ	-	0.50 (1)	1.00 (2)	2.00 (4)	9.50 (19)	87.00 (174)	-	-	-	-	-	100.00 (200)

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น (ต่อ)

จำนวน 400 คน

ร่วมแสดง ความคิดเห็น	การมีส่วนร่วม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม
6.ท่านเคยแสดง ความคิดเห็น เพื่อขอให้ โครงการ ทำการศึกษา เพิ่มเติมใน ประเด็นอื่นๆที่ ท่านมีความ กังวลใจ	-	0.50 (1)	0.50 (1)	2.00 (4)	3.00 (6)	94.00 (188)	-	-	-	-	-	100.00 (200)

2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น

ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม คือขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น ได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็นระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 99.80 รองลงมามีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 0.30 และ ไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับสูง โดยมี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.23 คะแนนสูงสุดเท่ากับ 21 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน (ดังตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
คะแนน	400	100.00
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 18 คะแนน)	399	99.80
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 18 – 23 คะแนน)	1	0.30
ระดับสูง (มากกว่า 23 คะแนนขึ้นไป)	-	-
$\bar{X} = 0.66$ S.D. = 2.23 Max = 21 Min = 0		

4.3.2 ร่วมวางแผนแก้ไขปัญา

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญาของกลุ่มตัวอย่าง 400ครัวเรือน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ในเขตควบคุมมลพิษ จำนวน 200 คนและ นอกเขตควบคุมมลพิษจำนวน 200 คน สามารถอธิบายผลการศึกษาดังนี้ (ดังตารางที่ 4.14)

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญา

ข้อความที่ 7 “ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญาผลกระทบทางอากาศและเสียงที่อาจเกิดจากโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 97.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยและส่วนร่วมปานกลางในร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากและมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 8 “ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาผลกระทบทางน้ำที่อาจเกิดจากโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 96.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 1.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากและมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 9 “ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาผลกระทบจากวัตถุอันตราย/ระเบิดที่อาจเกิดจากโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 97.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง มากและมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 10 “ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาผลกระทบจากขยะและสิ่งปฏิกูลที่อาจเกิดจากโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 96.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 2.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง มากและมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 11 “ท่านเคยมีส่วนร่วมในการเสนอแนะมาตรการป้องกันผลกระทบ หรือแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มเติม”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 95.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 3.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 1.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากและมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ตารางที่ 4.14จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา

จำนวน 400 คน

ร่วมวางแผน แก้ไขปัญหา	การมีส่วนร่วม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม
7.ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขปัญหาผลกระทบทาง อากาศและเสียงที่ อาจเกิดจาก โครงการ	-	-	0.50 (1)	0.50 (1)	2.00 (4)	97.00 (194)	-	-	-	-	-	100.00 (200)
8.ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขปัญหาผลกระทบทางน้ำที่ อาจเกิดจาก โครงการ	-	-	0.50 (1)	1.00 (2)	2.50 (5)	96.00 (192)	-	-	-	-	-	100.00 (200)
9.ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขปัญหาผลกระทบจากวัตถุ อันตราย/ระเบิดที่ อาจเกิดจาก โครงการ	-	-	-	0.50 (1)	2.00 (4)	97.50 (195)	-	-	-	-	-	100.00 (200)

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา (ต่อ)

จำนวน 400 คน

ร่วมวางแผน แก้ไขปัญหา	การมีส่วนร่วม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม
10.ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ ไข ป ั ญ ห า ผลกระทบจากขยะ และสิ่งปฏิกูลที่อาจ เกิดจากโครงการ	-	-	-	1.00 (2)	2.50 (5)	96.50 (193)	-	-	-	-	-	100.00 (200)
11.ท่านเคยมีส่วนร่วมใน การ เสนอแนะมาตรการ ป้องกันผลกระทบ หรือแนวทางแก้ไข ปัญหาเพิ่มเติม	-	-	0.50 (1)	1.00 (2)	3.00 (6)	95.50 (191)	-	-	-	-	-	100.00 (200)

2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา

ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหากลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม คือขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาระดับต่ำมาก

ที่สุด ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏการมีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และ ระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 คะแนนสูงสุดเท่ากับ 10 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน (ดังตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
คะแนน	400	100.00
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 15 คะแนน)	400	100.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 15 – 19 คะแนน)	-	-
ระดับสูง (มากกว่า 19 คะแนนขึ้นไป)	-	-
$\bar{X} = 0.12$ S.D. = 0.84 Max = 10 Min = 0		

4.3.3 ร่วมปฏิบัติงาน

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ในเขตควบคุมมลพิษ จำนวน 200 ครั้วเรือน และ นอกเขตควบคุมมลพิษ จำนวน 200 ครั้วเรือน สามารถอธิบายผลการศึกษาได้ดังนี้ (ดังตารางที่ 4.16)

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน

ข้อความที่ 12 “ท่านเคยมีส่วนร่วมปฏิบัติในกิจกรรมตรวจวัดผลกระทบในด้านต่างๆ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 97.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุดและน้อยในร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 1.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง มากและมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 13 “ท่านเคยมีส่วนร่วมในการทำการศึกษาผลกระทบควบคู่ไปกับการศึกษาผลกระทบของโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 98.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 1.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง มากและมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 14 “ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับโครงการพัฒนาต่างๆของโครงการ (เช่น การปลูกป่า การเก็บขยะ การรณรงค์สิ่งแวดล้อมต่างๆ)”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 83.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 13.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยและมากที่สุดในร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 1.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง และมาก ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน

จำนวน 400 คน

ร่วมปฏิบัติ	การมีส่วนร่วม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม
12.ท่านเคยมีส่วนร่วม ปฏิบัติ ในกิจกรรมตรวจวัดผลกระทบในด้านต่างๆ	-	-	-	1.50 (3)	1.50 (3)	97.00 (194)	-	-	-	-	-	100.00 (200)

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน (ต่อ)

จำนวน 400 คน

ร่วมปฏิบัติ	การมีส่วนร่วม										
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยมีส่วนร่วม
13.ท่านเคยมีส่วนร่วมในการทำการศึกษาผลกระทบควบคู่ไปกับการศึกษาผลกระทบของโครงการ	-	-	-	1.50 (3)	0.50 (1)	98.00 (196)	-	-	-	-	100.00 (200)
14.ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับโครงการพัฒนาต่างๆของโครงการ (เช่น การปลูกป่า การเก็บขยะ การรณรงค์สิ่งแวดล้อมต่างๆ)	-	-	1.50 (3)	1.50 (3)	13.50 (27)	83.50 (167)	-	-	-	-	100.00 (200)

2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน

ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม คือขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงานได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงานระดับต่ำ ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏการมีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และ ระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 คะแนนสูงสุดเท่ากับ 9 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน (ดังตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
คะแนน	400	100.00
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 9 คะแนน)	400	100.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 9 – 12 คะแนน)	-	-
ระดับสูง (มากกว่า 12 คะแนนขึ้นไป)	-	-
$\bar{X} = 0.16$ S.D. = 0.76 Max = 9 Min = 0		

4.3.4 ร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบของกลุ่มตัวอย่าง 400 คนโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ในเขตควบคุมมลพิษ จำนวน 200 ครั้วเรือน และ นอกเขตควบคุมมลพิษ จำนวน 200 ครั้วเรือน สามารถอธิบายผลการศึกษาดังนี้ (ดังตารางที่ 4.18)

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ

ข้อความที่ 15 “ท่านเคยได้รับทราบผลการศึกษาล้างจากที่ดำเนินการศึกษาผลกระทบเรียบร้อยแล้ว”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 95.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 1.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง และมากที่สุดตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 16 “ท่านเคยมีส่วนร่วมปฏิบัติในกิจกรรมตรวจสอบผลกระทบ (เช่น ร่วมเก็บตัวอย่างน้ำ/ ตรวจสอบการปฏิบัติงานในโรงงาน)”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 93.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 6.00 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 1.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 17 “ท่านเคยรับทราบผลการติดตามตรวจสอบผลกระทบ (เช่น ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง)”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 96.50 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อย ร้อยละ 1.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ข้อความที่ 18 “ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความกังวลใจที่มีต่อโครงการ”

ในเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 95.00 รองลงมามีส่วนร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 4.50 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 0.50 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อย ปานกลาง และมากที่สุด ตามลำดับ

นอกเขตควบคุมมลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วม ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ

จำนวน 400 คน

ร่วมติดตามและ ประเมินผล กระทบ	การมีส่วนร่วม											
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม
15.ท่านเคยได้รับทราบผลการศึกษาหลังจากที่ดำเนินก า ร ศึ ก ษ า ผลกระทบเรียบร้อยแล้ว	-	0.50 (1)	-	2.50 (3)	2.50 (5)	95.50 (191)	-	-	-	-	-	100.00 (200)
16.ท่านเคยมีส่วนร่วมปฏิบัติในกิจกรรมตรวจสอบผลกระทบ (เช่นร่วมเก็บตัวอย่างน้ำ/ตรวจดูการปฏิบัติงานในโรงงาน)	-	-	-	1.00 (2)	6.00 (12)	93.00 (186)	-	-	-	-	-	100.00 (200)
17.ท่านเคยรับทราบผลการติดตามตรวจสอบผลกระทบ (เช่นผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง)	-	-	-	1.00 (2)	2.50 (5)	96.50 (193)	-	-	-	-	-	100.00 (200)

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ (ต่อ)

จำนวน 400 คน

ร่วมติดตามและ ประเมินผล กระทบ	การมีส่วนร่วม										
	ในเขตควบคุมมลพิษ						นอกเขตควบคุมมลพิษ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคยมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยมีส่วนร่วม
18.ท่านเคยให้ความร่วมมือเป็นหรือ แ ต่ ง ตั้ ง คณะกรรมการใน การติดตามและ ประ เ มื น ผล โครงการตาม แผนงานที่กำหนด ไว้	-	0.50 (1)	-	-	4.50 (9)	95.00 (190)	-	-	-	-	100.00 (200)

2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ

ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบของกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม คือขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบระดับต่ำ ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏการมีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และ ระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

0.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 คะแนนสูงสุดเท่ากับ 8 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน (ดังตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
คะแนน	400	100.00
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 12 คะแนน)	400	100.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 12 – 15 คะแนน)	-	-
ระดับสูง (มากกว่า 15 คะแนนขึ้นไป)	-	-
$\bar{X} = 0.13$ S.D. = 0.74 Max = 8 Min = 0		

4.3.5 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในภาพรวม

ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มตัวอย่าง 400 ครั้วเรือน สามารถอธิบายผลการศึกษาได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00 และไม่ปรากฏการมีส่วนร่วมในการการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และ ระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.97 คะแนนสูงสุดเท่ากับ 37 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน (ดังตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในภาพรวม

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
คะแนน	400	100.00
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 54 คะแนน)	400	100.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 54 – 68 คะแนน)	-	-
ระดับสูง (มากกว่า 68 คะแนนขึ้นไป)	-	-
$\bar{X} = 0.17$ S.D. = 3.97 Max = 37 Min = 0		

4.4 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยกระตุ้นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว (One – way Analysis of Variance) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test)

4.4.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test)

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ เขตพื้นที่อาศัย การถือครองที่ดิน และการเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ดังแสดงในตาราง 4.21

เพศ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง ($\bar{X} = 1.23$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ($\bar{X} = 0.89$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

เขตพื้นที่อาศัย จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่อาศัยในเขตควบคุมมลพิษ ($\bar{X} = 2.00$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่อาศัยนอกเขตควบคุมมลพิษ ($\bar{X} = 0.15$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่อาศัยในเขตควบคุมมลพิษ และที่มีพื้นที่อาศัยนอกเขตควบคุมมลพิษ มีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (P-Value = 0.000)

การถือครองที่ดิน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าของที่ดิน ($\bar{X} = 1.10$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เช่าที่ดิน ($\bar{X} = 0.93$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าของที่ดิน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เช่าที่ดินมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ($\bar{X} = 3.44$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ($\bar{X} = 0.91$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (t-test)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N)	ค่าความน่าจะเป็น (P-Value)
เพศ				0.387
ชาย	0.89	2.89	188	
หญิง	1.23	4.70	212	
เขตพื้นที่อาศัย				0.000***
ในเขตควบคุมมลพิษ	2.00	5.42	200	
นอกเขตควบคุมมลพิษ	0.15	0.50	200	
การถือครองที่ดิน				0.742
เป็นเจ้าของที่ดิน	1.10	3.70	330	
เป็นผู้เช่าที่ดิน	0.93	5.00	70	
การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน				0.167
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน	0.91	3.36	375	
เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน	3.44	8.83	25	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.4.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติการผันแปรทางเดียว (One – way Analysis of Variance)

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่ม

ตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และสถานภาพทางสังคม โดยใช้สถิติการผันแปรทางเดียว (One – way Analysis of Variance) ผลการศึกษาดังแสดงในตาราง 4.22

อายุ จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี ($\bar{X} = 2.15$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ($\bar{X} = 1.11$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 1.07$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี ($\bar{X} = 0.68$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี/สูงกว่า ($\bar{X} = 1.87$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/ต่ำกว่า ($\bar{X} = 1.20$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X} = 0.87$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส. ($\bar{X} = 0.00$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

อาชีพ จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 10.00$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ($\bar{X} = 2.84$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ($\bar{X} = 1.04$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรรม/ประมง ($\bar{X} = 0.94$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท ($\bar{X} = 0.42$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (P-Value = 0.000)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 บาท ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.25$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า

8,000 บาท ($\bar{X} = 1.08$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,001 – 15,000 บาท ($\bar{X} = 0.87$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,000 - 12,000 บาท ($\bar{X} = 0.64$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P\text{-Value} = 0.005$)

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 45 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 1.49$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่ 10 – 45 ปี ($\bar{X} = 0.96$) และกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่ำกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 0.95$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่าอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

สถานภาพทางสังคม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยชุมชน อาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร) ($\bar{X} = 18.00$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.61$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ($\bar{X} = 1.70$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม ($\bar{X} = 0.73$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($P\text{-Value} = 0.000$)

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (One – way Analysis of Variance)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N)	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
อายุ				0.609
อายุต่ำกว่า 31 ปี	0.68	2.76	81	
31 – 45 ปี	1.11	4.71	200	
46 – 60 ปี	2.15	3.02	106	
อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป	1.07	4.45	13	
ระดับการศึกษา				0.524
ประถมศึกษา/ต่ำกว่า	1.20	4.21	232	
มัธยมศึกษา/ปวช.	0.87	3.55	139	
อนุปริญญา/ปวส.	0.00	0.00	14	
ปริญญาตรี/สูงกว่า	1.87	5.20	15	
อาชีพ				0.000***
ไม่ประกอบอาชีพ	10.00	14.14	2	
เกษตรกร/ประมง	0.94	1.96	88	
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ พนักงานบริษัท	0.42	2.13	146	
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	1.04	4.26	113	
รับจ้างทั่วไป	2.84	7.25	51	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				0.005**
ต่ำกว่า 8,000 บาท	1.08	4.26	142	
8,000 - 12,000 บาท	0.64	2.69	153	
12,001 – 15,000 บาท	0.87	3.86	69	
15,000 บาท ขึ้นไป	3.25	6.23	36	

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม (One – way Analysis of Variance) (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N)	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่				0.543
ต่ำกว่า 10 ปี	0.95	4.86	75	
10 – 45 ปี	0.96	3.75	239	
มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	1.49	3.63	86	
สถานภาพทางสังคม				0.000***
ไม่มีสถานภาพทางสังคม	0.73	3.49	349	
คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน	4.61	6.61	18	
อาสาสมัครสาธารณะสุข (อสม.)	1.70	2.86	31	
อื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย				
ชุมชน อาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร)	18.00	12.72	2	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.4.3 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (t-test)

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครั้วเรือน จำแนกตามปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ได้รับ

ผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยใช้สถิติการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ดังแสดงในตาราง 4.23

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 18.00$) มีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในระดับปานต่ำ ($\bar{X} = 0.98$) และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานสูง เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 14.50$) มีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.00$) และไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับปานสูง เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 5.59$) มีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 0.01$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ

วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (P-Value = 0.000)

ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (t-test)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม				0.310
ระดับต่ำ	0.98	3.72	398	
ระดับปานกลาง	18.00	12.73	2	
ระดับสูง	-	-	-	
ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการ พัฒนาอุตสาหกรรม				0.523
ระดับต่ำ	1.00	3.71	398	
ระดับปานกลาง	14.50	20.51	2	
ระดับสูง	-	-	-	
การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม				0.000***
เคย	5.59	7.58	76	
ไม่เคย	0.01	0.12	324	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.4.4 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้นกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้พบความแตกต่างของ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้นบางปัจจัยที่มีความแตกต่างกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffé ทดสอบความแตกต่างของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้นกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มตัวอย่าง 400 ครั้วเรือน โดยอธิบายผลการศึกษาดังนี้

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความแตกต่างกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คืออาชีพ มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบทางสถิติปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนอาชีพ แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ประกอบอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรรม/ประมง กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอาชีพกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มตัวอย่าง	ระดับคะแนนอาชีพ				
	ไม่ประกอบอาชีพ	เกษตรกรรม/ประมง	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	อาชีพรับจ้างทั่วไป
ระดับคะแนนอาชีพ	-	-	-	-	-
ไม่ประกอบอาชีพ	-	-	-	-	-
เกษตรกรรม/ประมง	-9.06*	-	-	-	-
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท	-9.58*	-0.52	-	-	-
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	-8.96*	-0.10	-0.62	-	-
อาชีพรับจ้างทั่วไป	-7.16	1.90	2.42*	1.80	-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความแตกต่างกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบทางสถิติปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 8,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 8,000 – 12,000 บาท กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 12,001 – 15,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป ดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มตัวอย่าง	ระดับคะแนนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 8,000 บาท	ระหว่าง 8,000 – 12,000 บาท	ระหว่าง 12,001 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป
ระดับคะแนนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	-	-	-	-
ต่ำกว่า 8,000 บาท	-	-	-	-
ระหว่าง 8,000 – 12,000 บาท	-0.44	-	-	-
ระหว่าง 12,001 – 15,000 บาท	-0.21	0.23	-	-
มากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป	2.17*	2.16*	2.38*	-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยกระตุ้นที่มีความแตกต่างกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ สถานภาพทางสังคม มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบทางสถิติปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยชุมชน อาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร) ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพทางสังคมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มตัวอย่าง	ระดับคะแนนสถานภาพทางสังคม			
	ไม่มี สถานภาพ ทางสังคม	คณะกรรมการ ชุมชน/ หมู่บ้าน	อาสาสมัคร สาธารณะสุข (อสม.)	อื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่ บรรเทา สาธารณะ ภัยชุมชน ฯ
ระดับคะแนนสถานภาพทางสังคม	-	-	-	-
ไม่มีสถานภาพทางสังคม	-	-	-	-
คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน	3.88*	-	-	-
อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	0.98	-2.90	-	-
อื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่บรรเทา สาธารณะภัยชุมชน อาสาป้องกัน ภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร)	17.27*	13.39*	16.29*	-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.5 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้วยการวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ประชาชนต้องการให้มีวิธีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น เพราะการติดประกาศเป็นช่องทางที่ค่อนข้างมีคนให้ความสนใจอ่าน
- 2) ต้องการให้มีช่องทางการกระจายข่าวให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น การกระจายข่าวผ่านผู้นำชุมชนอาจยังไม่ทั่วถึง ทำให้ได้รับข่าวสารเพียงแค่นางกลุ่มเท่านั้น

- 3) การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสิ่งที่ได้อยู่แล้วแต่ควรมีการทำอย่างต่อเนื่อง ในขั้นตอนอื่นๆด้วย เช่น การร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา การร่วมปฏิบัติ เป็นต้น
- 4) ต้องการให้นำเสนอข้อมูลผลกระทบจากโครงการทั้งทางด้านบวกและด้านลบควบคู่กันไปตามข้อเท็จจริง
- 5) ต้องการให้เจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ในการยื่นข้อเพื่อเข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน
- 6) ต้องการให้จัดอบรมความรู้เรื่องกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น
- 7) ต้องการให้รูปแบบการมีส่วนร่วมกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ครอบคลุมและมีความต่อเนื่องกันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกๆครั้งที่จัดประชุมในแต่ละโครงการ
- 8) ต้องการให้ใช้วิธีการเข้ามาพูดคุยหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth- Interview) ตามครัวเรือนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักให้มากขึ้น
- 9) ข้อจำกัดด้านพื้นที่รองรับในการจัดประชุมในแต่ละครั้ง ไม่เพียงพอต่อจำนวนคนที่เข้าร่วม

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา จังหวัดระยองผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยใน 2 พื้นที่ คือพื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่งตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และพื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษ ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง ตำบลตะพง อำเภอเมือง ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนาจังหวัดระยองสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 อภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน

5.1.1 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับสูง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ การที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.0 ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีเพียง ร้อยละ 19.00 (ตารางที่ 4.7) โดยเหตุผลสำคัญคือส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.0 ระบุว่า ไม่มีเวลา รองลงมาระบุว่า คิดว่าตนเองไม่มีบทบาทให้เกิดอะไร ร้อยละ 8.30(ตารางที่ 4.8)

นอกจากนี้เหตุผลที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่เข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.00 ไม่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.10)

อย่างไรก็ตามจากการทดสอบการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเรื่อง **เขตพื้นที่อาศัย** จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่อาศัยในเขตควบคุมมลพิษ ($\bar{X} = 2.00$) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่อาศัยนอกเขตควบคุมมลพิษ ($\bar{X} = 0.15$) เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่อาศัยในเขตควบคุมมลพิษ และที่มีพื้นที่อาศัยนอกเขตควบคุมมลพิษ มีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (P-Value = 0.000) (ตารางที่ 4.22)

5.1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์สถิติโดย t-test ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและหญิงมีจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในสัดส่วนที่ใกล้เคียง คือ เพศชาย ร้อยละ 47.00 และเพศหญิง ร้อยละ 53.00 และเพศชายมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 0.89$ ส่วนเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 1.23$ ซึ่งไม่แตกต่างกันมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชายและเพศหญิงมีโอกาสในการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยเท่าเทียมตามความสนใจของแต่ละบุคคลและการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ โดยในการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นจะเปิดโอกาสให้ผู้ใดก็ตามจะได้รับผลกระทบร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อกังวลใจที่มีต่อโครงการซึ่งไม่ว่าจะเป็นเพศใดหากเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการหรือมีข้อกังวลใจว่าจะได้รับผลกระทบต่อโครงการ ก็สามารถเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้เท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงเป็นผลทำให้เพศที่แตกต่างกัน

กันไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 2 อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาโดยการวิเคราะห์สถิติ One – way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ไม่มีข้อจำกัดในด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยผู้ที่มีข้อกังวลใจและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการนั้นๆ จะสามารถเข้าร่วมเพื่อรับฟังและเสนอแนะข้อคิดเห็นประกอบการทำรายงาน เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเองได้ ดังจะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน คือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี $\bar{X} = 2.15$ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี $\bar{X} = 1.11$ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป $\bar{X} = 1.07$ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี $\bar{X} = 0.68$ ดังนั้นจึงเป็นผลทำให้ อายุที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาโดยการวิเคราะห์สถิติ One – way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ไม่ได้มีข้อจำกัดในเรื่องของความรู้ แต่เป็นเรื่องความกังวลใจต่อผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก อาจให้ความสนใจเข้าร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพราะถือว่ามีผลกระทบต่อตนเองโดยตรงจึงทำให้คะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันมาก ดังนั้นระดับการศึกษาจึงไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 4 พื้นที่อาศัยที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาการวิเคราะห์โดยสถิติ t-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นที่อาศัยต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.000 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตควบคุมมลพิษมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.00$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่นอกเขตควบคุมมลพิษ ($\bar{X} = 0.15$) อาจเป็นเพราะพื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมีที่มาจากการการกำหนดตามมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดว่าในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อมให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้ (กุลชา จรุงกิจอนันต์, 2552) โดยส่วนหนึ่งในแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ.2550-2555 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนให้ติดตามตรวจสอบ และเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด และกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้ชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดอย่างต่อเนื่อง สร้างระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมโดยให้ประชาชนและองค์กรเอกชนเข้าร่วมดำเนินการภายใต้กลไกพหุภาคีเพื่อความสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาและกำหนดการพัฒนาพื้นที่ (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550: 78-79, 82)

ดังนั้นจึงทำให้พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมีความตื่นตัวกับกระบวนการการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าพื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษและส่งผลให้พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมีการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่านอกเขตควบคุมมลพิษ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของวลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533: 63) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล พบว่าพื้นที่อาศัยที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีแหล่งที่พักอาศัยในหมู่ที่ 2 ตำบลขุนทะเลมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเลมากกว่ากลุ่มอื่นๆที่ค่าเฉลี่ย 10.16 และรองลงมาคือกลุ่มที่พักอาศัยใน

หมู่ที่ 1 ตำบลขุนทะเล หมู่ที่ 6 ตำบลวัดประดู่ หมู่ที่ 3 ตำบลขุนทะเล และหมู่ที่ 3 ตำบลมะขามเตี้ย ที่ค่าเฉลี่ย 7.88 7.78 7.16 และ 5.74 ตามลำดับ

5.1.3 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 อาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ One – way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านเวลา คืออาชีพที่มีการทำงานเป็นเวลาที่กำหนดประจำ เช่น รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท ($\bar{X} = 0.42$) และเกษตรกร/ประมง ($\bar{X} = 0.94$) อาจไม่ค่อยมีเวลาว่างหรือมีเวลาว่างที่ตรงกับการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจึงมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า อาชีพที่ไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลา เช่น อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ($\bar{X} = 1.04$) อาชีพรับจ้างทั่วไป ($\bar{X} = 2.84$) และไม่ประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 10.00$) ซึ่งจะมีโอกาสในการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นได้มากกว่า โดยสังเกตได้จากคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังทฤษฎีของเบรน อี อัดัม (Brian E. Adam, 2007) กล่าวว่าปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนหนึ่งมาจากข้อจำกัดด้านเวลาเพราะการเข้าร่วมในการรับฟังความคิดเห็นนั้นประชาชนจะต้องเสียสละเวลาของตนในการเข้าร่วมในกรณีที่ประชาชนมีข้อจำกัดด้านเวลากับการประกอบอาชีพก็อาจส่งผลให้เป็นข้อจำกัดในการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย

นอกจากนี้ โกวิท พวงงาม (2553: 80-82) ได้กล่าวสรุปปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ข้อหนึ่งว่าประชาชนมีภาระด้านการประกอบอาชีพ จึงทำให้ประชาชนไม่สนใจ และไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ดังนั้นอาชีพจึงมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพิชาลิ้มปกาญจนวนันต์ (2550: 128) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่าอาชีพที่

แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ร้อยละ 3.34 รองลงมาคือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 2.84 บริษัทเอกชน ร้อยละ 2.71 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 2.39 ตามลำดับและผลการศึกษาของวิไลพร จันทร์สุวรรณ (2544: 136) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมสร้างตนเองในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในนิคมสร้างตนเองท้ายเหมือง จังหวัดพังงา พบว่า อาชีพของสมาชิกนิคมสร้างตนเองท้ายเหมือง จังหวัดพังงา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา และติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของกวีณา จงจิตินันท์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 รายได้เฉลี่ยที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ One – way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ย 15,000 บาท ($\bar{X} = 3.25$) ขึ้นไปมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 8,000 บาท ($\bar{X} = 1.08$) และกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ย 12,001 – 15,000 บาท ($\bar{X} = 0.87$) และกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ย 8,000 - 12,000 บาท ($\bar{X} = 0.64$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านรายได้มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

คังทฤษฎีของเบร็น อี อัดัม (Brian E. Adam, 2007) กล่าวว่าปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนหนึ่งมาจากข้อจำกัดด้านเงิน เพราะในการเข้าร่วมการประชุมแต่ละครั้งนั้นประชาชนจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเข้าร่วมประชุม และโกวิท พวงงาม (2553: 80-82) ได้กล่าวสรุปปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ข้อหนึ่งว่าการขาดทุนทรัพย์ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม จากคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงจะมีคะแนนการมีส่วนร่วมสูง เพราะมีปัจจัยด้านทุนทรัพย์ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำแต่มี

คะแนนการมีส่วนร่วมสูง สามารถอธิบายได้โดยแนวคิดของโกวิท พวงงาม (2553: 80-82) ได้กล่าวสรุปปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่ามีการครอบงำของผู้นำและการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวทำให้ความยากจนตกอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์ได้

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำอาจเข้าร่วมในลักษณะการครอบงำภายใต้ระบบอุปถัมภ์ก็เป็นได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพิชาลิภ์กาญจน์วัฒน์ (2550: 130) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 8,000 บาท มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 3.33 รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยระหว่าง 8,001-13,000 บาท ร้อยละ 3.11 รายได้เฉลี่ยระหว่าง 13,001-18,000 บาท ร้อยละ 2.83 รายได้เฉลี่ยระหว่าง 18,001-23,000 บาท ร้อยละ 2.72 และ 30,000 ขึ้นไป ร้อยละ 2.23 ตามลำดับและจรรยา ชุมรักษา (2550: 135) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานและการมีส่วนร่วมในงานบริหารของบุคลากรเทศบาลนครปฐม ผลการศึกษาพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในงานบริหารของบุคลากรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ย 20,001 ขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 3.42 รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยระหว่าง 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 3.30 มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 10,001 - 15,000 ร้อยละ 2.90 และน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 2.75 ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 3 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ One – way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าร่วมในการรับฟังความคิดเห็นส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มีผลกระทบคืออาศัยอยู่ในรัศมีที่อาจเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ดังนั้นระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่มากหรือน้อยนั้นอาจไม่มีผลต่อการเข้าร่วมมากกว่าพื้นที่ที่อยู่ในรัศมีที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ

สมมติฐานข้อที่ 4 การถือครองที่ดินที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ t-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการถือครองที่ดินที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเป็นผู้เช่าที่ดินจะเช่าอยู่เป็นระยะเวลานานดังนั้นการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่จึงเป็นที่ให้ความสำคัญจากประชาชนผู้เช่าที่ดินเทียบเท่ากับผู้เป็นเจ้าของที่ดิน ดังนั้นการถือครองที่ดินในพื้นที่จึงไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 5 สถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ One – way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมจะมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการรวมกลุ่มได้มีการพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้เข้าร่วมอบรมและได้รับความรู้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคมดังนั้นจึงทำให้กลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคมดังทฤษฎีของเบรน อี อัดัม (Brian E. Adam, 2007) กล่าวว่าปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนข้อหนึ่งไว้ว่าการที่ประชาชนจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชน คือ การขาดสถานภาพทางสังคม

ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของชัยวัฒน์ กาวิวัน (2544: 88) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า กรณีศึกษา: ป่าสงวนแห่งชาติแม่ลาน-แม่กาง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งทางสังคมมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งทางสังคมและไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และพนิดา วิมานรัตน์ (2543: 77) ที่พบว่ากลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกองค์การ

บริหารส่วนตำบล โดยการเลือกตั้งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดมากกว่ากลุ่มที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สมมติฐานข้อที่ 6 การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ t-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ วิลเลียม ดับบลิว รีเดอร์ (William W. Reeder, 1974: 49-60) (อ้างใน โกวิท พวงงาม, 2553: 75-79) ได้อธิบายถึงปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์ในปัจจัยที่ดึงดูดให้เกิดการกระทำข้อหนึ่งคือข้อผูกพัน (Commitments) เมื่อมีการรวมกลุ่มกิจกรรมพิเศษขึ้นในสังคม ก็จะมีข้อผูกพันที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องทำตามสัญญาหรือข้อผูกพันตามที่กลุ่มได้ตั้งขึ้น โรเจอร์ (Roger อ้างใน อำภรณ์ ช่างเกวียน, 2540: 34) กล่าวว่าปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว (Personal Characteristic) ประชาชนที่มีสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วม มีสำนึกต่อความสามารถและภูมิปัญญาในการจัดการปัญหาซึ่งเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่มองค์กรเครือข่ายและประชาสังคมจะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรม

ตามแนวคิดที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มจะมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ทว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 93.70 และเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 6.30 และวัตถุประสงค์ของกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5.1.4 ปัจจัยกระตุ้นของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ t-test พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากทฤษฎีของเบรน อี อัดัม(Brian E. Adam, 2007)กล่าวว่าปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนข้อหนึ่งคือขาดการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมจากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 80.50 และมีคะแนนในการรับรู้ข่าวสารในระดับต่ำ และตามแนวคิดของ โรเจอร์ (Roger อ้างใน อำนวย ช่างเวียน, 2540: 34) กล่าวว่าปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมใหม่ๆในชุมชนหรือยอมรับสิ่งใหม่ๆการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารใน 2 ลักษณะคือ 1) ช่องทางสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) เป็นวิถีทางในการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และสื่อประเภทอื่นๆเช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ แพร่กระจายข่าวสาร และสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้ 2) ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารมีแหล่งที่มาส่วนใหญ่จาก ผู้นำชุมชนมากที่สุด ซึ่งการสื่อสารจากผู้นำชุมชนมีลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) อาจทำให้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากและนำมาซึ่งการมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นก็เป็นได้ หากผู้นำชุมชนนั้นไม่มีความเป็นกลางในการถ่ายทอดข่าวสารก็นำมาสู่การโน้มน้าวทัศนคติและมีผลต่อการเข้าร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังนั้นจึงทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 2 ประสพการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ t-test พบว่า ประสพการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ไม่นัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.00 ไม่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม และมีคะแนนในการได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับต่ำ ประชาชนอาจยังไม่มีความเข้าใจเพียงพอว่าการควบคุมและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถทำได้ตั้งแต่เริ่มต้นผ่านการทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะเป็นการร่วมป้องกันผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต จึงทำให้ประสพการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 3 การมีประสพการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยสถิติ t-test พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการมีประสพการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ประชาชนเคยเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบมาแล้ว ได้รับความรู้และทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม รวมทั้งได้ตระหนักถึงสิทธิในการปกป้องผลประโยชน์ ในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของชุมชนตน

World Health Organization (อ้างใน ไชยชนะ สุทธิวรชัย, 2535: 19-20) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ประการหนึ่งคือ การมองเห็นว่าตนจะได้

ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่คนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดสิ่งจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพิชาลิ้มปกาญจน์วัฒน์ (2550: 131) ที่ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่าประสบการณ์เข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์เข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์เข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนา ร้อยละ 2.78 และ 2.77 ตามลำดับและผลการศึกษาของปฐม-พร งามขำ (2555: 164) ที่ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: โรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยที่ ร้อยละ 12.03 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยที่ ร้อยละ 7.00

5.2 อภิปรายผลการวิจัยในภาพรวม

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา จังหวัดระยอง ในครั้งนี้พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ สามารถอภิปรายผลในภาพรวมได้ดังนี้

5.2.1 ปัญหาและอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

เบรน อี อัดัม (Brian E. Adam, 2007) กล่าวว่าปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าการที่ประชาชนจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนขึ้นอยู่กับ 5 ประเด็นดังนี้

1. การขาดสถานภาพทางสังคม
2. ขาดการเปรียบเทียบผลกระทบของตนเองกับผลกระทบของชุมชน
3. ถูกจำกัดทางด้านเวลาและเงิน
4. ขาดการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วม
5. ไม่มั่นใจว่าตนมีความสามารถพอที่จะทำการมีส่วนร่วมสำเร็จได้

จากทฤษฎีของ เบรน อี อัดัม(Brian E. Adam, 2007) ที่กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสามารถนำมาอธิบายผลการวิจัย ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ ได้ดังนี้

ประเด็นการขาดสถานภาพทางสังคม จากผลการวิจัยในครั้งนี้นี้พบว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมจะมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม และจำนวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพทางสังคม ในเขตควบคุมมลพิษฯ ร้อยละ 86.00และนอกเขตควบคุมมลพิษฯร้อยละ 88.50 จึงส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ

ประเด็นข้อจำกัดด้านเวลาและเงินจากผลการวิจัยในครั้งนี้นี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 81.00โดยเหตุผลที่ไม่เคยเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ ไม่มีเวลา ร้อยละ 66.00 และจากปัจจัยด้านอาชีพที่แสดงให้เห็นว่า อาชีพที่มีข้อจำกัดด้านเวลา เช่น อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทมีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ร้อยละ0.42 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง (15,000 บาทขึ้นไป) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่ำรองลงมา ทั้งนี้ เบรน อี อัดัมได้กล่าวว่าการเข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้งนั้นประชาชนจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเข้าร่วมอันจะส่งผลต่อผู้ที่มิรายได้ต่ำ

ประเด็นการขาดการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมเงิน จากผลการวิจัยในครั้งนี้นี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.50 และไม่เคยรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ80.50จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจึงเป็นสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่น้อยตามไปด้วย

ประเด็นการไม่มั่นใจว่าตนมีความสามารถที่จะทำการมีส่วนร่วมสำเร็จได้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้นี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 81.00 ร้อยละ8.30ให้เหตุผลที่ไม่เคยเข้าร่วมในกระบวนการ

การฉีวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมว่า คิดว่าตนเองไม่มีบทบาทให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่ไม่เข้าร่วมส่วนหนึ่งมีปัญหาในการไม่มั่นใจว่าตนมีความสามารถพอที่จะทำการมีส่วนร่วมสำเร็จได้ จึงเป็นสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่น้อยตามไปด้วย

5.2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

จุฬารัตน์หมพันธุ์ (2555: 133) ได้อธิบายถึงระดับการมีส่วนร่วมไว้ว่าการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมนั้นในแต่ละระดับมีนัยของการกระจายอำนาจของภาครัฐที่มีต่อภาคประชาชนบทบาทของประชาชนจะเพิ่มขึ้นตามระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นนอกจากนี้การที่ประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นได้นั้นจะต้องมีการมีส่วนร่วมในระดับล่างอย่างเหมาะสมก่อนเนื่องจากหากประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วประชาชนย่อมไม่สามารถคิดวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมในการแสดงความคิดเห็นการร่วมปรึกษาหารือการร่วมตัดสินใจติดตามและตรวจสอบ (Bureekul, 2009) ตลอดจนการปฏิบัติตามนโยบายหรือดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

รูปภาพที่ 5.1ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา: ดัดแปลงจาก Arnstein (1969), Burikul (2009), Petts (1999) และ Sinclair & Diduck (1995)
วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อมปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2555

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.00 และกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบของการเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แบบการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นมากที่สุด ร้อยละ 51.30 รองลงมาเป็น การตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 37.00 เวทีประชาชน ร้อยละ 5.90 การสนทนากลุ่ม ร้อยละ 4.20 และอื่นๆ เช่น พาไปดูโรงงานในต่างประเทศ ร้อยละ 1.70 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าในผลการศึกษาในครั้งนี้ปรากฏรูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมในรูปแบบประชุมรับฟังความคิดเห็น การตอบแบบสอบถาม โดยใช้การมองผ่านทฤษฎีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของจุฬารัตน์ชัมพันธ์ (2555: 133) ก็จะสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้ว่ากลุ่มตัวอย่าง เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่นอกจากจะมีจำนวนที่น้อย คือ ร้อยละ 19.00 และรูปแบบการมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมยังมีนัยของการกระจายอำนาจต่อประชาชนที่อยู่ในระดับระดับต่ำ เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการและแสดงข้อคิดเห็นข้อกังวลใจที่มีต่อโครงการ แต่ในระดับที่สูงขึ้นไปของการมีส่วนร่วม เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ รวมไปถึงร่วมในการตัดสินใจ ยังไม่ปรากฏชัดเจน จึงส่งผลให้จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมปฏิบัติงานร่วมติดตามและประเมินผลกระทบพบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในระดับต่ำอย่างเหมาะสมก็เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากหากประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วประชาชนย่อมไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมในการแสดงความคิดเห็นการร่วมปรึกษาหารือการร่วมตัดสินใจติดตามและตรวจสอบตลอดจนการปฏิบัติตามนโยบายหรือดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ (Bureekul, 2009) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพียง ร้อยละ 19.50 และมีคะแนนการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ ร้อยละ 97.40 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางผู้นำชุมชนมากที่สุด จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การทำการประชาสัมพันธ์ เป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดโอกาสให้ประชาชน

เข้ามามีส่วนร่วม และเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการที่ประชาชนจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การเข้าร่วมในขั้นตอนอื่นๆ ดังนั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เพียงพออาจส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา จังหวัดระยอง ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยใน 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และพื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษ ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง ตำบลตะพง อำเภอเมือง ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยและเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการวิจัยไม่น้อยกว่า 1 ปี ใน 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยองและพื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษ ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง ตำบลตะพง อำเภอเมือง ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ครัวเรือน

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดนั้นมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science) โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาเขตพื้นที่อาศัย ปัจจัยเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดิน สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ปัจจัยกระตุ้นได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนา

อุตสาหกรรม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ความถี่ (Frequency) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรที่แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยใช้สถิติ t-test ส่วนตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้สถิติการผันแปรทางเดียว (One – way Analysis of Variance: One – way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้สถิติตามวิธีของ Scheffé

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.50 มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 50.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า ร้อยละ 52.50 มีเขตพื้นที่อาศัยอยู่ในเขตควบคุมมลพิษ ร้อยละ 50.00

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.50 มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 50.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า ร้อยละ 63.50 และมีเขตพื้นที่อาศัยอยู่นอกเขตควบคุมมลพิษ ร้อยละ 50.00

ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท ร้อยละ 37.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 8,000 – 12,000 บาท ร้อยละ 37.50 อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 10 -45 ปี ร้อยละ 60.50 มีการถือครองที่ดินในลักษณะเป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 81.50 ไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 86.00 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 98.00

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท ร้อยละ 35.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 8,000 บาท ร้อยละ 40.50 อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 10 -45 ปี ร้อยละ 59.00 มีการถือครองที่ดินในลักษณะเป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 83.50 ไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 88.50 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 89.50

ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 80.50 โดยกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 97.40 ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2 ครั้ง/3 เดือน ผ่านทางผู้นำชุมชน ร้อยละ 36.40 และกลุ่มตัวอย่างต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการจากแหล่งข่าวสารทางผู้นำชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 73.50

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2 ครั้ง/ปี ผ่านทางผู้นำชุมชน ร้อยละ 52.20 และกลุ่มตัวอย่างต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการจากแหล่งข่าวสารทางผู้นำชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 80.50

การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 81.00 เหตุผลที่ไม่เคยเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ ไม่มีเวลา ร้อยละ 66.00 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.00 มีรูปแบบของการเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แบบการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นมากที่สุด ร้อยละ 51.30

ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ร้อยละ 66.00

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละประเภทของผลกระทบ ในระดับความรุนแรงมากที่สุด คือ มลภาวะทางกลิ่น

ร้อยละ 6.20 และ กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับมากที่สุด คือ อื่นๆ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว การจลาจลติดขัด ร้อยละ 93.80

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละประเภทของผลกระทบ ไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างในระดับความรุนแรงมากที่สุด แต่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับความรุนแรงมาก คือ มลภาวะทางกลิ่น ร้อยละ 1.80 และกลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ มลภาวะทางน้ำ (เช่น น้ำเน่าเสีย การปนเปื้อนสารพิษในน้ำ) ของเสียอันตราย (เช่น กากสารเคมี สารไวไฟ สารกัดกร่อน สารวัตถุระเบิด สารพิษ สารกัมมันตรังสี) และอื่นๆ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว การจลาจลติดขัด ในระดับที่เท่ากันคือ ร้อยละ 100.00

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 99.80

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยพื้นที่อาศัย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยอาชีพ และสถานภาพทางสังคม มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005

ผลผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยการมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้วยการวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ประชาชนต้องการให้มีวิธีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น เพราะการติดประกาศเป็นช่องทางที่ค่อนข้างมีคนให้ความสนใจอ่าน
- 2) ต้องการให้มีช่องทางการกระจายข่าวให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น การกระจายข่าวผ่านผู้นำชุมชนอาจยังไม่ทั่วถึง ทำให้ได้รับข่าวสารเพียงแค่นางกลุ่มเท่านั้น
- 3) การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสิ่งที่อยู่แล้วแต่ควรมีการทำอย่างต่อเนื่อง ในขั้นตอนอื่นๆด้วย เช่น การร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา การร่วมปฏิบัติ เป็นต้น
- 4) ต้องการให้นำเสนอข้อมูลผลกระทบจากโครงการทั้งทางด้านบวกและด้านลบควบคู่กันไปตามข้อเท็จจริง
- 5) ต้องการให้เจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ในการยื่นข้อเพื่อเข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน
- 6) ต้องการให้จัดอบรมความรู้เรื่องกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น
- 7) ต้องการให้รูปแบบการมีส่วนร่วมกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ครอบคลุมและมีความต่อเนื่องกันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกๆครั้งที่จัดประชุมในแต่ละโครงการ

8) ต้องการให้ใช้วิธีการเข้ามาพูดคุยหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept- Interview) ตามครัวเรือนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักให้มากขึ้น

9) ข้อจำกัดด้านพื้นที่รองรับในการจัดประชุมในแต่ละครั้ง ไม่เพียงพอต่อจำนวนคนที่ จะเข้าร่วม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟัง ความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้วยการวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด จากแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์

1.) ควรเพิ่มช่องทางในการกระจายข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการที่มีการ จัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมให้มีความหลากหลายและสามารถเข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันการผูกขาด ของการกระจายข่าวสารไปที่ผู้นำชุมชนแต่เพียงอย่างเดียว อันจะนำมาซึ่งการชี้นำทัศนคติของ ประชาชนได้ โดยผู้รับผิดชอบควรเป็นเจ้าของโครงการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บริษัทที่ปรึกษา เป็น ต้นและช่องทางประชาสัมพันธ์ต้องมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของคนใน ชุมชน เช่น รถกระจายเสียง ป้ายโฆษณา จดหมายส่งถึงบ้าน เป็นต้น

2.) เจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษาควรระบุเนื้อหารายละเอียดของการจัด ประชุมรับฟังความคิดเห็นให้ชัดเจนว่าลำดับขั้นตอนเป็นอย่างไร

3.) ควรปรับสื่อประชาสัมพันธ์ให้มีความสนใจผู้เข้าร่วมมากขึ้น เช่น การใช้สีที่ สวยงาม โดดเด่น เป็นต้น

ด้านความมั่นใจต่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

1.) การนำเสนอข้อมูลโครงการ ควรให้ข้อมูลของผลกระทบทั้งทางด้านบวกและลบ เพื่อประชาชนจะได้มีโอกาสนำไปใช้พิจารณา ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น

2.) เพื่อความมั่นใจของประชาชนต่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษาควรชี้แจง วัตถุประสงค์ในการ เชิญชื่อเข้าร่วมการประชุมให้ชัดเจน

3) ส่งเสริมองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเข้าร่วมดำเนินงานกับภาคเอกชนและสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีเกิดความไว้วางใจของประชาชนในกระบวนการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4) การสร้างภาคีเครือข่ายจากที่คัดเลือกประชาชนเพื่อเข้าร่วมปฏิบัติการในการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น เช่น ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับ จะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลง

ด้านการส่งเสริมความรู้

1.) ควรมีการส่งเสริมความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น เช่น ควรจัดประชุมการให้ความรู้ชี้แจงเกี่ยวกับรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยงานราชการ หน่วยงานท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาและอาจเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อจะได้ทราบสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งรูปแบบขั้นตอนของการจัดทำกรวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เข้าใจตรงกันอันจะนำมาซึ่งร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2.) ควรมีการส่งเสริมความรู้ในเรื่องบรรษัทภิบาล หรือ Cooperation Social Responsibility (CSR) ให้ประชาชนได้เข้าใจถึงกระบวนการวัตถุประสงค์ของการทำ CSR ควบคู่ไปกับการรู้ในเรื่องกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ด้านรูปแบบหรือวิธีการที่เหมาะสมในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

1.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึงองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการทบทวนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้มีความชัดเจนในรายละเอียด เช่น วิธีการคัดกรองผู้มีส่วนได้เสีย ควรให้ความสำคัญกับการคัดกรอง (screening) และการทำขอบเขตการศึกษา (scooping) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักให้ชัดเจน

2.) ควรมีเทคนิคและวิธีการของการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักมากขึ้น เช่นวิธีการเข้ามาพูดคุยหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth- Interview) ตามครัวเรือนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

3.) ควรจัดพื้นที่รองรับในการจัดประชุมในแต่ละครั้งให้เพียงพอต่อจำนวนคนที่จะเข้าร่วมประชุมและสะดวกต่อการเดินทางของประชาชนมากที่สุด

4) เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการจัดจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับลักษณะวิถีชีวิตของประชาชน เช่น เป็นวันและเวลาที่ไม่ตรงกับการทำงานประจำของประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพที่ข้อจำกัดทางด้านเวลาได้เข้าร่วมอย่างทั่วถึง

5) ประชาชนอยากให้ใช้วิธีการเข้ามาพูดคุยหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตามครัวเรือนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดทิศทางและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ศึกษาวิธีการส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจ และวิธีการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

3) ศึกษาการกำหนดทิศทางและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่จะกำหนดเป็นกฎหมาย จากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และผู้เชี่ยวชาญต่างๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง

COMMUNITY PARTICIPATION IN PUBLIC HEARING IN ENVIRONMENTAL
IMPACT ASSESSMENT: CASE STUDY RAYONG PROVINCE

สุพรรณิการ์ กล่อมเกลี้ยง 5437770 SHEV/M

ศค.ม. (สิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วิลาสินี อโนมะศิริ, วท.ค. (เทคโนโลยีการบริหาร
สิ่งแวดล้อม), ชุตินา แสงเงิน, ศษ.ค. (สิ่งแวดล้อมศึกษา), วณิชพล มหาอาษา, ปร.ค.
(ประชากรศาสตร์)

บทสรุปแบบสมบูรณ์

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปี 2524 จังหวัดระยองเป็นหนึ่งในสามจังหวัดเป้าหมายของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program) ระยะที่ 1พ.ศ. 2524-2537 ที่หนดให้พื้นที่มาบตาพุดจังหวัดระยองเป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักโดยมีกลยุทธ์การพัฒนาคือการพัฒนาเรือควบคู่ไปกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมพัฒนาชุมชนใหม่และการควบคุมสภาพแวดล้อมจังหวัดระยองจึงมีความพร้อมทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคท่าเรือที่อยู่อาศัยและมีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆจำนวนมาก(มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2550)

ปัจจุบันจังหวัดระยองมีนิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรมและสวนอุตสาหกรรม 19 แห่ง พื้นที่รวมประมาณ 40,000 ไร่ จังหวัดระยองมีโรงงานอุตสาหกรรม ณ เดือนธันวาคม 2554ทั้งสิ้น 1,910 แห่ง เงินลงทุน ประมาณล้านล้านบาท การจ้างงานไม่ต่ำกว่า 130,000 คน(สำนักงานจังหวัดระยอง,2556)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน มาตรา 67 วรรคสองได้กำหนดให้ “การดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว”(ราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 19 วันที่ 24 สิงหาคม 2550) และได้อ้างอิง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548(มูลนิธิ ปรีญา โท นักบริหาร รัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552:1)ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาระบบว่า “โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมตลอดทั้งเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการของรัฐอย่างกว้างขวาง”

การมีส่วนร่วมเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามีบทบาทสำคัญต่อการกระบวนการพัฒนาประเทศกล่าวคือการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการวิเคราะห์ปัญหาการแสดงความคิดเห็นการดำเนินการประสานความร่วมมือการติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใดอันเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐเพื่อให้เกิดการป้องกันแก้ไขและการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555: 131)

ในปัจจุบัน มีการกำหนดโครงการหรือกิจการที่จะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามประกาศดังนี้

- 1) กลุ่มโครงการที่จะต้องมีการจัดทำรายงานอีไอเอ (EIA) มีจำนวนทั้งหมด 34 ประเภทโครงการ
- 2) กลุ่มโครงการที่จะต้องมีการจัดทำรายงานอีเอชไอเอ (EHIA) มีจำนวน 11 ประเภทโครงการ

นอกจากนี้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับสถาบันนโยบายศึกษา (2539) ได้ให้ความหมายการประเมินผลกระทบทางสังคมไว้ในคู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม ว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA) เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาผลกระทบ ของโครงการที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนและสังคม SIA จะคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ เพื่อประกอบการพิจารณาทางเลือกโครงการและปรับเปลี่ยนโครงการให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนและสังคมในพื้นที่และให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม รวมถึงลดผลกระทบทางลบแก่ชุมชนและสังคมให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ตัดสินใจโครงการพิจารณาผลกระทบที่ว่าจะเกิดขึ้นจะเป็นที่ยอมรับได้นั้น คำนึงกับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากโครงการหรือไม่ ดังนั้นการทำการงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งในบริบทของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ผลกระทบทางสุขภาพ และการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม จะต้องดำเนินการภายใต้สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดำเนินการภายใต้แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากข้อมูลจำนวนรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการชำนาญการ ของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ 1 มกราคม 2550–30 พฤศจิกายน 2552 ครอบคลุม 6 ตำบล ใน 3 อำเภอ ได้แก่ ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ ตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง ตำบลมาบข่า อำเภอนิคมพัฒนา และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง และพื้นที่ต่อเนื่องจังหวัดระยอง พบว่าโครงการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ วันที่ 30 เมษายน 2552 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด และนอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะสามารถพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง
2. เพื่อทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี จังหวัดระยอง

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย (อรทัย ก๊กผล, 2552:16)

ระดับการมีส่วนร่วม จะสังเกตได้ว่าการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมนั้นในแต่ละระดับมีนัยของการกระจายอำนาจของภาครัฐที่มีต่อภาคประชาชน บทบาทของประชาชนจะเพิ่มขึ้นตามระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น นอกจากนี้ การที่ประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นได้นั้นจะต้องมีการมีส่วนร่วมในระดับล่างอย่างเหมาะสมก่อน เนื่องจากหากประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน สมบูรณ์แล้ว ประชาชนย่อมไม่สามารถคิด วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมในการแสดงความคิดเห็น การร่วมปรึกษาหารือ การร่วม ตัดสินใจ ติดตามและตรวจสอบ ตลอดจนการปฏิบัติตามนโยบาย หรือดำเนินโครงการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ (จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ 2555: 133)

ลำดับขั้นตอนการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ลำดับขั้นคือ

ขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของการจัดการให้มีส่วนร่วมเป็นเพียงการให้ความรู้แก่ประชาชนเท่านั้น

ขั้นกลาง กลุ่มคนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา แต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

ขั้นสุดท้าย เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการ อาร์นสไตน์ Arnstein (1995: 358-373)

จากนิยามของระดับการมีส่วนร่วมข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมนั้นแบ่งได้ 3 ระดับคือ ไม่มีส่วนร่วม มีส่วนร่วมบางส่วน และมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ โดยวิธีการมีส่วนร่วมจะเป็นตัวแสดงถึงระดับการมีส่วนร่วม หากในวิธีการมีส่วนร่วมประชาชนไม่ได้มีการเข้าร่วมในฐานะพลเมืองที่มีสิทธิในการร่วมตัดสินใจในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อตนเองและคนส่วนใหญ่ของประเทศจะถือว่าไม่มีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมบางส่วนเท่านั้น

จากการรวบรวมผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆมาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เขตพื้นที่อาศัย
2. ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดิน สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน
3. ปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่
 - 1.1 พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ ชุมชนที่ตั้งอยู่ในตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่งตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
 - 1.2 พื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด ได้แก่ หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง ตำบลตะพง อำเภอเมือง ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนาจังหวัดระยอง
2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973:725) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คร่าวเรือน

3. กำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

เลือกกลุ่มตัวอย่างในระดับพื้นที่ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในตำบลที่อยู่ในเขตควบคุมควบคุมมลพิษฯ และนอกเขตควบคุมมลพิษฯ พื้นที่ในเขตควบคุมมลพิษมาพบตามจุด 200 ครัวเรือนและพื้นที่นอกเขตควบคุมมลพิษมาพบตามจุด 200 ครัวเรือน การสุ่มตัวอย่างในระดับตำบล ใช้วิธีการจับฉลากเลือกตำบล ในอัตราส่วนร้อยละ 50 จากตำบลทั้งหมดที่กำหนดไว้ การสุ่มตัวอย่างในระดับหมู่บ้าน ใช้วิธีการจับฉลากเลือกหมู่บ้าน ในอัตราส่วน ร้อยละ 50 จากหมู่บ้านทั้งหมดที่กำหนดไว้ การสุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือนผู้วิจัยได้ใช้การคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง (Probability Proportional to size: PPS) และการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Approach) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling) โดยยึดข้อมูลประชากรจากสำนักบริการทะเบียน กรมการปกครอง (2554) โดยทำการเก็บจากหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการวิจัยไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยเก็บข้อมูล 1 บ้านเว้น 9 บ้านในกรณีที่ไม่มีคนอยู่บ้านหรือไม่สามารถหาผู้แทนครัวเรือนได้ ผู้วิจัยจะทำการเข้าไปเก็บข้อมูลในบ้านเลขที่ถัดไปหรือบ้านหลังที่อยู่ถัดไป จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามกำหนด

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การมีประสิทธิภาพร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม

คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) สถิติ t-test และสถิติการผันแปรทางเดียว (One – way Analysis of Variance: One – way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่าในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.50 มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 50.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า ร้อยละ 52.50 มีเขตพื้นที่อาศัยอยู่ในเขตควบคุมมลพิษ ร้อยละ 50.00 กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท ร้อยละ 37.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 8,000 – 12,000 บาท ร้อยละ 37.50 อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 10 -45 ปี ร้อยละ 60.50 มีการถือครองที่ดินในลักษณะเป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 81.50 ไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 86.00 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 98.00

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.50 มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 50.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า ร้อยละ 63.50 และมีเขตพื้นที่อาศัยอยู่นอกเขตควบคุมมลพิษ ร้อยละ 50.00 กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท ร้อยละ 35.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 8,000 บาท ร้อยละ 40.50 อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 10 -45 ปี ร้อยละ 59.00 มีการถือครองที่ดินในลักษณะเป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 83.50 ไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 88.50 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ร้อยละ 89.50

2. ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 80.50 โดยกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ข่าวสารในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 97.40

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2 ครั้ง/3 เดือน ผ่านทางผู้นำชุมชน ร้อยละ 36.40 และกลุ่มตัวอย่างต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการจากแหล่งข่าวสารทางผู้นำชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 73.50

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสาร 1-2 ครั้ง/ปี ผ่านทางผู้นำชุมชน ร้อยละ 52.20 และกลุ่มตัวอย่างต้องการให้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการจากแหล่งข่าวสารทางผู้นำชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 80.50

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 81.00 เหตุผลที่ไม่เคยเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ ไม่มีเวลา ร้อยละ 66.00 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.00 มีรูปแบบของการเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แบบการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นมากที่สุด ร้อยละ 51.30

กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ร้อยละ 66.00

ในเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละประเภทของผลกระทบ ในระดับความรุนแรงมากที่สุด คือ มลภาวะทางกลิ่น ร้อยละ 6.20 และ กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับมากที่สุด คือ อื่นๆ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว การจราจรติดขัด ร้อยละ 93.80

นอกเขตควบคุมมลพิษฯ กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละประเภทของผลกระทบ ไม่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างในระดับความรุนแรงมากที่สุด แต่ปรากฏกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับความรุนแรงมากที่สุด คือ มลภาวะทางกลิ่น ร้อยละ 1.80 และกลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ มลภาวะทางน้ำ (เช่น น้ำเน่าเสีย การปนเปื้อนสารพิษในน้ำ) ของเสียอันตราย (เช่น กากสารเคมี สารไวไฟ สารกัดกร่อน สารวัตถุระเบิด สารพิษ สารกัมมันตรังสี) และอื่นๆ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว การจราจรติดขัด ในระดับที่เท่ากันคือ ร้อยละ 100.00

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 99.80

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมปฏิบัติงาน พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในขั้นตอนการร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยพื้นที่อาศัย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยอาชีพ และสถานภาพทางสังคม มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005

ผลผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัจจัยการมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000

อภิปรายผลการวิจัย

จากทฤษฎีของ เบรน อี อัดัม(Brian E. Adam, 2007) ที่กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมสามารถนำมาอธิบายผลการวิจัย ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ ได้ดังนี้

ประเด็นการขาดสถานภาพทางสังคม จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมจะมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม และจำนวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพ

ทางสังคม ในเขตควบคุมมลพิษฯ ร้อยละ 86.00และนอกเขตควบคุมมลพิษฯร้อยละ 88.50 จึงส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ

ประเด็นข้อจำกัดด้านเวลาและเงินจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 81.00โดยเหตุผลที่ไม่เคยเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ ไม่มีเวลา ร้อยละ 66.00 และจากปัจจัยด้านอาชีพที่แสดงให้เห็นว่า อาชีพที่มีข้อจำกัดด้านเวลา เช่น อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัทมีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ร้อยละ0.42 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง (15,000 บาทขึ้นไป) มีคะแนนเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่ำรองลงมา ทั้งนี้ เบรนน อี.อดัมได้กล่าวว่าการเข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้งนั้นประชาชนจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเข้าร่วมอันจะส่งผลต่อผู้ที่มิรายได้ต่ำ

ประเด็นการขาดการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมเงิน

จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.50 และไม่เคยรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ80.50จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยที่รับรู้ข้อมูล ข่าวสารจึงเป็นสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่น้อยตามไปด้วย

ประเด็นการไม่มั่นใจว่าตนมีความสามารถพอที่จะทำการมีส่วนร่วมสำเร็จได้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 81.00 ร้อยละ8.30ให้เหตุผลที่ไม่เคยเข้าร่วมในกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมว่า คิดว่าตนเองไม่มีบทบาทให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แสดงให้ เห็นว่าประชาชนที่ไม่เข้าร่วมส่วนหนึ่งมีปัญหาในการไม่มั่นใจว่าตนมีความสามารถพอที่จะทำการ มีส่วนร่วมสำเร็จได้ จึงเป็นสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่น้อยตามไปด้วย

มองผ่านทฤษฎีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของจุฬารัตน์หมพันธุ์(2555: 133) ก็จะ สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้ว่ากลุ่มตัวอย่าง เข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่นอกจากจะมีจำนวนที่น้อย คือ ร้อยละ 19.00 และ รูปแบบการมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมยังมีนัยของการกระจายอำนาจต่อประชาชนที่อยู่ใน

ระดับระดับต่ำ เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมที่โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการและแสดงข้อคิดเห็นข้อกังวลใจที่มีต่อโครงการ แต่ในระดับที่สูงขึ้นไปของการมีส่วนร่วม เช่นการเข้าร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ รวมไปถึงร่วมในการตัดสินใจ ยังไม่ปรากฏชัดเจน จึงส่งผลให้จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมปฏิบัติงานร่วมติดตามและประเมินผลกระทบพบว่าอยู่ในระดับต่ำ

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในระดับต่ำอย่างเหมาะสมก็เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากหากประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วประชาชนย่อมไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมในการแสดงความคิดเห็นการร่วมปรึกษาหารือการร่วมตัดสินใจติดตามและตรวจสอบตลอดจนการปฏิบัติตามนโยบายหรือดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ (Bureekul, 2009) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพียง ร้อยละ 19.50 และมีคะแนนการรับรู้ข่าวสารในโครงการที่จัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ ร้อยละ 97.40 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางผู้นำชุมชนมากที่สุด จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ เช่นการให้ข้อมูลข่าวสาร การทำการประชาสัมพันธ์ เป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการที่ประชาชนจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การเข้าร่วมในขั้นตอนอื่นๆ ดังนั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เพียงพออาจส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้วยการวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์

1.) ควรเพิ่มช่องทางในการกระจายข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการที่มีการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีความหลากหลายและสามารถเข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันการผูกขาดของการกระจายข่าวสารไปที่ผู้นำชุมชนแต่เพียงอย่างเดียว อันจะนำมาซึ่งการชี้นำทัศนคติของ

ประชาชนได้ โดยผู้รับผิดชอบควรเป็นเจ้าของโครงการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บริษัทที่ปรึกษา เป็นต้น และช่องทางประชาสัมพันธ์ต้องมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของคนในชุมชน เช่น รถกระจายเสียง ป้ายโฆษณา จดหมายส่งถึงบ้าน เป็นต้น

2.) เจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษาควรระบุเนื้อหารายละเอียดของการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นให้ชัดเจนว่าลำดับขั้นตอนเป็นอย่างไร

3.) ควรปรับสื่อประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจผู้เข้าร่วมมากขึ้น เช่น การใช้สื่อกิจกรรม โดคเคน เป็นต้น

ด้านความมั่นใจต่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

1.) การนำเสนอข้อมูลโครงการ ควรให้ข้อมูลของผลกระทบทั้งทางด้านบวกและลบ เพื่อประชาชนจะได้มีโอกาสนำไปใช้พิจารณา ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น

2.) เพื่อความมั่นใจของประชาชนต่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเจ้าของโครงการและบริษัทที่ปรึกษาควรชี้แจง วัตถุประสงค์ในการเชิญชื่อเข้าร่วมการประชุมให้ชัดเจน

3) ส่งเสริมองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเข้าร่วมดำเนินงานกับภาคเอกชนและสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีเกิดความไว้วางใจของประชาชนในกระบวนการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4) การสร้างภาคีเครือข่ายจากที่คัดเลือกประชาชนเพื่อเข้าร่วมปฏิบัติการในการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น เช่น ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับ จะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลง

ด้านการส่งเสริมความรู้

1.) ควรมีการส่งเสริมความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น เช่น ควรจัดประชุมการให้ความรู้ชี้แจงเกี่ยวกับรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยงานราชการ หน่วยงานท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ที่

เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาและอาจเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อจะได้ทราบสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งรูปแบบขั้นตอนของการจัดทำการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เข้าใจตรงกันอันจะนำมาซึ่งร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2.) ควรมีการส่งเสริมความรู้ในเรื่องบรรษัทภิบาล หรือ Cooperation Social Responsibility (CSR) ให้ประชาชนได้เข้าใจถึงกระบวนการวัตถุประสงค์ของการทำ CSR ควบคู่ไปกับการความรู้ในเรื่องกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ด้านรูปแบบหรือวิธีการที่เหมาะสมในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

1.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึงองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการทบทวนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้มีความชัดเจนในรายละเอียด เช่น วิธีการคัดกรองผู้มีส่วนได้เสีย ควรให้ความสำคัญกับการคัดกรอง (screening) และการทำขอบเขตการศึกษา (scooping) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักให้ชัดเจน

2.) ควรมีเทคนิคและวิธีการของการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักมากขึ้น เช่นวิธีการเข้ามาพูดคุยหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth- Interview) ตามครัวเรือนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

3.) ควรจัดพื้นที่รองรับในการจัดประชุมในแต่ละครั้งให้เพียงพอต่อจำนวนคนที่เข้าร่วมประชุมและสะดวกต่อการเดินทางของประชาชนมากที่สุด

4) เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการจัดจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับลักษณะวิถีชีวิตของประชาชน เช่น เป็นวันและเวลาที่ไม่ตรงกับการทำงานประจำของประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพที่ข้อจำกัดทางด้านเวลาได้เข้าร่วมอย่างทั่วถึง

5) ประชาชนอยากให้ใช้วิธีการเข้ามาพูดคุยหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตามครัวเรือนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักให้มากขึ้น

COMMUNITY PARTICIPATION IN PUBLIC HEARINGS IN
ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT: CASE STUDY RAYONG
PROVINCENCE

SUPUNNIKA KLOMKLIANG 5437770SHEV/M

M.A. (ENVIRONMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WILASINEE ANOMASIRI, Ph.D.
(ENVIRONMENTAL TECHNOLOGY), CHUTIMA SANG-NGURN, Ph.D.
(ENVIRONMENTAL EDUCATION), WANIPPOL MAHAARCHA,
Ph.D.,(DEMOGRAPHY)

EXTENDED SUMMARY

Statement of the problems

In 1981, Rayong Province became one of the three provinces in the Eastern Seaboard Development Program. The first phase of the program was during 1981-1994. Mab Ta Phut area in Rayong Province was selected as a major industrial town under the civil strategy plan to construct ports in parallel with industrial estate, new community and environmental development. Rayong thus becomes a province equipped with structural infrastructures, ports, residential estates and various industries and plants (Sustainable Development Foundation, Social Research Institution, Chulalongkorn University, 2007).

Presently, there are 19 industrial areas, industrial communities and industrial parks in Rayong Province, spanning approximately 40,000 *rai* (64 km²). There are 1,910 factories in Rayong in December 2011, accounting for approximately a trillion baht worth of investment and more than 130,000 employment (Rayong Provincial Office, 2013).

Community's participation in a public hearing in environmental impact assessment are determined in the Constitution of Thailand B.E. 2550 (2007), Section 12 Community Rights, Article 67, Paragraph 2 as "Projects or businesses that may have critical impacts on a community in terms of environment, environmental resources and health cannot be done unless there have been studies and evaluations on the impacts on the environment and the health of the people in the community and a public hearing to listen to the public's and stakeholders' views. There need to be opinions from independent organizations composing of representatives from environmental and health non-government organizations and academics from institutes on environment, environmental resources or health before the projects could be proceeded." (Royal Thai government Gazette Issue 124, Section 47 a, page 9, 24 August 2007). The Regulation of Prime Minister's Office B.E. 2548 (2005) also has a statement to promote people's participation in development projects (Executive Public Administration Foundation, Thammasart University, 2009:1), "There should be criteria and protocols for public hearing so that [the projects] benefit government agencies and the people. This would set examples for participation of the larger public in the operation of government's projects."

It has been widely accepted that people's participation has important roles in national development. It allows stakeholders to learn relevant information and analyses as well as to voice their opinions. It also helps enhance cooperation in operation in the project's impact monitoring. Furthermore, communities involvement ensures their commitment and initiations in solving problems in their local areas, resulting in more effective solutions which answer to the people's needs and the government's development policies (Jutarat Chompan, 2012: 131).

According to the law, there are two types of projects which need to compile evaluation reports on environmental impacts.

- 1) Projects that require EIA reports. There are 34 types of projects in this category.
- 2) Projects that require EHIA reports. There are 11 types of projects in this category.

Furthermore, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning together with the Institute of Public Policy Studies (1996) defined

the meaning of Social Impact Assessment (SIA) and determined in their guideline that it is a part of environmental impact assessment. SIA estimates socio-economic changes due to the projects. This allows the projects to be adjusted so that they are suitable for the social context of the communities and the regions and that negative social impacts are minimized. SIA would help policy makers decide whether the projects are worth the future social impacts.

Therefore, an environmental impact evaluation report has to include the environment, health and social aspects. It also needs to be operated with respect to the human rights protected under the Constitution of Thailand B.E. 2550 in people's participation section.

According to the evaluation of the environmental impacts approved by committee of specialists of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning during 1 January 2007 to 30 November 2009 in 6 sub-districts in 3 districts (Mab Ta Phut Sub-District, Huay Pong Sub-District, Neun Phra Sub-District and Thab Ma Sub-District in Rayong Municipality District; Mab Kha Sub-District in Nikhom Phattana District; Ban Chang Sub-District in Ban Change District) and extended areas of Rayong Province, most projects situated in pollution-controlled areas in Mab Ta Phut as specified in the Notification of Office of National Environmental Board on 30 April 2009. Therefore, this study focuses on people's participation in the public hearing in environmental impact assessment within and outside the pollution-controlled areas of Mab Ta Phut. The objectives of this study are to evaluate the level of participation and factors affecting people's participation in public hearing and to propose recommendations on how to promote more effective people's participation in public hearing on environmental impact assessment.

Research objective

- 1) To study the level of community participation in environmental impact assessment
- 2) To study the differences of factors affecting community participation in public hearings in environmental impact assessment

3) To study and recommending approaches to promote community participation in public hearings in environmental impact assessment

Literature reviews and study frameworks

People's participation is a process when people or stakeholders have an opportunity to present their views and exchange information and opinions to explore alternatives and make decision that are acceptable for all parties involved. Therefore, the process calls for involvement of the people since the initial phase of the project up until the monitoring and evaluation phases as full participation requires understanding, constant learning and adjustment of the project so that it benefits all partners (Oratai Kokpol, 2009: 16).

There is an association between the levels of participation and the level of centralization or state's distribution of power to the people. The roles of the people increase in accordance to the higher level of participation. To have higher level of participation, the people need to be fully involved in the lower levels of participation. Unless being properly informed, the people would not be able to fully understand the situation and make proper analysis or decision. They would not be able to efficiently monitor or take parts in the operations of the project (Jutarat Chompan, 2012: 133).

People's participation could be categorized into 3 levels.

Fundamental level: the objective of the participation is limited to knowledge sharing for the people.

Medium level: people become more involved in information sharing and giving recommendation but are not given the power to make decision.

Final level: people have full power in making decision on planning and operation (Arnstein, 1995: 358-373).

In other words, the three levels of participation are no participation, partial participation and full participation. The levels are determined by the manners of participation. If the people are not involved as citizens who have the rights to make decision on the projects that would affect their life, the participation could only be considered as no participation or partial participation.

This study determines factors affecting people's participation by analyzing concepts and theories as well as other studies on people's participation in environmental impact assessment as follows.

1. Personal factors, including gender, age, education background and living areas
2. Socio-economic factors, including vocation, average monthly income, the length of time the person has lived in the area, land ownership, social status and involvement in civil society
3. Stimulating factors, such as information or news about the project and its evaluation

Research Method

The study was conducted as a quantitative research and data was collected by using a set of questionnaire. The steps of the research are as follow:

- 1) Target population of the research are people living in Mab Ta Phut area in Rayong Province including 200 individuals who are residing in the pollution control area (Sub-district: Map Ta Phut, Houy-pong, Nuan-Pra) and 200 individuals who are residing outside the pollution control area. (Sub-district: Ploug-dang, Tapong, Nicompattana)
- 2) Specified the size of the sample group from the formula of Taro Yamane (1973: 725) equals to 400 households
- 3) Specify a purposive sampling in the area by scoping the sample group to be of villages in 200 households who are residing in the pollution control area and 200 households who are residing outside the pollution control area. Random sampling in Sub-district and Moo Ban by draw 50 percent. Random sampling in households by Probability Proportional to size: PPS and Sampling Approach Data collected by visiting 1 household then skipped another 9 households. If no one is in the house or the household did not represent anyone, the researcher moved to the next address number or the next household until fulfilling the number households as specified.

4) Research tool

Questionnaire was used as a research tool comprising of 10 sections as follow:

Section 1: Personal factors and economics and social factors

Section 2: Receiving of impact from environmental impacting projects

Section 3: Acknowledging information of public hearings in environment impact assessment

Section 4: Experience in public hearings in environment impact assessment

Section 5: Community participation in public hearings in environment impact assessment

Section 6: Recommendation and suggestion regarding in public hearings in environment impact assessment

5) Statistics used for data analysis Frequency, percentage, means, standard deviations, maximum value, minimum value, test of difference within groups and one-way ANOVA were used to analyze the data.

Results

1. Personal and socio-economic factors of the sampled populations

In the pollution-controlled areas, 55.50% of the sampled populations are female. Half of them were 31-45 years of age. Fifty three percent had primary or lower education. Half lived within the pollution-controlled areas. Thirty eight percent worked as government officials or in government businesses or other companies. Thirty eight percent earn averagely 8,000-12,000 baht per month. Sixty one percent had lived in the areas for 10-45 years. Eighty two percent had land ownership. Eighty six percent did not have special social status. Ninety eight percent did not belong to any groups of civil society.

Outside the pollution-controlled areas, 55.50% of the sampled populations are female. Half of them were 31-45 years of age. Fifty three percent had primary or lower education. Half lived within the pollution-controlled areas. Half worked as

government officials or in government businesses or other companies. Thirty six percent earn averagely 8,000-12,000 baht per month. Fifty nine percent had lived in the areas for 10-45 years. Eighty four percent had land ownership. Eighty nine percent did not have special social status. Ninety percent did not belong to any groups of civil society.

2. Stimulating factors of the sampled populations

Approximately eighty one percent of the sampled populations who were never informed of the news and information of the project's public hearing on environmental impact evaluation. About ninety seven percent of people were informed of the information in the lowest level.

Within the pollution-controlled areas, 36% of the sampled population received news about the project once or twice every 3 months through community leaders. Approximately 74% of the people wanted to be informed of the public hearing through their community leaders so that they could participate and voice their views on the project.

Outside the pollution-controlled areas, 52.20% of the sampled population received news about the project once or twice every 3 months through community leaders. Approximately 81% of the people wanted to be informed of the public hearing through their community leaders so that they could participate and voice their views on the project.

There are 81% of the people who never participated in the process of environmental impact evaluation. The reason that they never participated were lack of time (66%). Only 19% had experience participating in the process of environmental impact evaluation. The most common kind of participation they had was to receive information and share opinions (51.30%). Sixty six percent reported that they never had impacts from industry development projects.

Within the pollution-controlled areas, the type of the most serious impact that was experienced by the largest percentage of the people was smell pollution (6.2%). Other types of impacts such as explosion, gas leakage and traffic congestion were mentioned. However, 93.8% never experienced similar impacts.

Outside the pollution-controlled areas, there was no apparent type of the most serious impacts reported by the majority of the sampled population. Very serious impacts reported include water pollution and water contamination, toxic waste (*e.g.* chemical waste, flammable substances, corrosives, explosives, toxic waste and radioactive elements). However, 1.8% reported a serious impact in the form of smell pollution. None experienced other forms of impacts that were reported by the people living inside the pollution-controlled areas, such as explosion, gas leakage and traffic congestion.

3. The levels of people's participation in public hearing in environmental impact assessment

Most people (99.8%) had low level of participation in public hearing in environmental impact assessment. No one participated in the level of planning and problem solving. No one participated in the level of operation. No one participated in the level of monitoring and evaluation.

4. Analysis of the difference impacts of personal factors, socioeconomic factors and stimulating factors on people's level of participation in environmental impact assessment

Analysis of personal factors affecting people's participation indicates that people from different residential areas exhibit significantly different levels of participation in public hearing in environmental impact assessment ($p=0.000$).

Analysis of socio-economic factors affecting people's participation suggests that vocation and social status significantly affect the levels of participation in public hearing in environmental impact assessment ($p=0.000$). Average monthly income significantly affects people's level of participation ($p=0.005$).

Finally, analysis of stimulating factors indicates that shared experience in the process of environmental impact assessment significantly affect people's levels of participation in the public hearing in environmental impact assessment ($p=0.000$).

Discussions

According to Brian E. Adam (2007), certain factors attribute to the challenges of people's participation. People's low level of participation in environmental impact assessment could be explained as follows.

Lack of social status. This study suggests that people with higher social status participate in public hearing more than people with low social status. Most people are in lower social statuses, accounting for 86% in the pollution-controlled areas and 88.5% outside the pollution-controlled areas. Therefore, people in general have low level of participation in public hearing in environmental impact assessment.

Limitation on time and finance. Most people (81%) never participated in public hearing in environmental impact assessment. The most common reason was lack of time (66%). People who worked as government officials or worked in government businesses or companies participated the least in public hearing (0.42%). People who had higher income (>15,000 baht) scored higher in participation in public hearing than people with lower income. According to Brian E. Adam (2007), this could be due to expenses from travelling to public hearing.

Limitation on information and knowledge about the project. Small percentage of people (19.5%) were informed of the projects to be reviewed in public hearing while most (80.5%) were never informed of the projects. Lack of information and knowledge on the project results in low level of participation in the public hearing about the project.

Lack of confidence to participate. Eighty one percent of the people never participated in a public hearing in environmental impact assessment. Around eight percent reported that they never participated because they did not think that they could make any change to the project. It indicates that people are not confident to participate because they are yet to believe that they could benefit the project by participating. People thus tend not to participate.

According to the classification of levels of people's participation by Jutarat Chompan (2012: 133), the people in this study exhibited low level of participation in public hearing in environmental impact assessment. Only 19% actually participated in public hearing. Furthermore, the forms of participation that happened indicate low level of power distribution to the communities and the people. The participation focused only on information sharing and very compromised processes of higher levels of participation which includes involvement in planning, operation, decision making and monitoring and evaluation.

People's participation at the grassroots level is essential to the success of the project. Unless people are well informed of all aspects of the projects, they would have limited participation in discussion, operation and monitoring (Bureekul, 2009). Only 19.5% of the people in this study were informed of the project that was to be assessed in public hearing. Most (97.4%) scored low in knowledge and information about the project. The majority of the people received information through community leaders. This result suggests that information is very important to participation of people at the grassroots level. Limited information could highly affect the level of people's participation public hearing.

Recommendations

Analysis of open-ended questions on recommendations on promotion of people's participation in public hearing in environmental impacts assessment in the questionnaires can be summarized as follows.

1. Public relation

1) Alternatives in channels of information dissemination There should be clear information on people's participation process as an integral part of the project's environmental impact assessment. Furthermore, it is important that the information reach community members and not merely restricted to community leaders as this could result in biases in the favor of the leaders' opinions. Companies responsible for the project should also be responsible for thorough public relation of the public hearing. Information dissemination should not rely on limited channels of

mass communication. The communication channels that could be suitable for communities in the areas are such as campaign wagons, cutouts and home-delivered letters.

2) Organizers and consultant companies of the project should explicitly explain scope and process of the public hearing.

3) The public relation media should be more attractive, *e.g.* using more vibrant colors and notable layouts, in order to attract more participants.

2. Confidence in public hearing process

1) Information about the project should include both negative and positive impacts of the project so that people could consider both sides and become more confident in voicing out their views in public hearing.

2) Agencies and consultant companies responsible for the project should explain clear objectives of the public hearing, particularly when people need to sign in the registration. This will increase people's confidence in the process of public hearing.

3) Non-government organizations in environment issues should be included in the process to exhibit the company's good will and enhance people's trust in civil society's participation in the public hearing and environmental impact assessment.

4) Establishment of a network of people participating in the operations of the project in higher levels such as planning, decision making, problem solving, monitoring and evaluation. Lower levels of participation should include larger numbers of people participating. Smaller numbers of people could be included in the higher levels of participation.

3. Knowledge and education

1) There should be continuous trainings on analysis of environmental impacts for relevant agencies and people in the communities. For example, there should be meetings on the reports and analysis of environmental impacts to government offices and local bodies and communities in the areas. People

should be informed of their rights and processes of environmental impact assessment. This would lead to effective problem solving and cooperation in operation.

2) The should be education and trainings on Cooperation Social Responsibility (CSR) for people at large so that they understand the objectives of CSR and the processes of environmental impact assessment.

4. Suitable forms and methods of people's participation

1) Responsible bodies including government and private agencies and independent organizations on environment should review and redefine the policies on people's participation in public hearing in environmental impact assessment. For example, there should be a clear criteria on stakeholder screening and scoping.

2) Multiple techniques and approaches to involve people should be used. For example, in-depth interview and house visit could be used to access more people who are considered stakeholders.

3) There should be sufficient space for all participants in each public hearing. The venue must be convenient for the target people who would participate.

4) Officers or responsible agencies should determine public hearing dates according to people's lifestyles. For example, they should take into consideration people who work regular hours in offices and would not be able to participate otherwise.

5) People suggest in-depth interview and house visit with stakeholders as an approach for participation.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กวีณา จงจิตินนท์.(2547).ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนใน
เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขา
สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.(ออนไลน์).เข้าถึงได้ใน
.http://projects-pdp2010.egat.co.th/projects1/index.php?option=com.
วันที่สืบค้นข้อมูล 25 พฤษภาคม 2555.
- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2555).แผนที่เขตควบคุมมลพิษ
มาบตาพุด จังหวัดระยอง.ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ:
www.pcd.go.th/download/regulation.cfm?task=s6
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.(2551).การศึกษาและยกร่างกฎหมายจัดตั้งองค์การอิสระด้าน
สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 67 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550.
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.(2552).คู่มือหลักการแนวคิดพื้นฐานการประเมินผลกระทบต่อ
สุขภาพ.กองสุขาภิบาลชุมชนและการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ.นนทบุรี
- กุลชา จรุงกิจอนันต์.บริษัท อัลเลน แอนด์ โอเวอร์รี่ (ประเทศไทย) จำกัด (2552).กฎหมาย
เศรษฐกิจ.Koonlacha.Charungkit-Anant@bangkok.allenoverly.com.วันที่สืบค้นข้อมูล
2 ธันวาคม 2555
- โกวิท พวงงาม.(2553).ธรรมาภิบาลท้องถิ่น: ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส.กรุงเทพฯ:
มิสเตอร์ก๊อปปี้
- คณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุมสภา
รัฐธรรมนูญ.(2550).เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- จริยา ชุมรักษา.(2550).การบริหารงานและการมีส่วนร่วมในงานบริหารของบุคลากร เทศบาล
นครปฐม.วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

- จุฑารัตน์ ชมพันธุ์.(2555).การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน”ใน “The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement”ใน บริบทประเทศไทย.(ออนไลน์)เข้าถึงได้
ใน ssde.nida.ac.th/ojs/index.php/jem/article/viewFile/135/108. วันที่สืบค้นข้อมูล 18 พฤศจิกายน 2556
- ชัยยันต์ กาวิวัน.(2544).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า กรณีศึกษา: ป่าสงวน แห่งชาติแม่ลาน-แม่กาง อำเภอลอง จังหวัดแพร่.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- ชัยโรจน์ ธนสมบัติ.(2535).การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ: ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- ไชยชนะ สุทธิวรชัย.(2535).ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: ศึกษาเฉพาะ กรณีอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม).
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เดชรัช สุขกำเนิด, วิชัย เอกพลาการ และปัดพงษ์ เกษสมบูรณ์.(2545).การประเมินผลกระทบทาง สุขภาพ เพื่อการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ: แนวคิด แนวทาง และแนว
ปฏิบัติ.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.นนทบุรี
- ณัฐพิชา ลิ้มปกาญจนวัฒน์.(2550).การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสน
ศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- ถวิลวดี บุรีกุล (บรรณาธิการ).(2550).ทศวรรษ: ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.สถาบัน พระปกเกล้า.กรุงเทพ
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์.(บรรณาธิการ).(2527).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์
- ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ.(2554).รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แก้ไข เพิ่มเติม(ฉบับที่ 1)และ(ฉบับที่2) พุทธศักราช 2554.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา.(ผู้แปล).(2538).แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นฤมล อรุโณทัย.(2544).รูปแบบและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน.สัมมนาเชิงปฏิบัติการ การ มีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพฯ.

- ปฐมพร งามขำ. (2554). ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พนิดา วิมานรัตน์. (2543). การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- เพ็ญพิ ฝูงกลิ่น. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา: ตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- เพ็ญศรี รัตนะ. (2536). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน. กรุงเทพฯ
- มูลนิธิปริญญาโท นักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2552). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. สำนักงานนโยบายและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- มูลนิธิโลกสีเขียว. 2552. รัฐธรรมนูญมาตรา 67 กับปัญหาการพัฒนาแบบตาตุค. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ใน www.greenworld.or.th/greenworld/local/104. วันที่สืบค้นข้อมูล 12 มกราคม 2556
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2550). แผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ. 2550- 2554. กรมควบคุมมลพิษ. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ใน www.pcd.go.th/info_serv/pol_maptapoot_plan.htm วันที่สืบค้นข้อมูล 18 พฤศจิกายน 2556

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548.(2548).

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122, ตอนพิเศษ 55ง ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก
หน้า 19 วันที่ 24 สิงหาคม 2550

วรางคณา วัฒนโย.(2540).แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน
: กรณีศึกษา สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์ปริญญาการ
วางแผนและเมืองมหบัณฑิต สาขาวิชาการผังเมือง บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ.(2533).การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึง
ขุนทะเล.วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล

วิลาสินี อโนมะศิริ.(2552).เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่อง “เทคนิคการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม”. ณ โรงแรมแกรนด์ เมอร์เคียว ฟอรั
จูน, 6 มีนาคม 2552.กรุงเทพฯ

วิลาสินี อโนมะศิริ.(2555). การประเมินผลกระทบทางสังคมและการจำแนกผู้มีส่วนได้เสียใน
กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา,102
– 115

วิลาสินี อโนมะศิริ.(2555).การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม Social Impact Assessment:
SIA.

เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคม Social Impact
Assessment: SIA. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.

วีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์ และคณะ. (2551).รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรม
ชุมชน :กรณีศึกษาชุมชนคลองจรเข้เน้อย ตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา. กระทรวงยุติธรรม

วันชัย วัฒนศัพท์. (2552).คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมี
ส่วนร่วม.สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพมหานคร

วันชัย วัฒนศัพท์. (2555).คู่มือการประชาสัมพันธ์ทางออก: ทางออกที่ทุกคนต้องร่วมกันเลือกอนาคต
ประเทศไทย เหตุใดประชาชนต้องมาร่วมกับประชาสัมพันธ์ทางออกให้กับประเทศ.
สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ.

- วิไลพร จันท์สุวรรณ.(2544).การมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมสร้างตนเองในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในนิคมสร้างตนเองท้ายเมือง จังหวัดพังงา.สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- วิไลพร สมบูรณ์ชัย.(2535).การมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดลำปาง.สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- ศิริพร ศรีสินธุ์ไร และคณะ. (2552). แนวทางการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมและการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการที่ยื่นขอคำรับรองเป็นโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2555 จาก องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก: <http://www.tgo.or.th/download/manual/PublicParticipation.pdf>
- ศูนย์ประสานงานการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพHealth Impact Assessment Co-ordinating Unit. (ออนไลน์).เข้าถึงได้ใน <http://www.thia.in.th/welcome/content/1>.วันที่สืบค้นข้อมูล 2 ธันวาคม 2555
- พรณิภา บุรพาชีพ และคณะ. (2555).สังคมและการพัฒนา Social Science for development. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.กรุงเทพฯ
- สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับสถาบันสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2544).รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาพัฒนาการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.(2541).การจัดการความขัดแย้งและการมีส่วนร่วมสาธารณะ. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมของสาธารณชน สำหรับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม.
- สถาบันอาศรมศิลป์.(2554).รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาและพัฒนาทางเลือกในการพัฒนาชุมชนอยู่อาศัยเพื่อรองรับผู้ได้รับผลกระทบจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง. การเคหะแห่งชาติ
- สารสนเทศเพื่อการจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน เขตอุตสาหกรรมมาบตาพุด.(2555).เขตควบคุมมลพิษ.(ออนไลน์).เข้าถึงได้ใน <http://www.mtp.rmutt.ac.th/?author=23>. วันที่สืบค้นข้อมูล 12 มกราคม 2556

- สุชาวดี ชูเอน. (2554).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เฟื่องฟ้าพรินติ้ง.
- สุนีย์มัลลิกะมาลย์. 2545. รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และพราวพรรณราย มัลลิกะมาลย์. (2555).แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนเมืองเพื่อลดภาวะโลกร้อน. รายงานวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร (11)
- เสนห์ จามริก.(2540).การเมืองไทยกับการพัฒนารัฐธรรมนูญ.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ:มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.(ออนไลน์).เข้าถึงได้ใน
http://www.nationalhealth.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=48%3Ahia&catid=40%3A-hia&Itemid=106.วันที่สืบค้นข้อมูล 2 ธันวาคม 2555
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2549).แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูโรกราฟพิมพ์.
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2552). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน.มูลนิธิปริญญาโท นักบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2554).ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย.กรุงเทพฯ
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.(2555).รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ.(ออนไลน์).เข้าถึงได้ในhttp://www.onep.go.th/cia/page2/EIA_approve1.html วันที่สืบค้นข้อมูล 1 ธันวาคม 2555

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.(ออนไลน์).เข้าถึงได้

ใน http://www.publicconsultation.opm.go.th/phs/new_index3.asp วันที่สืบค้นข้อมูล 25 พฤษภาคม 2555

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.(2549).แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพฯ

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.รายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ พ.ศ.2543-2552. (ออนไลน์). เข้าถึงได้ใน [:http://www.onep.go.th/eia/page2/EIA_approve/t_data_approve1.html](http://www.onep.go.th/eia/page2/EIA_approve/t_data_approve1.html). วันที่สืบค้นข้อมูล 19 พฤษภาคม 2555.

อกิน ระพีพัฒน์. (2539). พลวัตของชุมชนในการจัดการทรัพยากร: กระบวนทัศน์และนโยบาย. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

อนุพงษ์ เพียรไพรงาม.(2543).ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดปัญหาด้านการสุขภาพสิ่งแวดล้อม.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล

อภิชาติ สถิตนิรามัย . (2555).รัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดียนตุลา.

อุดมศักดิ์ สิทธิพงษ์. (2554).กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพฯ.วิญญูชน.

อำนาจ วงศ์บัณฑิต. (2545).กฎหมายสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดียนตุลา.

เอี่ยมพร พูนขวัญ. (2543).การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษาองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาอังกฤษ

Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. Journal of the American Institute of Planners, 35(4), 216 – 224

Brian E. Adams, (2007). "Citizen Lobbyists. Local efforts to influence public policy," Temple University.online. http://www.public-policies.eu/index.php/a/Participation-Problems_15

- Creighton, J. L. (1992). Involving Citizens in Community Decision making: A Guidebook. Washington, DC: Program on Community Problem Solving.
- Creighton, J. L. (2005). The Public Participation Handbook: Making Better Decisions Through Citizen Involvement. San Francisco: Jossey Bass
- Cohen,J and N.T. Uphoff. (1977).Rural Development Participation. Ithaca: Cronell University.
- Taro Yamane,(1973).Statistics: An Introductory Analysis (Vol. 3rd.).Tokyo Harper International.
- United Nation. (1978). Popular Participation in Decision Making for Development. New York: United Nation Publication.
- Scott-Samuel A.(1998). Health impact assessment - theory into practice. Journal of Epidemiology and Community Health 52: 704-705.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: จังหวัดระยอง” ตามหลักสูตรสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลของท่านเพื่อการศึกษาเท่านั้น โดยจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของท่านไว้เป็นความลับ

ขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล

นางสาวสุพรรณิการ์ กล่อมเกลี้ยง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาสิ่งแวดล้อม

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

เลขที่แบบสอบถาม.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../ 2556

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กรณีศึกษา: จังหวัดระยอง

ชุมชน/หมู่ที่.....	☐ ในเขตควบคุมมลพิษ
	☐ นอกเขตควบคุมมลพิษ
บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดระยอง	

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่เห็นว่าตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

- เพศ () 1.ชาย () 2.หญิง
- อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)
- ท่านจบการศึกษาสูงสุด
 - () 1. ประถมศึกษา
 - () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 - () 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
 - () 4. อนุปริญญา / ปวท. / ปวส.
 - () 5.ปริญญาตรี
 - () 6. สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป
- ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพหลัก

() 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ	() 5. พนักงานบริษัท
() 2. เกษตรกรรม / ประมง	() 6. รับจ้างทั่วไป
() 3. รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	() 7. นักเรียน / นักศึกษา
() 4. ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	() 8. อื่นๆ(โปรดระบุ.....)
- ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....บาท (ก่อนหักค่าใช้จ่าย)
- ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)
- สถานภาพการถือครองที่ดินเพื่ออยู่อาศัยของท่าน

() 1. เป็นเจ้าของที่ดิน	() 2. เป็นผู้เช่าที่ดิน
--------------------------	--------------------------

8. ท่านมีสถานภาพที่เป็นทางการใดในชุมชนท้องถิ่นหรือไม่
- () 1. ไม่มี
- () 2. เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล
- () 3. เป็นคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน
- () 4. เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
- () 5. อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
9. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มสิ่งแวดล้อม กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น
- () 1. ไม่เป็น
- () 2. เป็น (โปรดระบุชื่อกลุ่มเครือข่าย.....)
- วัตถุประสงค์หลักของกลุ่มเครือข่ายของท่านคือ.....

ส่วนที่ 2 ประสพการณ์การได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่เห็นว่าตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ท่านเคยมีประสบการณ์การจากการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือไม่
() เลข (โปรดระบุในข้อ 2.) () ไม่เคย (ข้ามไปตอบส่วนที่ 3)
2. ประเภทผลกระทบจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ท่านเคยได้รับ

ประเภทผลกระทบ	ระดับความรุนแรง					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ เคย ได้รับ
1. มลภาวะทางน้ำ (เช่น น้ำเน่าเสีย การปนเปื้อนสารพิษในน้ำ)						
2. มลภาวะทางเสียง						
3. มลภาวะทางกลิ่น						
4. มลภาวะทางอากาศ (เช่น ฝุ่นละออง เขม่าควัน)						
5. มลภาวะจากของเสียธรรมดา (เช่น มูลฝอยสด เศษอาหาร กระดาษ แก้ว โฟม พลาสติก แก้ว)						
6. มลภาวะจากของเสียอันตราย (เช่น กากสารเคมี สารไวไฟ สารกัดกร่อน สารวัตถุระเบิด สารพิษ สารกัมมันตรังสี)						
7. อื่นๆ (โปรดระบุ)						

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่เห็นว่าตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ท่านเคยทราบมาก่อนหน้านี้หรือไม่ว่า โครงการพัฒนาหรือโรงงานที่จะสร้างขึ้นใหม่ในปัจจุบัน จะต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ

() ไม่เคย (ไปข้อ 2)

() เคย จากแหล่งใด (โปรดระบุในตารางด้านล่าง)

ประเภทของสื่อ	ความถี่ที่ได้รับข่าวสารในรอบปีที่ผ่านมา					
	มากกว่า 1 ครั้ง/เดือน	1 ครั้ง/ เดือน	1-2 ครั้ง/ 3 เดือน	1-2 ครั้ง/ 6 เดือน	1-2 ครั้ง/ ปี	ไม่เคย เลย
1. ผู้นำชุมชน						
2. โทรศัพท์ วิทยุ						
3. แผ่นพับประชาสัมพันธ์						
4. เอกสารจากทางราชการ						
5. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ						
6. องค์กรอิสระ(NGOs)						
7. เจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนด้าน สิ่งแวดล้อม						
8. สื่อข่าวดัง						
9. ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน						
10. อื่นๆ (โปรด ระบุ.....)						

2. หากท่านไม่เคยทราบเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาก่อน ท่านคิดว่าโครงการควรทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อใดมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- () 1. ผู้นำชุมชน
 () 2. โทรทัศน์ วิทยุ
 () 3. แผ่นพับประชาสัมพันธ์
 () 4. เอกสารจากทางราชการ
 () 5. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ
 () 6. องค์กรอิสระ (NGOs)
 () 7. เจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนด้าน สิ่งแวดล้อม
 () 8. เสี่ยงตามสาย
 () 9.ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน
 () 10. อื่นๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 4 การมีประสบการณ์ร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่เห็นว่าตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ท่านเคยให้ความคิดเห็นต่อโครงการตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือไม่
- () **ไม่เคย เพราะ** (ข้ามไปทำส่วนที่ 6)
- () ไม่มีเวลา
- () ไม่สนใจ
- () คิดว่าตนเองไม่มีบทบาทในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- () อื่นๆ.....
- () **เคย โดยการ**
- () เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น
- ระบุโครงการ.....
 - ความถี่.....ครั้ง/ปี
- () **ตอบแบบสอบถาม**
- ระบุโครงการ.....
 - ความถี่.....ครั้ง/ปี
- () **เวทีประชาชน**
- ระบุโครงการ.....
 - ความถี่.....ครั้ง/ปี

() การสนทนากลุ่ม

- ระบุโครงการ.....
- ความถี่.....ครั้ง/ปี

() อื่นๆระบุ.....

- ระบุโครงการ.....
- ความถี่.....ครั้ง/ปี

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่เห็นว่าตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	การมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด (>12 ครั้ง/ปี)	มาก (10 – 12 ครั้ง/ปี)	ปานกลาง (7 – 9 ครั้ง/ปี)	น้อย (4 – 6 ครั้ง/ปี)	น้อยที่สุด (1 – 3 ครั้ง/ปี)	ไม่เคยมีส่วนร่วม
1.	<u>1.ร่วมแสดงความคิดเห็น</u> ท่านได้ร่วมรับทราบรายละเอียดของโครงการ						
2.	ท่านได้เคยซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมโครงการ						
3.	ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความกังวลใจที่มีต่อโครงการ						
4.	ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเห็นด้วยต่อโครงการ						
5.	ท่านเคยแสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับโครงการ						
6.	ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเพื่อขอให้โครงการ ทำการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆที่ท่านมีความกังวลใจ						
7.	<u>2.ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา</u> ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา ผลกระทบทางอากาศและเสียงที่อาจเกิดจากโครงการ						

ข้อ	ข้อความ	การมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด (>12 ครั้ง/ปี)	มาก (10 – 12 ครั้ง/ปี)	ปานกลาง (7 – 9 ครั้ง/ปี)	น้อย (4 – 6 ครั้ง/ปี)	น้อยที่สุด (1 – 3 ครั้ง/ปี)	ไม่เคยมีส่วนร่วม
8.	ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญห ผลกระทบทางน้ำที่อาจเกิดจากโครงการ						
9.	ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญห ผลกระทบจากวัตถุอันตราย/ระเบิดที่อาจเกิดจาก โครงการ						
10.	ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญห ผลกระทบจากขยะและสิ่งปฏิกูลที่อาจเกิดจากโครงการ						
11.	ท่านเคยมีส่วนร่วมในการเสนอแนะมาตรการป้องกัน ผลกระทบ หรือแนวทางแก้ไขปัญหเพิ่มเติม						
12.	3.ร่วมปฏิบัติงาน ท่านเคยมีส่วนร่วมปฏิบัติในกิจกรรมตรวจวัดผลกระทบ ในด้านต่างๆ						
13.	ท่านเคยมีส่วนร่วมในการทำการศึกษาผลกระทบควบคู่ ไปกับการศึกษาผลกระทบของโครงการ						
14.	ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับโครงการพัฒนา ต่างๆของโครงการ (เช่น การปลูกป่า การเก็บขยะ การ รณรงค์สิ่งแวดล้อมต่างๆ)						
15.	4.ร่วมติดตามและประเมินผลกระทบ ท่านเคยได้รับทราบผลการศึกษาล้างจากที่ดำเนิน การศึกษาผลกระทบเรียบร้อยแล้ว						
16.	ท่านเคยมีส่วนร่วมปฏิบัติในกิจกรรมตรวจสอบ ผลกระทบ (เช่น ร่วมเก็บตัวอย่างน้ำ/ ตรวจสอบการ ปฏิบัติงานในโรงงาน)						
17.	ท่านเคยรับทราบผลการติดตามตรวจสอบผลกระทบ (เช่น ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง)						

ข้อ	ข้อความ	การมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด (>12 ครั้ง/ปี)	มาก (10 – 12 ครั้ง/ปี)	ปานกลาง (7 – 9 ครั้ง/ปี)	น้อย (4 – 6 ครั้ง/ปี)	น้อยที่สุด (1 – 3 ครั้ง/ปี)	ไม่เคยมีส่วนร่วม
18.	ท่านเคยให้ความร่วมมือเป็นหรือแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลโครงการตามแผนงานที่กำหนดไว้						

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ท่านมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง

[illegible]

COA.No. 2013/116.0504

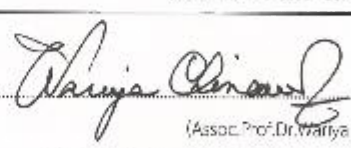
Documentary Proof of The Committee for Research Ethics (Social Sciences)

Title of Project:	People Participation in Public Hearing in Environment Impact Assessment Process, Case Study: Rayong Province
Principal Investigator:	Miss Supunnika Klomklang
Name of Institution:	Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University
Approval includes:	1) MU-S593 Submission form version received date 27 February 2013 2) Participant information sheet version 27 February 2013 3) Informed Consent form version date 27 February 2013 4) Questionnaire received date 27 February 2013

The Committee for Research Ethics (Social Sciences) is in full compliance with International Guidelines of Human Research Protection such as Declaration of Helsinki, The Belmont Report, COMS Guidelines and the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

Date of Approval:	5 April 2013
Date of Expiration:	4 April 2014

Signature of Chairman:
(Emeritus Professor Santhai Sermari)

Signature of Head of the Institute:
(Assoc. Prof. Dr. Mariya Chinwanno)
Dean of Faculty of Social Sciences and Humanities

Office of The Committee for Research Ethics (Social Sciences), Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University
Phrutamonthon 4 Rd., Salaya, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom 73170. Tel:(662) 441 5000 Fax:(662) 441 9081

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

นางสาวสุพรรณนิการ์ กล่อมเกลี้ยง

วัน เดือน ปีเกิด

19 ธันวาคม 2528

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

อักษรศาสตรบัณฑิต (ปรัชญา / เกียรตินิยม
อันดับ 2)

พ.ศ. 2547- 2551

มหาวิทยาลัยมหิดล

สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม)

พ.ศ. 2554- 2556

ที่อยู่

87 หมู่ 1 ตำบลบ้านกระแซง อำเภอเมือง

จังหวัดปทุมธานี 12000

โทรศัพท์ 087-5618996

E-mail : song_s21@hotmail.com,

supunnika1517@gmail.com